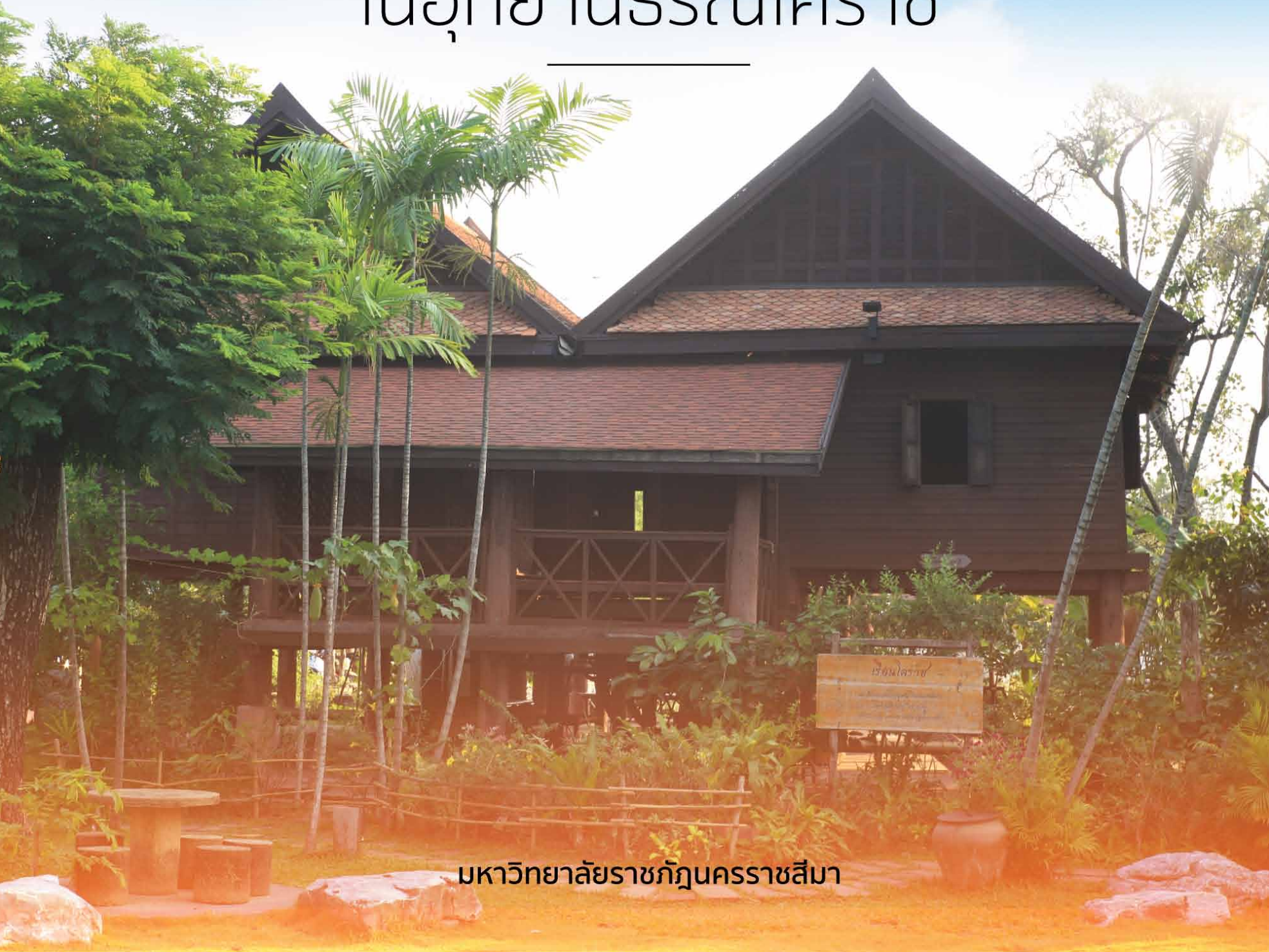

วัฒนธรรมท้องถิ่น ในอุทยานธรณีโคราช

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

คำนำ

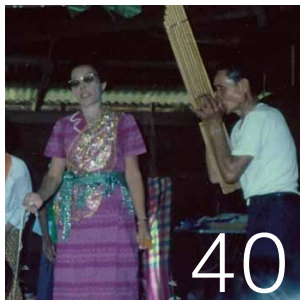
หนังสือเล่มนี้ เป็นการสำรวจและรวบรวมข้อมูลทั่วไปทั้งแผนที่ ภาพถ่าย ด้านภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ โบราณคดี วัฒนธรรม ในเขตอำเภอ สีคิ้ว สูงเนิน ขามทะเลสอ เมืองนครราชสีมา และอำเภอเฉลิมพระเกียรติ ข้อมูลวัฒนธรรมท้องถิ่น หรือวิถีชีวิตที่มีลักษณะเฉพาะตัวของกลุ่มชาติพันธุ์ ต่างๆ ในพื้นที่ทั้ง 5 อำเภอ เพื่อจัดทำหนังสือต้นฉบับกึ่งสารานุกรมเรื่อง “วัฒนธรรมท้องถิ่นในอุทยานธรณีโคราช” อันจะนำไปสู่การได้ประกาศจัดตั้ง อุทยานธรณีโคราช หรือ โคราชจีโอพาร์ค ตามแนวทางของยูเนสโก ซึ่งมีเป้าหมายอนุรักษ์ ศึกษามรดกทางธรณีวิทยา นิเวศวิทยาและวัฒนธรรม รวมถึง การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนท้องถิ่นอย่างยั่งยืนของจังหวัดนครราชสีมาในอนาคตสืบไป

คณะผู้จัดทำ เห็นความสำคัญในการสำรวจและรวบรวมข้อมูลเพื่อจัดทำหนังสือ “วัฒนธรรมท้องถิ่นในอุทยานธรณีโคราช” และหวังว่า จะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่าน นักศึกษา และบุคคลทั่วไปเพื่อเสริมสร้าง และเพิ่มพูนความรู้จากหนังสือเล่มนี้

ขอขอบพระคุณมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ที่ให้โอกาสและสนับสนุนการจัดทำหนังสือต้นฉบับกึ่งสารานุกรมในครั้งนี้ จนประสบความสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

จรุงศรี โพธิ์กลาง และคณะ
พฤศจิกายน 2560

สารบัญ

บทนำ	8
1. กลุ่มชาติพันธุ์ไทโคราช	26
2. กลุ่มชาติพันธุ์ไทอีสาน	40
3. กลุ่มชาติพันธุ์ไท-ยวน	68
4. กลุ่มชาติพันธุ์ไทจีน	82
5. กลุ่มชาติพันธุ์ไทมุสลิม	92
บรรณานุกรม	104

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1.1 คนไทโคราช	12
1.2 คนไทอีสาน	12
1.3 คนไทมอญ	13
1.4 คนไทกูย	13
1.5 คนไทบน	14
1.6 คนไทจีน	15
1.7 คนไท-ยวน	15
1.8 คนไทซิกข์	16
1.9 คนไทเขมร	16
1.10 คนไทมุสลิม	17
1.11 ชาวไทโคราช	19
1.12 ชาวไทอีสาน	20
1.13 ชาวไทยวน	21
1.14 ชาวไทจีน	22
1.15 ชาวไทมุสลิม	23
1.16 แผนที่อุทยานธรณีโคราช แสดงขอบเขตพื้นที่ศึกษา เรื่องกลุ่มชาติพันธุ์	24-25
2.1 ชาวไทโคราช	27
2.2 ปฏิทินประเพณีในรอบปี กลุ่มชาติพันธุ์ไทโคราช	28
2.3 ผลิตภัณฑ์หัตถ์โคราชกุดจิก ๑๐๐ ปี	29
2.4 ผู้คนในอดีตที่ทำหัตถ์กุดจิก	30
2.5 การแต่งกายของชาวไทโคราช	31
2.6 บ้านไทโคราชที่อำเภอสูงเนิน	32
2.7 เรือนโคราชที่มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา	33
2.8 นายจักรพงษ์ ผาววิรัตน์ ปราชญ์ด้านเศรษฐกิจพอเพียงรุ่นใหม่	34
2.9 คุณยายชะลอ จิตรกระสัน ปราชญ์ด้านการทำหัตถ์กุดจิก	35
2.10 นายสมัย แซ่เล้า ปราชญ์ผู้เชี่ยวชาญการปั้นเตา	36

ภาพที่	หน้า
2.11 การทำหัตถ์กุดจิก	37
3.1 การถักสวิง และการเลี้ยงวัว	38
3.2 การหาเก็บเห็ดป่านำมาขายตามตลาดเช้า	39
3.3 ยายไคไล แยกสูงเนิน ร่างทรงผีบรรพบุรุษ และเป็นผู้ที่ให้ข้อมูลด้านความคิดความเชื่อ	44
3.4 ปฏิทินประเพณีในรอบปี กลุ่มชาติพันธุ์ไทอีสาน	45
3.5 พิธีลงช่วง	46
3.6 การสัมภาษณ์นายธวัชชัย เซาว์วัลล์ หมอแคนผู้รู้พิธีลงช่วง	47
3.7 ประเพณีกินเข้าคำ	47-48
3.8 ประเพณีบวงสรวงพระพุทธรูปไสยาสน์ (พระนอน)	49
3.9 ข้าวแฉะ หรือเข้าแฉะ	50
3.10 ลอดช่องไทยน้ำกะทิ	51
3.11 ข้าวปาด	52
3.12 การย่างข้าวโป่ง	53
3.13 แกงบวน	54
3.14 แกงไข่น้ำ	55
3.15 การแต่งกายผ้าเจียงนางดำ	56
3.16 ลักษณะบ้านชาวไทอีสาน	57-58
3.17 นายธวัชชัย เซาว์วัลล์ หมอแคน และปราชญ์ผู้รู้พิธีลงช่วง	59
3.18 นายธรรมชาติ อมฤกษ์ ผู้ให้ข้อมูลเรื่องอาหารการกิน	60
3.19 ผู้ใหญ่บุญมี เมาสูงเนิน ปราชญ์ด้านงานจักสาน	60
3.20 นายณัฐพงษ์ วงศ์กาลสิทธิ์ ครูภูมิปัญญาเกี่ยวกับการทอผ้าเจียงนางดำ	61
3.21 การทอผ้าเจียงนางดำ อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา	62-64
3.22 จานกาบหมาก	65
3.23 นางปณิศา คุ่มไข่น้ำ เจ้าของบริษัท ภิญญวานิช จำกัด	65
3.24 นางรุ่งนภา นามบุญศรี และการทำสวิงไว้แห่ไข่มดแดง	66

ภาพที่	หน้า
3.25 นางตุ้ นามบุญศรี และสวิงเครื่องมือจับสัตว์น้ำ	67
4.1 ลักษณะลำตะคองไหลผ่านอำเภอสีคิ้ว	69
4.2 บ้านพ่อพญาสีเขี้ยว	70
4.3 ปฏิทินประเพณีในรอบปี กลุ่มชาติพันธุ์ไท-ยวน	71
4.4 การทำบุญไปวัด ฟังเทศน์ ฟังธรรมในวันออกพรรษา	72
4.5 การกวนข้าวทิพย์	72
4.6 การเฉลิมฉลองและการแสดงฟ้อนรำ	72
4.7 แง่หยวกกล้วย และแง่เปราะ	73
4.8 การแต่งกายของกลุ่มชาติพันธุ์ไท-ยวน ในงานวันสงกรานต์ในอดีต	73
4.9 การตัดเย็บผ้าไท-ยวนให้เข้ากับยุคสมัย	74
4.10 ลักษณะเรือน ชาวไท-ยวน	75
4.11 ลักษณะภายนอกของบ้านนางไธ่ คำสูงเนิน	76
4.12 ลักษณะภายนอกของบ้านนายหลอด อะจันทิก	76
4.13 อักษร และสระจมในภาษาไทย-ยวน	77
4.14 นายแก้ว เขมิกจันทิก แสดงเพลงรำแคนเดือน 5	78
4.15 นายสะอาด นาคาเริงฤทธิ์ ผู้ให้ข้อมูลเรื่องประวัติ ความเป็นมา ความเชื่อ ประเพณีและการละเล่น	78
4.16 นางหนูแดง ลอยจันทิก ผู้ให้ข้อมูลเรื่องอาหารการกินของชาวไท-ยวน	78
4.17 นางดา กุณศิริ ผู้ให้ข้อมูลเรื่องอาหารการกินของชาวไท-ยวน	78
4.18 นางน้อม ดิษฐานสรณ์ ผู้มีภูมิปัญญาการทอผ้า	79
4.19 นางวรรณา แซ่จอหอ ผู้ให้ข้อมูลเรื่องผ้าทอไท-ยวน และการทำสินค้าจากผ้าไท-ยวน	79
4.20 นางเตือนจิต ศรีทองเมือง ผู้ให้ข้อมูลเรื่องผ้าทอไท-ยวน และการทำสินค้าจากผ้าไท-ยวน	79
4.21 นางประณีต วรวงสานนท์ ผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับภาษา และการแต่งกาย	80
4.22 นางสร้อยญา นาคาเริงฤทธิ์ ผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับภาษา และการแต่งกาย	80

ภาพที่	หน้า
4.23 เครื่องมือ เครื่องใช้ของคนไท-ยวน	80
5.1 ชาวไทจีน	83
5.2 การเดินทางมาโคราชของคนจีน	84
5.3 บริเวณที่เคยเป็นตลาดร้อยปี คนจีนในอำเภอสูงเนิน	84
5.4 ศาลเจ้าพุทธสถานสว่างแสงธรรมสถาน (เม่งกวงเซี่ยงตั่ว) อำเภอสูงเนิน	85
5.5 อัญเชิญเทวาจารย์แปดเซียนทำพิธีชุดศพ ที่สุสานจีนสีคิ้ว	86
5.6 พิธีเทกระจาด (อุลั้งเซ่งหวย) ประจำปี ณ ศาลเจ้าพ่อห้วยราช	86
5.7 ประเพณีวันสารทวันไหว้พระจันทร์ อำเภอสูงเนิน	87
5.8 การแต่งกายของคนจีนอพยพมาประเทศไทยสมัยก่อน	88
5.9 ลักษณะภายนอกของบ้านกลุ่มชาติพันธุ์ไทจีน อำเภอสูงเนิน	89
5.10 อักษรจีน	90
5.11 นายชนะชัย โค้วพงษ์พันธ์ ผู้จัดการศาลเจ้าสูงเนิน	91
6.1 มัสยิดรูลอะมีน เขายายเที่ยงใต้ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา	93
6.2 วัวนมที่คนไทมุสลิมเลี้ยง	93
6.3 มัสยิดรูลอะมีน เขายายเที่ยงใต้ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา	94
6.4 บริเวณภายในอาคารมัสยิด	95
6.5 คำสอนในศาสนาอิสลาม	95
6.6 อาหารการกินของไทยมุสลิม	97
6.7 การแต่งกายของไทยมุสลิม	98-99
6.8 คัมภีร์อัลกุรอาน	100
6.9 ตัวอักษร และหนังสือของไทยมุสลิม	101
6.10 นายอารีฟีน วิเศษศักดิ์ ปราชญ์ชาวบ้านที่เป็นครูสอนภาษาอาหรับ	102

วัฒนธรรมท้องถิ่น ในอุทยานธรณีโคราช

ข้อมูลทั่วไปของวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชาวโคราช

ความหมายของวัฒนธรรม

วัฒนธรรมไทย หมายถึง สิ่งที่แสดงความเป็นชาติให้ปรากฏชัดเจนขึ้น ประเทศไทยมีวัฒนธรรมที่โดดเด่นทำให้คนไทยแตกต่าง จากชาติอื่นๆ มีเอกลักษณ์ประจำชาติที่เห็นได้จากภาษาที่ใช้ อุปนิสัยใจคอ ความรู้สึกนึกคิดตลอดจนการแสดงออกที่นุ่มนวล อันมีผลมาจากสังคมไทยที่เป็นสังคมแบบ ประเพณี และเป็นสังคมเกษตรกรรม โดยที่มาของวัฒนธรรมนั้นมาจากสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ ระบบเกษตรกรรม ค่านิยมและการเผยแพร่ทางวัฒนธรรมทั้งวัฒนธรรมไทยมีความสำคัญสำหรับชาติในหลายด้านได้แก่ เป็นเครื่องสร้างระเบียบแก่สังคม ทำให้เกิดความสามัคคีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เป็นตัวกำหนดรูปแบบสถาบันเป็นเครื่องมือช่วยแก้ปัญหาและสนองความต้องการของมนุษย์ ช่วยให้ประเทศชาติเจริญก้าวหน้าและเป็นเครื่องแสดงเอกลักษณ์ของชาติ นอกจากนี้เอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของไทยที่สำคัญ ได้แก่ เป็นสังคมที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขเป็นสังคมเกษตรกรรมการให้ความสำคัญกับครอบครัว ศาสนา ภาษา ศิลปกรรมและค่านิยมการรักอิสระ สำหรับการธำรงและสืบทอดวัฒนธรรมไทย ให้ความสำคัญการปลูกฝังค่านิยมที่ดี การสืบทอดประเพณีไทย และการส่งเสริมสถาบันศาสนา

1. วิถีชีวิตของชาวโคราช

วิถีชีวิตของชาวโคราช การดำเนินชีวิตของชาวโคราชโดยส่วนใหญ่มีวิถีการดำรงชีวิตที่เรียบง่ายเหมือนกับผู้คนในชนบททั่วไปอาศัยการเลี้ยงชีพด้วยการกสิกรรมทั้งทำนา ทำไร่ ทำสวนผลไม้ ส่วนในสังคมเมืองนั้นวิถีชีวิตก็จะเป็นแบบสังคมเมืองที่ดูจะคล้ายกับวิถีชีวิตของคนเมืองในเมืองใหญ่ๆ ของไทย ไม่ว่าจะเป็นกรุงเทพมหานครหรือเชียงใหม่ ผู้คนประกอบอาชีพหลากหลาย มีแรงงานทางด้านอุตสาหกรรมเป็นส่วนมากเพราะโรงงานอุตสาหกรรมหลายแห่งเกิดขึ้นมากมายในเขตจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งได้มีการยกตัวอย่างวัฒนธรรม มาเป็นบางหัวข้อ คือ

2. ความเชื่อ ภูมิปัญญาชาวโคราช ศิลปะ ประเพณี และวัฒนธรรม

กลุ่มวัฒนธรรม หรือกลุ่มเขตการปกครองส่วนใหญ่นับถือพุทธศาสนา มีการพบหลักฐานทางโบราณคดีที่แสดงให้เห็นว่าพุทธศาสนาได้เข้าประดิษฐานอยู่ในดินแดนของเมืองโบราณในแถบจังหวัดนครราชสีมาตั้งแต่สมัยทวารวดีแล้วดังได้พบประติมากรรมธรรมจักรศิลา พระพุทธรูปศิลาที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของศิลปะทวารวดีซึ่งพบที่เมืองโบราณเสมา อำเภอสว่างแดนดิน ปัจจุบันชาวจังหวัดนครราชสีมามีความศรัทธาในพุทธศาสนาอย่างแรงกล้า มีจำนวนวัดที่อยู่ในจังหวัดนครราชสีมามากที่สุดในประเทศไทย ประเพณีในส่วนรวมก็เป็นประเพณีของชาวพุทธที่ยึดถือปฏิบัติกันโดยทั่วไปในประเทศไทย เช่น พิธีบวชนาค พิธีถวายเทียนพรรษา พิธีตักบาตรเทโว พิธีในวันสำคัญทางพุทธศาสนา เป็นต้น

2.1 เพลงโคราช เป็นเพลงพื้นเมืองของชาวโคราชที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่ต้องอาศัยไหวพริบ ปฏิภาณของผู้เล่นในการร้อง มีท่วงทำนองการร้องเป็นภาษาสัมผัสของภาษาพื้นบ้านโคราช มีลีลาทำร่าประกอบทั้งช้าและเร็ว ที่สำคัญคือเพลงโคราชไม่มีดนตรีประกอบในการร้อง นับว่าเป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่นและเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาวโคราชที่ยิ่งใหญ่ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงขนบธรรมเนียมประเพณีวิถีชีวิตของชาวโคราชอย่างแท้จริง

2.2 เครื่องปั้นดินเผาบ้านด่านเกวียน เป็นหัตถกรรมพื้นบ้านที่มีชื่อเสียงเป็นที่เลื่องลือมาอย่างช้านานของจังหวัดนครราชสีมา ดินด่านเกวียนเป็นดินที่มีแร่เหล็กผสม เมื่อนำมาเผาแกร่งจึงทำให้เครื่องปั้นดินเผามีสีสนิมเฉพาะตัว เมื่อนำมาทำเป็นภาชนะดินเผาจึงมีสีสนิมที่โดดเด่นไม่เหมือนกับเครื่องปั้นดินเผาแห่งอื่นๆ

2.3 ภาพจิตรกรรมก่อนประวัติศาสตร์ที่เขาคันทรง อำเภอสัตหีบ บริเวณอันเป็นที่ตั้งของจังหวัดนครราชสีมา แต่เดิมเคยเป็นที่อยู่ของมนุษย์ก่อนประวัติศาสตร์นานนับพันปีแล้ว ยืนยันได้อย่างแน่นอนจากหลักฐานที่แสดงให้เห็นถึงรูปแบบการตั้งถิ่นฐานและการดำรงชีวิตของคนในยุคก่อนประวัติศาสตร์ ณ บริเวณนี้จริง

2.4 ประติมากรรม งานประติมากรรมในจังหวัดนครราชสีมา มีหลายประเภท ยกตัวอย่าง ได้แก่ ปฏิมากรรมพระพุทธรูปไม้แกะสลัก หินแกะสลัก เป็นต้น จะมีลักษณะของประติมากรรมนูนต่ำ-นูนสูง และประติมากรรมลอยตัว ประติมากรรมเหล่านี้จะใช้วัสดุต่างๆ กัน เช่น ไม้ หิน ปูน โลหะ โดยใช้กรรมวิธี ปั้น แกะสลัก และงานหล่อ เป็นต้น งานประติมากรรมเหล่านี้จะกระจัดกระจายอยู่ตามท้องที่ต่างๆ แหล่งที่พบมากที่สุดก็คือ วัด ศาสนสถาน และสถานที่สำคัญๆ ซึ่งบางแห่งก็เก็บรักษาไว้อย่างดี แต่บางแห่งก็ปล่อยให้ผุพังจนทำให้เสียหาย

เนื่องจากท้องถื่นนครราชสีมา เป็นที่แหล่งที่อยู่ของมนุษย์ติดต่อกันมานาน ตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ จนกระทั่งถึงปัจจุบัน จึงทำให้การสืบสานทางวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่อง ผลงานทางประติมากรรมแต่ละยุคแต่ละสมัยจะแสดงให้เห็นความเจริญทางด้านต่างๆ เช่น การรู้จักนำวัสดุต่างๆ ที่อยู่ในท้องถื่นมาใช้ กรรมวิธีการสร้างโดยพัฒนาเครื่องมือ เครื่องใช้ เทคนิควิธีต่างๆ นอกจากนั้นยังสะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อ ความศรัทธา อุดมคติ ความงาม ชีวิตความเป็นอยู่ และภูมิปัญญาของคนแต่ละยุคแต่ละสมัยอีกด้วย

2.5 งานที่ทำด้วยไม้ ในจังหวัดนครราชสีมา มีงานที่ทำด้วยไม้ ยกตัวอย่างเช่น

2.5.1 ภาพลายจำหลักหน้าบันพระอุโบสถวัดบึง วัดบูรพ์ วัดสระแก้ว แกะด้วยไม้ เป็นรูปลวดลายกระหนกก้านขด ตอนกลางด้านทิศตะวันออกสลักเป็นพระอินทร์ทรงช้างเอราวัณ ทิศตะวันตกสลักเป็นรูปพระนารายณ์ ทรงครุฑ ซึ่งมีความหมายถึงเทพประจำทิศ

2.5.2 รูปนาค หรือพญานาค ใช้ตกแต่ง ซุ้มฟ้า หางหงส์ คันทวย บันได ทำให้เกิดความสวยงาม ทั้งยังมีความหมายเกี่ยวกับทางพุทธศาสนา โดยเฉพาะของมูจลินทนาคราชที่ขึ้นมาขดหางแผ่พังพานรองรับพระพุทธรองค์ไม่ให้อากาศร้อนอากาศเย็นลมฝนต้องพระวรกาย จึงเชื่อกันว่านาคเป็นผู้ปกป้องคุ้มครองพระศาสนา คันทวยแกะด้วยไม้ที่สวยงาม คือ คันทวยวัดบึง วัดบูรพ์และเป็นรูปพญานาค มีความยาวประมาณ 1.80 เมตร ลวดลายฉลุไม้ ประกอบตกแต่ง บริเวณช่องลม เหนือกรอบประตู และหน้าต่างยังเหลืออยู่มาก เช่น ลายฉลุไม้ ภูมิจัดแจงนอก อำเภอเมืองนครราชสีมา และลายฉลุไม้ภูมิจัดแจงนอก อำเภอปักธงชัย เป็นต้น

2.5.3 ลายปูนปั้นโคราช เป็นลวดลายตกแต่ง ปั้นด้วยปูนหรือหล่อซีเมนต์ แล้วทาสี ปิดทอง ร่องกระจกถ้าจะแบ่งตามกรรมวิธีการทำแล้วอาจจะแบ่งได้ 3 แบบ คือ ปูนปั้นแบบโบราณ ปูนปั้นซีเมนต์ หล่อพิมพ์ซีเมนต์ ปูนปั้นแบบโบราณ ใช้ปูนขาว ทราญ กาว และน้ำอ้อย ผสมกัน แล้วปั้นหรือกดลายตามพิมพ์ การปั้นปูนประดับอาคารสถานที่ มีมาตั้งแต่สมัยโบราณ ในจังหวัดนครราชสีมาพบลวดลายปูนปั้นเก่าแก่ที่โบราณสถานกลางหมู่บ้านธารปราสาท อำเภอโนนสูง ปัจจุบันเก็บไว้ที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพิมาย เป็นลวดลายกนกก้านขด สวยงามมาก นอกจากนี้แล้วพบผืนสมัยรัตนโกสินทร์ในช่วงหลังมานี้เอง เช่น ที่วัดหนองจะบก สร้างเมื่อปี พ.ศ.2463 วัดใหม่อัมพวัน สร้าง พ.ศ. 2464 และลายปูนปั้นประดับอาคารพาณิชย์ บริเวณถนนจอมพล และสี่แยกสวนหมาก สร้างปี พ.ศ.2466 จากการสังเกตเห็นว่าการปั้นปูนในสมัยใหม่นี้ใช้ปูนขาวเป็นส่วนผสมซีเมนต์ แล้วหล่อพิมพ์ปูนปั้นแบบโบราณ

2.6 สถาปัตยกรรม สถาปัตยกรรมมีพัฒนาการมาเป็นลำดับเช่นเดียวกับงานศิลปะสาขาอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นที่อยู่อาศัย บ้านเรือน อาคาร ร้านค้า โบสถ์วิหาร ปรางค์ เจดีย์ต่างๆ ถ้าพิจารณาให้ดีจะเห็นว่างานสถาปัตยกรรมเหล่านี้ได้รับอิทธิพลวัฒนธรรมหลายสมัย ตั้งแต่สมัยทวารวดี อโยธยา และอิทธิพลจากภาคกลางในสมัยรัตนโกสินทร์นี้ อย่างไรก็ตามการเปลี่ยนแปลงพัฒนาการของงานด้านสถาปัตยกรรมของโคราชเชื่อว่าเอาแบบ ปรชญาความคิดจากต้นแบบทั้งหมด แต่ได้อามาปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมกับท้องถื่น อาทิเช่น วัสดุ และสภาพแวดล้อมในท้องถื่นหน้าที่

การใช้สอย สร้างเพื่อให้สอดคล้องกับชีวิต สอนองความต้องการที่จะใช้ เช่น บ้านเรือน โบสถ์ ศาลาที่มีขนาดไม่ใหญ่มากนัก ใช้ไม้ อีฐ หิน ก่อสร้าง หลังคาเป็นจั่วแหลม จะมุงด้วยหญ้าคา กระเบื้อง ลังกะสี ฝาไม้ ฝาปรีอ และมุงผ่าขัดตะ เป็นต้น เนื่องจากงานสถาปัตยกรรมเมืองโคราชมีมากมาย ไม่สามารถนำมาเสนอได้ทั้งหมด จึงเลือกแต่งานที่เด่นและสำคัญมาเสนอ ดังนี้ สิ่งก่อสร้างที่เป็นศาสนา ได้แก่ เรือนไทยโคราช โบสถ์ โบสถ์โถง โบสถ์ปูน และโบสถ์ไม้ หอไตร ศาลา กุฏิ และหอระฆัง เป็นต้น

สิ่งก่อสร้างที่เป็นโบราณสถาน ได้แก่ ปราสาทหินพิมาย ปราสาทหินพนมวัน ปราสาทเมืองเก่า ปราสาทหินเมืองแขก ปราสาทนางรำ ปรางค์บ้านปรางค์ และปรางค์สีดา เป็นต้น

2.7 กลุ่มชาติพันธุ์ที่มีในจังหวัดนครราชสีมา

ชาติพันธุ์ หมายถึง กลุ่มชนที่มีวัฒนธรรม ธรรมเนียมประเพณีตลอดจนภาษาพูดเดียวกัน และเชื่อว่าสืบเชื้อสายมาจากบรรพบุรุษเดียวกัน นครราชสีมา มีสภาพทางภูมิศาสตร์และธรรมชาติที่เอื้อต่อการตั้งหลักแหล่งของมนุษย์มาตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ จึงมีกลุ่มชาติพันธุ์ที่อยู่อาศัยมาแต่เดิม และผู้ที่อพยพเข้ามาอยู่ใหม่ด้วยเงื่อนไขทางประวัติศาสตร์ การสงคราม การแสวงหาแหล่งทำกิน ฯลฯ จึงทำให้นครราชสีมามีกลุ่มชาติพันธุ์ที่หลากหลาย ทำให้เกิดการผสมผสานทางวัฒนธรรมจนกลายเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดนครราชสีมา ได้แก่

2.7.1 กลุ่มชาติพันธุ์ไทโคราช เป็นคนไทยที่มีสำเนียงพูดที่เป็นเอกลักษณ์ สันนิษฐานว่าน่าจะสืบเชื้อสายวัฒนธรรมประเพณีจากอดีตมา ตัวอย่างเช่น ชาวพื้นเมืองพิมาย ที่ชนบธรรมเนียมวัฒนธรรม ที่ได้รับอิทธิพลมาจากขอมโบราณกลุ่มไทโคราชมีอยู่ในอำเภอเมืองนครราชสีมา สูงเนิน โนนสูง และอำเภอพิมาย เป็นต้น

ไทโคราช เป็นชาติพันธุ์กลุ่มใหญ่ของจังหวัดนครราชสีมากระจายอยู่ทั่วไปทั้ง 32 อำเภอ แต่ที่หนาแน่นที่สุดที่อำเภอเมืองนครราชสีมา โนนไทย โนนสูง พิมาย จักราช ชุมพวง คง โนนแดง สูงเนิน โชคชัย ขามทะเลสอ ด่านขุนทด ขามสะแกแสง ครบุรี เลิงสาง หนองบุญมาก สีดา บัวใหญ่ เทพารักษ์ พระทองคำ และอำเภอเฉลิมพระเกียรติ เป็นต้น

จากหลักฐานทางโบราณคดีพบว่าชุมชนโบราณซึ่งเป็นร่องรอยของมนุษย์ยุคก่อนประวัติศาสตร์ ตั้งแต่ยุคหินใหม่ต่อเนื่องมาถึงยุคโลหะ กระจายอยู่ทั่วไปในจังหวัดนครราชสีมา ครั้นถึงสมัยประวัติศาสตร์ ก็มีความเจริญรุ่งเรืองมาตั้งแต่สมัยทวารวดี ซึ่งมีศูนย์กลางอยู่ที่เมืองเสมา และสมัยขอมพระนคร ซึ่งมีศูนย์กลางอยู่ที่เมืองพิมาย ครั้นถึงสมัยอยุธยาตอนปลาย สมเด็จพระนารายณ์มหาราชได้โปรดให้สร้างเมือง ณ ที่ตั้งปัจจุบัน พระราชทานนามว่าเมืองนครราชสีมา พร้อมทั้งส่งขุนนาง คือ พระยายมราช (สังข์) มาปกครองเป็นพระยามหานครต่างพระเนตรพระกรรณ พร้อมทั้งอพยพขุนนางทหาร และครอบครัวจากกรุงศรีอยุธยา มาเป็นจำนวนมาก เพื่อเป็นข้าราชการประจำเมืองนครราชสีมาและดูแลบริวาร ชาวอยุธยาอพยพมาอยู่นครราชสีมาอีกกระลอกหนึ่ง คือคราวเสียกรุงครั้งที่ 2 (พ.ศ.2310) แม้ในสมัยรัตนโกสินทร์ ขุนนางที่มาปกครองเมืองนครราชสีมา และเมืองบริวาร ก็ถูกส่งมาจากกรุงเทพฯทำให้เกิดการผสมผสานทางชาติพันธุ์กับกลุ่มชาวพื้นถิ่นที่อยู่เดิมเป็นชาว ไทโคราช ซึ่งมีอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตนเองในด้านต่าง ๆ ทั้งเสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย อาหารการกิน บ้านเรือนที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค ประเพณีพิธีกรรม ความเชื่อ ดนตรี เพลง นามสกุลคนโคราช และที่สำคัญคือ ภาษาโคราช

คนไทโคราช

ที่มา : นฤมล ปิยวิทย์. 2555.

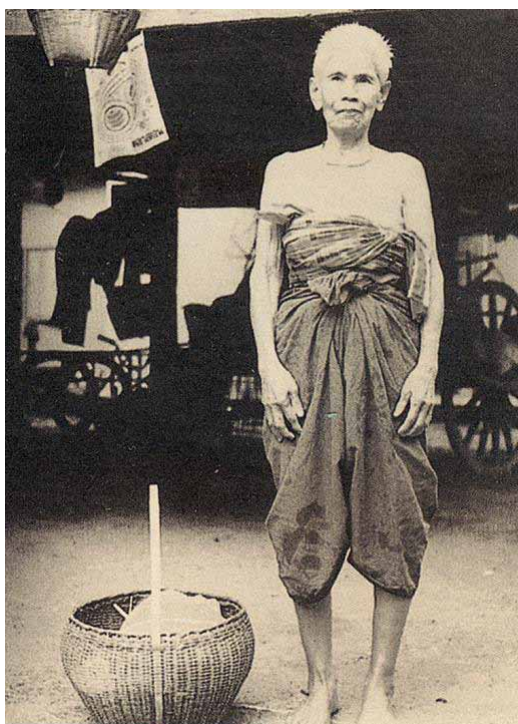
2.7.2 กลุ่มชาติพันธุ์ไทอีสาน หรือคนลาวเวียง (เวียงจันทน์) อพยพเข้ามาหลายรุ่นส่วนใหญ่เข้ามาเมื่อครั้งสงครามปราบปรามเมืองเวียงจันทน์สมัยกรุงธนบุรี และมีการติดต่อค้าขายกันมากขึ้นเมื่อทางรถไฟสายกรุงเทพฯ-นครราชสีมาสร้างเสร็จ ไทอีสานเป็นกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มใหญ่กลุ่มหนึ่งรองจากไทโคราช ซึ่งส่วนใหญ่อพยพมาจากฝั่งซ้ายแม่น้ำโขงตั้งแต่สมัยอยุธยาตอนปลายจนถึงกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น ตั้งหลักแหล่งอยู่ทั่วไปในจังหวัดนครราชสีมา ที่หนาแน่นมากคือ อำเภอบัวลาย แก้งสนามนาง เมืองยาง ลำทะเมนชัย บัวใหญ่ ประทาย ชุมพวง ปักธงชัย สูงเนิน สีคิ้ว ห้วยแถลง และอำเภอบ้านเหลื่อม ไทอีสานรักษาวิถีชีวิตความคิดความเชื่อประเพณี พิธีกรรม และภาษาอีสาน อันเป็นอัตลักษณ์ของคนอีสาน

คนไทอีสาน หรือคนลาวเวียง

ที่มา : นฤมล ปิยวิทย์. 2555.

คนไทมอญ

ที่มา : นฤมล ปิยวิทย์. 2555.

2.7.3 กลุ่มชาติพันธุ์ไทมอญ อพยพเข้ามาสมัยกรุงธนบุรี เมื่อ พ.ศ. 2318 สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช พระราชทานครัวมอญที่เข้ามาสวามิภักดิ์ แบ่งให้พระยานครราชสีมา นำมาตั้งครัวมอญอยู่ที่ลำพระเพลิง เขตอำเภอปักธงชัย บ้านพลับพลา อำเภอโชคชัย ชาวมอญเหล่านี้ ต่อมากลายเป็นไทยไปหมดสิ้นแต่ก็ยังถ่ายทอดประเพณีและวัฒนธรรมชาวมอญ เป็นมรดกแก่ชาวนครราชสีมา มาตั้งถิ่นฐานบริเวณหลักเมืองเรียกตรอกมอญ (บ้านมอญ) การอพยพครั้งที่ 2 สมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดฯ ให้พระยามหาโยธา (ทอเรียะ) คู่มองมอญมาสมทบกับกองทัพของกรมพระราชวังบวรศักดิพลเสพย์ที่เมืองนครราชสีมา ในปีพ.ศ. 2336 เพื่อปราบขบถเจ้าอนุวงศ์แห่งเวียงจันทน์ เมื่อเสร็จศึกแล้วเดินทางกลับทางปักธงชัย ผ่านสะแกราช เห็นทำเลดีมีความอุดมสมบูรณ์ จึงปักหลักตั้งบ้านเรือนสมทบกับชาวมอญที่อยู่เดิม ปัจจุบันชาวมอญที่บ้านพลับพลา อำเภอโชคชัย บ้านพระเพลิง บ้านนกออก บ้านท่าโพธิ์ อำเภอปักธงชัย ยังรักษาประเพณีแบบมอญบางส่วนไว้ เช่น การไหว้ผีมอญ การเล่นสะบ้า ประเพณีทางพุทธศาสนา และภาษา เป็นต้น

2.7.4 กลุ่มชาติพันธุ์ไทกูย หรือกูย คนไทยในภาคกลางมักจะเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า ส่วย ชนพื้นเมืองของหัวเมืองเขมรป่าดง กลุ่มชาติพันธุ์ไทกูยเป็นกลุ่มที่พูดภาษาตระกูลมอญ-เขมร ซึ่งเจ้าเมืองนครราชสีมาในขณะนั้น คือ นายทองอินท์ได้เข้าสู้รบและได้ชนะศึกชาวข่าใน พ.ศ. 2362 จึงได้นำกลุ่มคนที่พ่ายแพ้ในศึกครั้งนั้นมายังเมืองนครราชสีมา ทั้งยังมีความสามารถในการปั้นเครื่องปั้นดินเผาที่บ้านด่านเกวียนดังที่ วิโรฒ ศรีสุโร ได้กล่าวถึงพวกเขาว่าส่วนเรื่องเครื่องปั้นดินเผาตามประวัติศาสตร์เล่าต่อกันมาว่าเดิมทีชนพวกข่าโบราณได้ใช้ดินบริเวณมูลมาปั้นโอ่ง ไห ภาชนะเครื่องใช้จนลืบทอดต่อๆ กันมา

ไทกูย (กูย หรือส่วย) เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่สันนิษฐานว่าจะอพยพมาจากจังหวัดสุรินทร์ ศรีสะเกษ บุรีรัมย์ เพื่อตั้งหลักแหล่งทำมาหากินบริเวณรอยต่อระหว่างจังหวัดนครราชสีมากับจังหวัดบุรีรัมย์ คือ อำเภอห้วยแถลง ในหลายหมู่บ้าน ได้แก่ บ้านแสนสุข บ้านห้วยแคน บ้านพลวงทอง ตำบลห้วยแถลง บ้านโคกแค ตำบลกงรถ ชาวกูยเหล่านี้อพยพมาประมาณ 90-100 ปีที่แล้ว ยังรักษาความเป็นวัฒนธรรมแบบกูย คือ การทอผ้า ภาษา ที่อยู่อาศัยชาวกูยในจังหวัดสุรินทร์ ยังคงเลื้อยช้างกันเป็นจำนวนมาก

คนไทกูย

ที่มา : สำนักศิลปวัฒนธรรม สถาบันราชภัฏนครราชสีมา. 2541

2.7.5 กลุ่มชาติพันธุ์ไทบน (ญัฮกุร หรือเนียะกุร) เป็นคำเรียกตัวเองของชาวนบน คนไทยภาคกลาง เรียกว่า คนไทบน หรือ ชาวดง เป็นชนกลุ่มน้อยกลุ่มหนึ่งที่อาศัยอยู่ตามไหล่เขา หรือเนินเขาเตี้ยๆ แถบบริเวณด้านในของที่ราบสูงโคราช บริเวณจังหวัดนครราชสีมา ชาวนบน อาจสืบเชื้อสายมาจากคนสมัยอาณาจักรทวารวดี เพราะหมู่บ้านชาวนบนมีอยู่เฉพาะในจังหวัดนครราชสีมา ชัยภูมิ และเพชรบูรณ์ และติดต่อเฉพาะในหมู่บ้านเท่านั้น ชาวญัฮกุร เรียกตนเองว่า "เนียะกุล" หรือ "ญัฮกุล" หรือที่คนไทยเรียกว่า "ชาวนบน" มีความหมายว่าคนภูเขา เป็นชนกลุ่มน้อยที่อาศัยอยู่ตามไหล่เขาหรือเนินเตี้ยๆ แถบบริเวณด้านในของริมที่ราบสูงโคราช จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดชัยภูมิ และจังหวัดเพชรบูรณ์ ที่มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดชัยภูมิ อย่างน้อยสามชั่วอายุคน ในอดีตมักมีการย้ายถิ่นที่อยู่ในบริเวณดังกล่าว แม้ปัจจุบันจะตั้งหลักแหล่งที่แน่นอนแต่การไปมาหาสู่เยี่ยมเยียนและการนับเครือข่ายในหมู่บ้านญัฮกุร ในบริเวณสามจังหวัด ยังคงมีอยู่ปัจจุบันชาวนบนอาศัยอยู่หนาแน่นที่สุดที่บ้านน้ำลาด หมู่ที่ 4 ตำบลนายางกลัก อำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิ นอกจากนี้ยังมีที่บ้านวังกำแพง ในอำเภอบ้านเขว้า ที่บ้านท่าโป่ง บ้านห้วยแย้ ในอำเภอหนองบัวระเหว ที่บ้านสะพานหิน บ้านสะพานยาง ในอำเภอเทพสถิต บ้านกลาง บ้านพระบึง บ้านวังตะเคียน บ้านตะขบ อำเภอปักธงชัย บ้านมาบกราด ตำบลโคกกระชาย บ้านตลิ่งชัน ตำบลจระเข้มหิน อำเภอครบุรี บ้านไทรย้อยพัฒนา อำเภอหนองบุญมาก อพยพมาจากบ้านไทรย้อย ตำบลจระเข้มหิน อำเภอครบุรี เพราะน้ำเหนือเขื่อนน้ำมูลท่วมหมู่บ้านเดิม จังหวัดนครราชสีมา บ้านน้ำเลา บ้านห้วยไคร้ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ ส่วนบ้านท่าดั่งถิ่นที่อยู่อาศัยดั้งเดิมอยู่ในป่าแถบเทือกเขาพังเหย มีอาณาบริเวณคาบเกี่ยวต่อเนื่อง 3 จังหวัดคือ จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดชัยภูมิ และจังหวัดเพชรบูรณ์ ญัฮกุร มีผิวค่อนข้างดำตาโตกว่าคนไทย แต่ไม่ต่างจากคนไทยมากนักรูปร่างสูงปานกลาง ผู้หญิงจะหน้าตาดีการแต่งกายแบบดั้งเดิมของชาวนบน คือ ผู้หญิงจะสวมเสื้อเกี้ยว และนุ่งผ้านุ่งมีชายพกใหญ่ สวมสร้อยเงิน และเจาะใบหูกว้างเพื่อสวมตุ้มหูใหญ่ ญัฮกุรเรียกกะจอน ทำด้วยไม้มีกระจกติดข้างหน้า ไว้ผมยวเกล้ามวย ส่วนผู้ชายนุ่งผ้าโสร่งตาหมากรุก วิธีการนุ่งแบบเหน็บธรรมดา

คนไทบน

ที่มา : สำนักศิลปวัฒนธรรม สถาบันราชภัฏนครราชสีมา. 2541.

2.7.6 กลุ่มชาติพันธุ์ไทจีน เข้ามาติดต่อค้าขายตั้งแต่ก่อนสมัยรัชกาลที่ 5 ซึ่งประชากรเชื้อสายจีนส่วนใหญ่ทำการค้าขายอยู่ในเขตเทศบาลเมือง และเขตสุขาภิบาลทุกแห่งในเมืองนครราชสีมา เป็นกลุ่มมีอำนาจทางเศรษฐกิจมากที่สุดในเมืองนครราชสีมา ไทจีนเข้ามาตั้งหลักแหล่งทำการค้าในนครราชสีมาประมาณสมัยรัชกาลที่ 4 และเริ่มมีมากขึ้นสมัยรัชกาลที่ 5 เมื่อสร้างทางรถไฟสายนครราชสีมาสำเร็จใน พ.ศ.2443 ทำให้นครราชสีมาเป็นศูนย์กลางการค้าเชื่อมโยงระหว่างภาคกลางและภาคอีสาน เส้นทางรถไฟได้เปลี่ยนระบบการค้าแบบสมัยโบราณ การผลิตเพื่อยังชีพเป็นการค้าและเศรษฐกิจเพื่อสะสมทุนและหวังผลกำไร ปัจจุบันการคมนาคมที่สะดวกรวดเร็ว ทั้งทางรถยนต์ รถไฟ และทางอากาศ ตลอดจนเทคโนโลยีใหม่ ทำให้บทบาทของ กลุ่มชาติพันธุ์ไทจีนต่อการพัฒนาเศรษฐกิจการค้าในจังหวัดนครราชสีมา และอีสานมีความเจริญก้าวหน้าอย่างไม่หยุดยั้ง

กลุ่มชาติพันธุ์ไทจีนมีประเพณีความเชื่อที่ยึดมั่นเช่นประเพณี การแต่งงาน ประเพณีงานศพ ประเพณีตรุษจีน สารทจีน แข็งเม้ง ไหว้เจ้า กลุ่มไทจีนนับถือศาสนาพุทธ นับถือเจ้าแม่กวนอิม เคารพนับถือเทพเจ้าในศาลเจ้า

คนไทจีน

ที่มา : สำนักศิลปวัฒนธรรม สถาบันราชภัฏนครราชสีมา. 2541.

2.7.7 กลุ่มชาติพันธุ์ไท-ยวน (ไทโยนก) เป็นกลุ่มชาติพันธุ์หนึ่งในภาคเหนือของประเทศไทย คนยวนที่สืบทอดเรียกตัวเองว่า ยวนอพยพมาอยู่ที่อำเภอสิคิ้ว 2 ทาง คือ พวกแรกอพยพมาจากทางเหนือมาอยู่ที่อำเภอเส้าไห่ จังหวัดสระบุรี ต่อมาเจ้าเมืองสระบุรีต้องการตั้งกองเลี้ยวโคขึ้น จึงได้แบ่งครอบครัวชาวไท-ยวน มาอยู่ที่อำเภอสิคิ้ว อีกพวกหนึ่งอพยพมาจากเวียงจันทน์ ชาวไท-ยวนกลุ่มนี้ได้สมทบกับชาวไท-ยวนรุ่นแรกแรกที่สิคิ้ว แล้วขยายพื้นที่ทำมาหากินจนถึงบ้านโนนกลุ่ม บ้านถนนคุด บ้านน้ำเมา บ้านโนนทอง บ้านโนนแต้ และบ้านไก่เซา ไทยวน บางครั้งเรียกว่า ลาวพุงดำ หรือ ยวนพุงดำ หมายถึง ชาวโยนก จากอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย ชาวไท-ยวน มีวิถีวัฒนธรรมประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่เด่นชัดแบบล้านนา คือ ภาษาคำเมือง หัตถกรรมผ้าทอ เป็นต้น

คนไท-ยวน หรือไทโยนก
ที่มา : นฤมล ปิยวิทย์. 2555.

2.7.8 กลุ่มชาติพันธุ์ไทซิกข์ เป็นกลุ่มชาวไทยซิกข์ที่มีถิ่นเดิมอยู่ที่จังหวัดโคราชชาวลา แคว้นปัญจาบ ประเทศอินเดีย สันนิษฐานว่าอพยพเข้ามาในครราชสีมาช่วงปลายสมัยรัชกาลที่ 5 มีประมาณ 35 ครอบครัว ซึ่งอาชีพของไทซิกข์ส่วนใหญ่จะเริ่มต้นด้วยการค้าขาย การแต่งกายผู้ชายสวมกางเกง ขาสีบ เสื้อแขนยาวคอกลม ผ่าอก ปล่อยชายเสื้อคลุมสะโพก โปกศีระะ สวมกำไลโลหะ ผู้หญิงแต่งชุด紗หรี หรือสวมกางเกงเสื้อยาวคลุมเข่า สวมเครื่องประดับ ภาษาที่ใช้ภาษาปัญจาบี ภาษาอังกฤษ ภาษาไทย ผู้สูงอายุได้ภาษาสำเนียงโคราช นับถือศาสนาซิกข์ ทุกเช้าจะสวดมนต์ที่วัดซิกข์ ศรีคุรุสิงห์สภา ตรอกไก่อ่าง ถนนจอมพล

คนไทซิกข์
ที่มา : สำนักศิลปวัฒนธรรม
สถาบันราชภัฏนครราชสีมา. 2541.

คนไทเขมร
ที่มา : สำนักศิลปวัฒนธรรม สถาบันราชภัฏนครราชสีมา. 2541.

2.7.9 กลุ่มชาติพันธุ์ไทเขมร คนไทเขมรมักจะเรียกตัวเองว่าคนขแมร์-ลือ (เขมรสูง) กระจายอยู่ในอีสานใต้ ในจังหวัดนครราชสีมาจากการสำรวจเมื่อ พ.ศ. 2525 พบว่ามีกลุ่มชาติพันธุ์นี้อยู่ที่บ้านหนองใหญ่ ตำบลหินดาด อำเภอด่านขุนทด บ้านถนนโค้ง ตำบลตะขบ อำเภอปักธงชัย บ้านหนองกระทุ่ม บ้านหัวทำนบ อำเภอหนองบุญมาก บ้านตะโกเขมร อำเภอห้วยแถลง ในอดีตกลุ่มคนไทเขมรกับไทโคราชมีความสัมพันธ์ด้านการค้าขาย คนไทโคราชมักเดินทางไปค้าขายที่เขมร ด้วยขบวนเกวียน หรือที่มักจะเรียกกันชินปากว่า นายฮ้อย เป็นต้น

2.7.10 กลุ่มชาติพันธุ์ไทยมุสลิม เป็นกลุ่มคนที่เริ่มต้นจากการรวมของคนที่ย้ายมาจากภาคใต้ของประเทศไทย เช่น จากจังหวัดปัตตานี นราธิวาส ตั้งแต่สมัยสมเด็จพระเจ้าตากสินแล้ว และยังมีบ้างที่มาจากกรุงเทพฯ บริเวณเขตคลองบางลำพู และเขตพระโขนงบริเวณเลียบบคลองแสนแสบ เป็นต้น ส่วนพวกชาวไทยมุสลิมบางส่วนก็ได้อพยพมาหาแหล่งทำมาหากิน เป็นบริเวณเขายายเที่ยงในปัจจุบัน มีการสร้างมัสยิดที่บ้านเขายายเที่ยงทางใต้ ได้ทุนทรัพย์ในการสร้างจากเงินและการบริจาคที่ดินของคนมีฐานะดีให้การช่วยเหลือรวมตัวอาคารของมัสยิดและพื้นที่โดยรวมประมาณ 16 ไร่ โดยมีชาวมุสลิมที่อาศัยอยู่รอบๆ บริเวณมัสยิดอยู่ประมาณ 350 ครอบครัว โดยมัสยิดแห่งนี้ตั้งอยู่บนภูเขาจึงมีประชากรไม่มากนัก

คนไทยมุสลิม ที่มา : สุพัตตรา เปี้ยคำ. 2560

แม้ว่านครราชสีมาจะประกอบด้วย กลุ่มชาติพันธุ์หลายกลุ่มก็ตาม กลุ่มชาติพันธุ์เหล่านี้ก็มีความผสมผสานกันทางวัฒนธรรม โดยที่แต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ก็ยังรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชาติพันธุ์ของตนเองอยู่ ในขณะเดียวกันก็มีการรับมีการถ่ายทอดวัฒนธรรมซึ่งกันและกัน ซึ่งมีศูนย์รวมจิตใจร่วมกัน คือ ความเคารพนับถือ ท้าวสุรนารี หรือย่าโม

คำว่า **ชาติพันธุ์** หมายถึง กลุ่มชนที่มีวัฒนธรรม ธรรมเนียมประเพณี ตลอดจนภาษาพูดเดียวกัน และเชื่อว่าสืบเชื้อสายมาจากบรรพบุรุษเดียวกัน

นครราชสีมา มีสภาพทางภูมิศาสตร์และธรรมชาติที่เอื้อต่อการตั้งหลักแหล่งของมนุษย์มาตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ จึงทำให้มีกลุ่มชาติพันธุ์ที่อยู่อาศัยมาแต่เดิม และผู้ที่อพยพเข้ามาอยู่ใหม่ ด้วยเงื่อนไขทางประวัติศาสตร์ การสงคราม การแสวงหาแหล่งทำกิน ฯลฯ จึงทำให้นครราชสีมา มีกลุ่มชาติพันธุ์หลากหลาย ทำให้เกิดการผสมผสานทางวัฒนธรรม

จากการสำรวจและรวบรวมข้อมูลกลุ่มชาติพันธุ์ในเขตพื้นที่อุทยานธรณีโคราช 5 อำเภอ คือ อำเภอสีคิ้ว สูงเนิน ขามทะเลสอ เมืองนครราชสีมา และอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา สามารถสรุปกลุ่มชาติพันธุ์ได้ดังนี้

ที่มา : นฤมล ปิยวิทย์ 2555.

1 ไทโคราช

เป็นชาติพันธุ์กลุ่มใหญ่ของจังหวัดนครราชสีมา กระจายอยู่ทั่วไปทั้ง 32 อำเภอ แต่ที่หนาแน่นที่สุดที่อำเภอเมือง โนนไทย โนนสูง พิมาย จักราช ชุมพวง โนนแดง คง ขามสะแกแสง ขามทะเลสอ ด่านขุนทด สูงเนิน โชคชัย ครบุรี เลิงสาง หนองบุญมาก บ้านเหลื่อม เฉลิมพระเกียรติ พระทองคำ สีดา บัวใหญ่ เทพารักษ์

จากหลักฐานทางโบราณคดีพบว่าชุมชนโบราณซึ่งเป็นร่องรอยของมนุษย์ยุคก่อนประวัติศาสตร์ ตั้งแต่ยุคหินใหม่ต่อเนื่องมาถึงยุคโลหะ กระจายอยู่ทั่วไปในจังหวัดนครราชสีมา ครั้นถึงสมัยประวัติศาสตร์ก็มีความเจริญรุ่งเรืองมาตั้งแต่สมัยทวารวดี ซึ่งมีศูนย์กลางอยู่ที่เมืองเสมาและสมัยขอมพระนคร ซึ่งมีศูนย์กลางอยู่ที่เมืองพิมาย ครั้นถึงสมัยอยุธยาตอนปลาย สมเด็จพระนารายณ์มหาราชได้โปรดให้สร้างเมือง ณ ที่ตั้งปัจจุบัน พระราชทานนามว่าเมืองนครราชสีมา พร้อมทั้งส่งขุนนางคือ พระยายมราช(สังข์) มาปกครองเป็นพระยามหานครต่างพระเนตรพระกรรณ พร้อมทั้งอพยพขุนนางทหาร และครอบครัวจากกรุงศรีอยุธยา มาเป็นจำนวนมาก เพื่อเป็นข้าราชการประจำเมืองนครราชสีมาและดูแลบริวาร ชาวอยุธยาอพยพมาอยู่นครราชสีมาอีกกระลอกหนึ่ง คือคราวเสียกรุงครั้งที่ 2 (พ.ศ. 2310) แม้ในสมัยรัตนโกสินทร์ ขุนนางที่มาปกครองเมืองนครราชสีมา และเมืองบริวารก็ถูกส่งมาจากกรุงเทพฯ ทำให้เกิดการผสมผสานทางชาติพันธุ์กับกลุ่มชาวพื้นถิ่นที่อยู่เดิมเป็นชาว ไทโคราช ซึ่งมีอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตนเอง ในด้านต่าง ๆ ทั้งเสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย อาหารการกิน บ้านเรือนที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค ประเพณีพิธีกรรม ความเชื่อ ดนตรี เพลง นามสกุลคนโคราช และที่สำคัญคือ ภาษาโคราช

ที่มา : นฤมล ปิยวิทย์. 2555.

2 | ไทอีสาน

เป็นกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มใหญ่กลุ่มหนึ่งรองจากไทโคราช ซึ่งส่วนใหญ่อพยพมาจากฝั่งซ้ายแม่น้ำโขง ตั้งแต่สมัยอยุธยาตอนปลายจนถึงกรุงรัตนโกสินทร์ ตอนต้น ตั้งหลักแหล่งอยู่ทั่วไปในจังหวัดนครราชสีมา ที่หนาแน่นมากคือ อำเภอแก้งสนามนาง บัวลาย เมืองยาง ลำทะเมนชัย และบางส่วนของอำเภอ บัวใหญ่ ประทาย ชุมพวง ปักธงชัย สีคิ้ว สูงเนิน ห้วยแถลง บ้านเหลื่อม ไทอีสานรักษาวิถีชีวิตความคิดความเชื่อประเพณี พิธีกรรม และภาษาอีสาน อันเป็นอัตลักษณ์ของคนอีสาน

ที่มา : นฤมล ปิยวิทย์. 2555.

3 ไท-ยวน

บางครั้งเรียกว่า ลาวพุงดำ หรือ ยวนพุงดำ หมายถึง ชาวโยนก จากอำเภอยางสัก จังหวัดเชียงราย ซึ่งถูกกวาดต้อนลงมาครั้งแรก เมื่อ พ.ศ. ๒๓๔๗ คนกลุ่มนี้ได้ปักหลักตั้งบ้านเรือนที่อำเภอสว่างให้ จังหวัดสระบุรี ต่อมาเจ้าเมืองสระบุรีได้จัดแบ่งไทยวนมาตั้งกองเลี้ยวโคที่นครจันทริก (ปัจจุบันคือ ตำบลสีคิ้ว) และปักหลักตั้งถิ่นฐานอยู่ต่อมา ครั้นถึงสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวปราบศึกเจ้าอนุวงศ์เมื่อต้นครเวียงจันทน์ได้กวาดต้อนเชลยมาจำนวนมาก ซึ่งมีชาวเชียงแสน ซึ่งถูกแบ่งไปอยู่เวียงจันทน์ สมัยรัชกาลที่ ๑ รวมมาด้วย เมื่อเดินทางมาพบชาวยวนด้วยกันที่นครจันทริกจึงปักหลักตั้งถิ่นฐานอยู่ด้วยชาวยวนที่สีคิ้ว บ้านโนนแต้ บ้านไก่อู

ชาวไท-ยวน มีวิถีวัฒนธรรมแบบล้านนา คือภาษาคำเมือง หัตถกรรมผ้าทอ ประเพณีสงกรานต์ มีวัดเป็นศูนย์กลางชุมชน

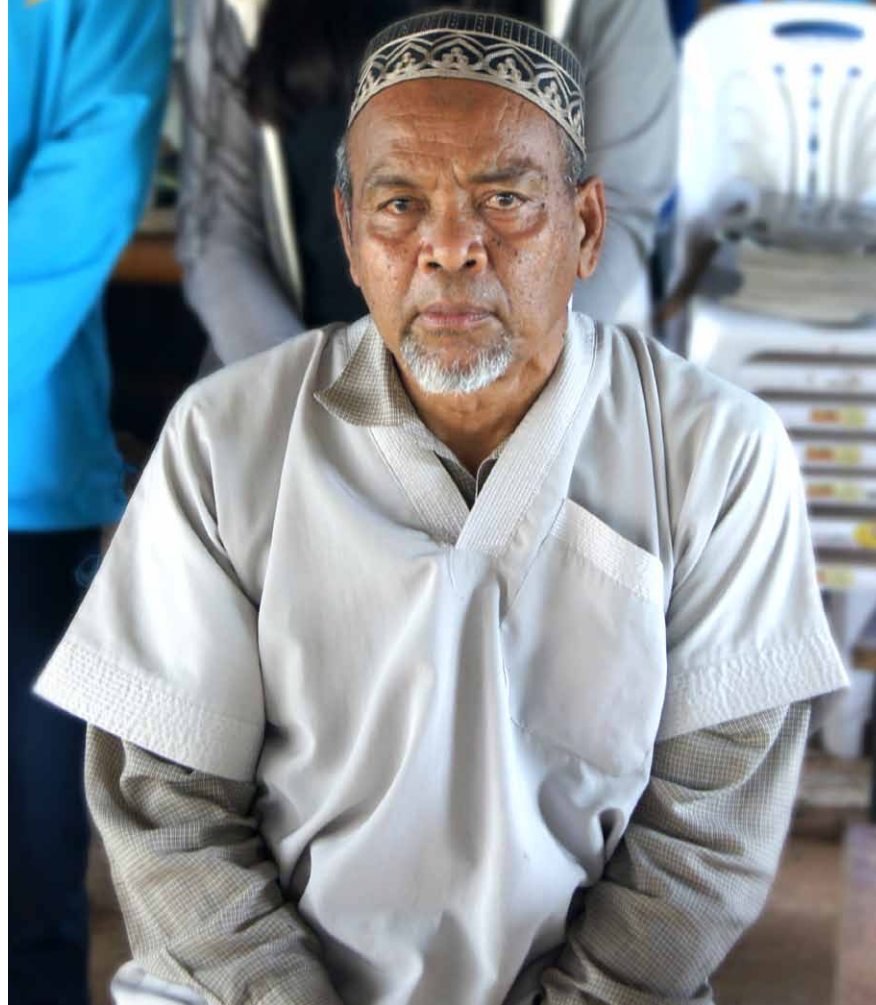
ที่มา : นฤมล ปิยวิทย์. 2555.

4 ไทจีน

ไทจีนเข้ามาตั้งหลักแหล่งทำการค้าในนครราชสีมาประมาณสมัยรัชกาลที่ 4 และเริ่มมีมากขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 5 เมื่อสร้างทางรถไฟสายนครราชสีมาสำเร็จใน พ.ศ. 2443 ทำให้นครราชสีมาเป็นศูนย์กลางการค้าเชื่อมโยงระหว่างภาคกลางและภาคอีสาน เส้นทางรถไฟได้เปลี่ยนระบบการค้าแบบสมัยโบราณ การผลิตเพื่อยังชีพเป็นการค้าและเศรษฐกิจเพื่อสะสมทุนและหวังผลกำไร ปัจจุบันการคมนาคมที่สะดวกรวดเร็ว ทั้งทางรถยนต์ รถไฟ และทางอากาศ ตลอดจนเทคโนโลยีใหม่ ทำให้บทบาทของ กลุ่มชาติพันธุ์ไทจีน ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจการค้าในจังหวัดนครราชสีมา และอีสานมีความเจริญก้าวหน้าอย่างไม่หยุดยั้ง

กลุ่มชาติพันธุ์ไทจีนมีประเพณีความเชื่อที่ยึดมั่นเช่นประเพณี การแต่งงาน ประเพณีงานศพ ประเพณีตรุษจีน สารทจีน แข็งเม้ง ไหว้เจ้า กลุ่มไทจีนนับถือศาสนาพุทธ นับถือเจ้าแม่กวนอิม เคารพนับถือในศาลเจ้า

ภาษาที่ใช้ คนไทจีนรุ่นแรกจะเรียนรู้และพูดภาษาโคราชเพื่อการค้าขาย รุ่นที่ 2 ถึงรุ่นลูกจะเรียนหนังสือไทย แต่ยังคงพูดภาษาจีนเพื่อการทำธุรกิจ รุ่นที่ 3 คือรุ่นหลานและรุ่นต่อๆ มา ทุกคนมีสัญชาติไทย เรียนหนังสือถึงชั้นสูงสุดระดับมหาวิทยาลัย ยังคงทำธุรกิจการค้าและจำนวนไม่น้อยเข้ารับราชการ มีความคิดเปลี่ยนแปลงไปตามสังคม แต่ยังคงยึดมั่นกับขนบธรรมเนียมประเพณีที่บรรพบุรุษสืบทอด

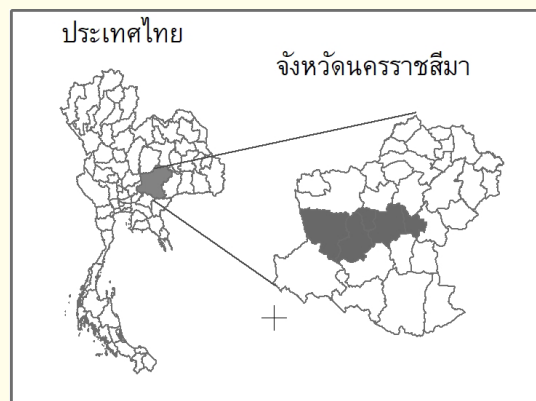
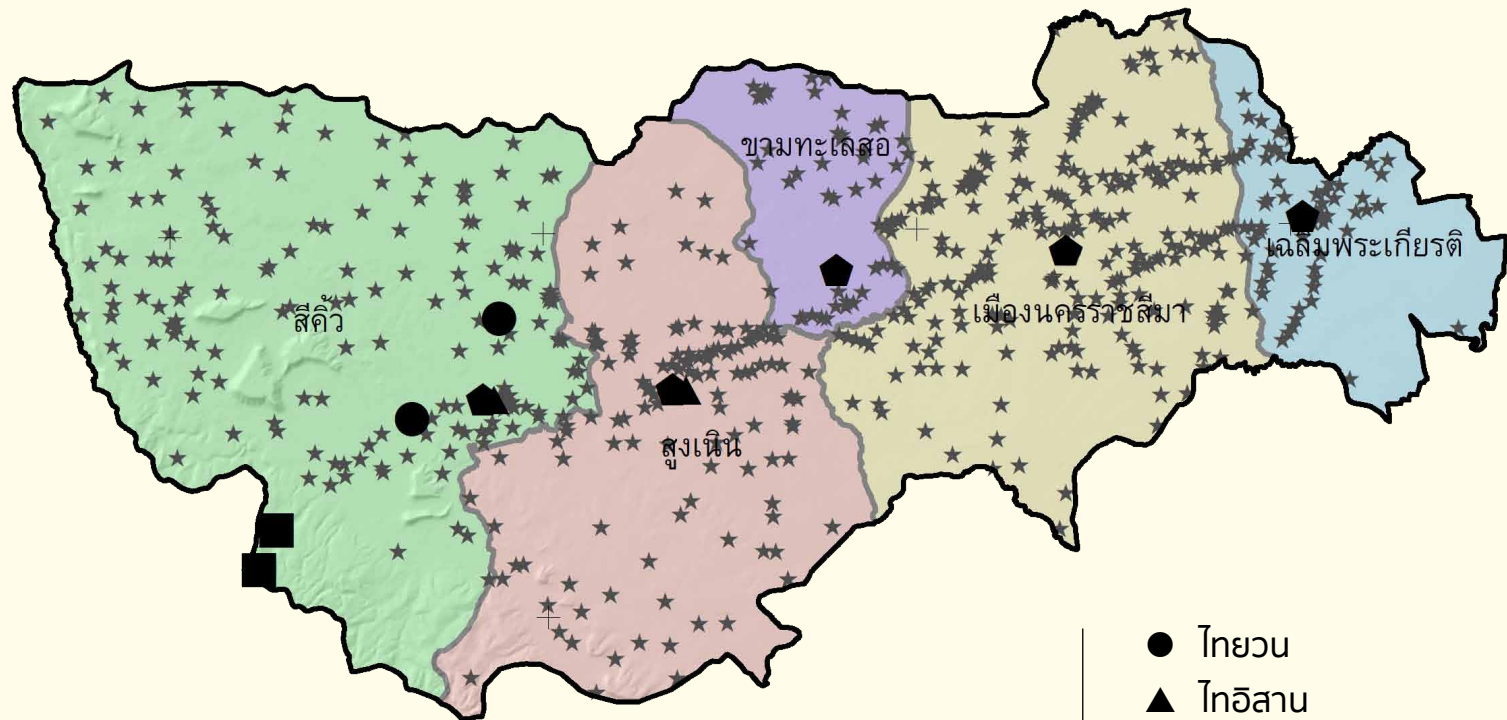
ที่มา : สุพัตตรา เปี้ยคำ

5 | ไทมุสลิม

กลุ่มชาติพันธุ์ไทมุสลิม คำว่า มุสลิม หมายถึง มีผู้นับถือศาสนาอิสลาม แบ่งเป็นมุสลิมชาย (มุสลิมีน) และมุสลิมหญิง (มุสลิมะห์) ที่เข้ามาอยู่ที่อำเภอสีคิ้ว เป็นกลุ่มคนที่เริ่มต้นจากการอพยพมาจากภาคใต้ของประเทศไทย เช่น จังหวัดปัตตานี นราธิวาส ตั้งแต่สมัยกรุงธนบุรี และยังมีบางส่วนที่อพยพมาจากกรุงเทพฯ ในเขตบางลำพู และเขตพระโขนงเรียบคลองแสนแสบ เป็นต้น เข้ามาหาแหล่งทำมาหากินใหม่ในพื้นที่หมู่บ้านเขายายเที่ยง ตำบลคลองไผ่ อำเภอสีคิ้วในปัจจุบัน มีการสร้างศาสนสถานที่แสดงถึงสัญลักษณ์ของการนับถือศาสนาอิสลาม คือ มัสยิดที่บ้านเขายายเที่ยงใต้ ได้ทุนทรัพย์ในการสร้างจากเงิน และการบริจาคที่ดินของคนมีฐานะดีให้การช่วยเหลือ รวมพื้นที่และตัวอาคารมัสยิดมีพื้นที่ประมาณ 16 ไร่ มีจำนวนประชากรของไทมุสลิมที่อาศัยอยู่รอบๆ บริเวณมัสยิดบนเขายายเที่ยง ไม่มากนักเนื่องจากเป็นพื้นลาดชันและเป็นที่สูงบนภูเขา

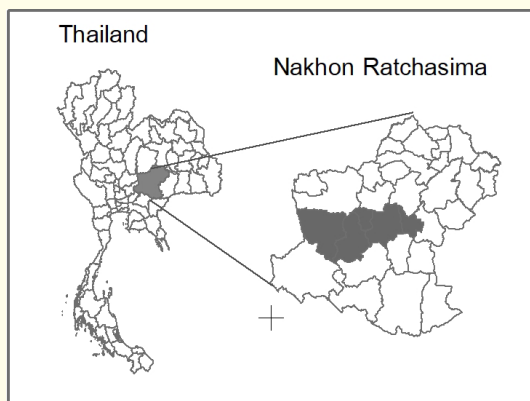
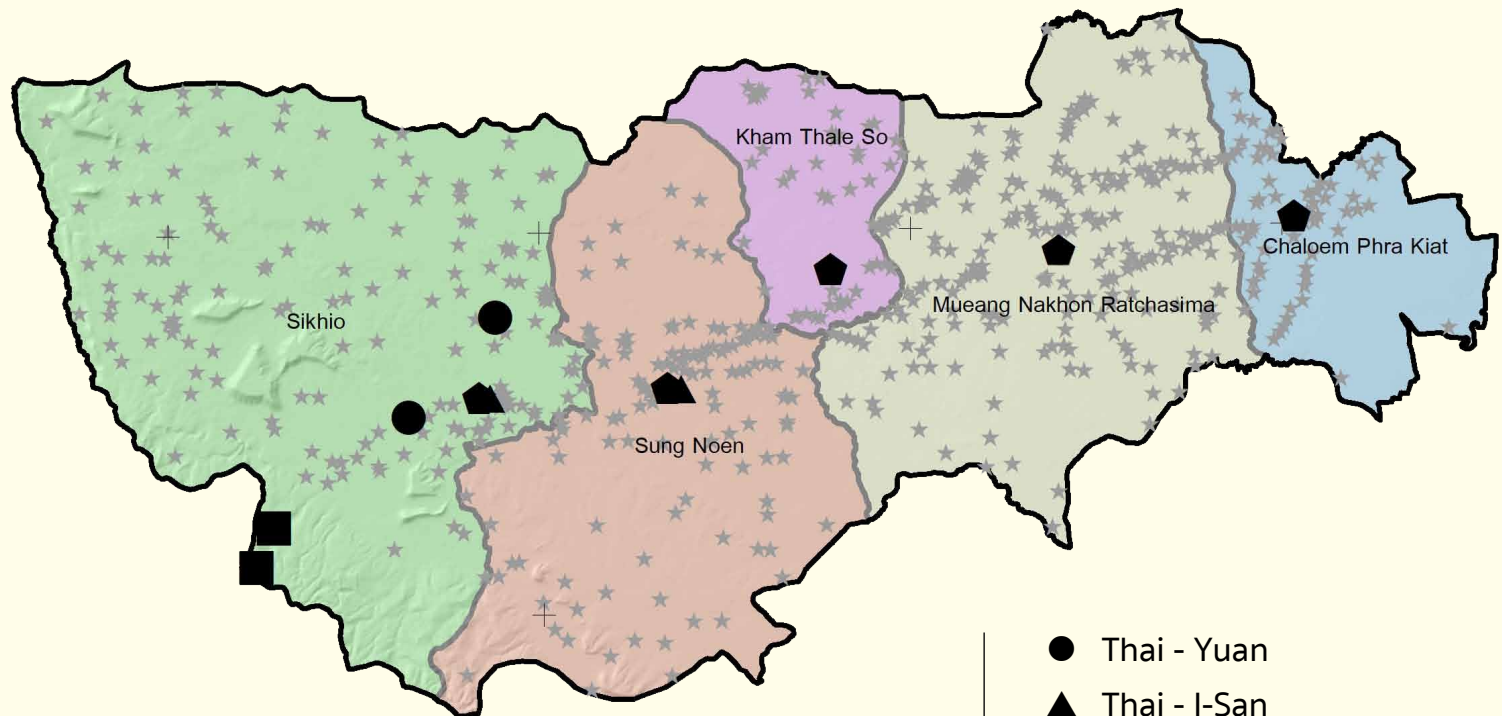
แม้ว่านครราชสีมาจะประกอบด้วย กลุ่มชาติพันธุ์หลายกลุ่มก็ตาม กลุ่มชาติพันธุ์เหล่านี้ก็มีความผสมผสานกันทางวัฒนธรรม โดยที่แต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ก็ยังคงรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชาติพันธุ์ของตนเองอยู่ ในขณะเดียวกันก็มีการรับ มีการถ่ายทอดวัฒนธรรมบางส่วนซึ่งกันและกัน และมีศูนย์รวมจิตใจร่วมกันคือ ความเคารพนับถือท้าวสุรนารี (คุณย่าโม)

แผนที่แสดงกลุ่มชาติพันธุ์

- ไทยวน
- ▲ ไทอีสาน
- ไทอิสลาม
- ◆ ไทจีน
- ★ ไทโคราช
- ขอบเขตอุทยานธรณี
- ขามทะเลสอ
- สืคิ้ว
- สูงเนิน
- เฉลิมพระเกียรติ
- เมืองนครราชสีมา

Map of Ethnic Group

- Thai - Yuan
- ▲ Thai - I-San
- Thai - Islamic
- ◆ Thai - Chinese
- ★ Thai - Khorat
- Geopark boundry
- Kham Thale So
- Sikhio
- Sung Noen
- Chaloem Phra Kiat
- Mueng Nakhon Ratchasima

กลุ่มชาติพันธุ์
ไทโคราช

ที่มา : นฤมล ปิยวิทย์. 2555.

วิถีชีวิต

เป็นชาติพันธุ์กลุ่มใหญ่ของจังหวัดนครราชสีมา มีวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีดั้งเดิมเป็นเฉพาะของกลุ่มตน ทั้งยังมีสำเนียงภาษาพูดที่เป็นเอกลักษณ์ ยกตัวอย่างเช่น ชาวพื้นเมืองในอำเภอพิมาย ที่มีภาษา วัฒนธรรม และวิถีชีวิต ที่คาดว่าจะสืบเชื้อสายบรรพบุรุษมาจากชาวเขมร กลุ่มไทโคราชพบที่อำเภอเมืองนครราชสีมา พมาย สูงเนิน และอำเภอโนนสูง เป็นต้น ทั้งยังมีกระจายตัวอยู่ทั่วทุกอำเภอในจังหวัดนครราชสีมา

ประวัติความเป็นมา

กลุ่มชาติพันธุ์ไทโคราชกระจายอยู่ทั่วไปในจังหวัดนครราชสีมา ในประวัติศาสตร์มีความเจริญรุ่งเรืองมาตั้งแต่สมัยทวารวดี ซึ่งมีศูนย์กลางอยู่ที่เมืองเสมา และสมัยขอมพระนคร ซึ่งมีศูนย์กลางอยู่ที่เมืองพิมาย ครั้นถึงสมัยอยุธยาตอนปลาย สมเด็จพระนารายณ์มหาราชได้โปรดให้สร้างเมือง ณ ที่ตั้งปัจจุบัน พระราชทานนามว่าเมืองนครราชสีมา พร้อมทั้งพระราชทานส่งขุนนางระดับสูง คือ พระยายมราช (สังข์) ให้มาปกครองเป็นพระยามหานคร ต่างพระเนตรพระกรรณ พร้อมทั้งอพยพขุนนางทหาร และครอบครัวจากกรุงศรีอยุธยา มาเป็นจำนวนมาก เพื่อเป็นข้าราชการประจำเมืองนครราชสีมา

และดูแลบริวาร ชาวอยุธยาอพยพมาอยู่นครราชสีมาอีกครั้งหนึ่ง ครั้นเมื่อคราวเสียกรุงครั้งที่ 2 (พ.ศ.2310) แม่ในสมัยรัตนโกสินทร์ ชุนนางที่มาปกครองเมืองนครราชสีมา และเมืองบริวาร ก็ถูกส่งมาจากกรุงเทพฯทำให้เกิดการผสมผสานทางชาติพันธุ์กับกลุ่มชาวพื้นถิ่นที่อยู่เดิมเป็นชาวไทโคราช ซึ่งมีอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตนเอง ในด้านต่าง ๆ ทั้งเสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย อาหารการกิน บ้านเรือนที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค ประเพณีพิธีกรรม ความเชื่อดนตรี เพลง นามสกุลคนโคราช และที่สำคัญคือ ภาษาโคราช

ความคิดความเชื่อ

กลุ่มไทโคราช มีลักษณะคล้ายคลึงกับไทอีสาน คือ เชื่อในเรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์รูปเคารพ นับถือบรรพบุรุษ ภูตผีปีศาจ และเชื่อในเวรกรรม

ประเพณี และการละเล่น

ประเพณีที่สำคัญเหมือนกันกับไทอีสาน มีการทำบุญตามประเพณีในเดือนต่างๆ เกือบตลอดปี โดยเฉพาะวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาในรอบ 1 ปี

ปฏิทินประเพณีในรอบปีกลุ่มชาติพันธุ์ไทโคราช

เดือน	กิจกรรม/ปฏิทิน
มกราคม	ทำบุญต้อนรับปีใหม่ ใส่บาตรข้าวสารอาหารแห้ง
กุมภาพันธ์	ตรุษจีน ไหว้เจ้า
มีนาคม	วันมาฆบูชา บวชสามเณรภาคฤดูร้อน ประเพณีกินเข้าค่า
เมษายน	วันสงกรานต์ สรงน้ำพระ รดน้ำผู้ใหญ่ ผ้าป่าต้นตระกูล ประเพณีลงข่วง
พฤษภาคม	วันวิสาขบูชา ทำบุญกลางบ้านไหว้ศาลปู่ตา
มิถุนายน	-
กรกฎาคม-สิงหาคม	หล่อเทียนพรรษา แห่เทียนพรรษา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา
กันยายน	-
ตุลาคม	ทำบุญวันสารทไทย
พฤศจิกายน	การกว่นข้าวทิพย์ วันออกพรรษา ตักบาตรเทโว งานทอดกฐิน และงานวันลอยกระทง
ธันวาคม	งานประเพณีไหว้ศาลเจ้าพ่อ-เจ้าแม่

อาหารการกิน

นิยมรับประทานข้าวเจ้า อาหารหลักคือ น้ำพริก อาจจะมีเครื่องจิ้มแบบลาวบ้าง กับผักเท่าที่หาได้ อาหารพิเศษอื่นๆ คล้ายคลึงกับอาหารของไทยภาคกลาง ยกตัวอย่างเช่น ในอำเภอสูงเนิน อาหารไทโคราชที่ขึ้นชื่อและมีเอกลักษณ์ ก็คือ หมี่กูดจิก เกษตรกรอย่างชุมชนบ้านกูดจิก ตำบลกูดจิก อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา ก็มีการปลูกข้าวเป็นอาชีพหลักมาตั้งแต่สมัยโบราณกาล สมัยก่อนนั้นจะสีข้าวด้วยมือ แล้วนำปลายข้าวที่เหลือมาถนอมอาหารโดยทำเป็นเส้นหมี่ที่ทำด้วยมือ ตั้งแต่การตำข้าวด้วยครกกระเดื่อง ตลอดจนนำไปตากจนได้เส้นหมี่แบบแห้ง การทำหมี่กูดจิกมีอายุมากกว่า 100 ปี เอกลักษณ์ของหมี่กูดจิก คือ เส้นหมี่ไม่ติดกันเป็นก้อน เส้นเหนียวนุ่ม ทำให้ผู้ที่ได้สัมผัสรสชาติแล้วพูดเป็นเสียงเดียวกันว่า “นี่คือหมี่โคราชกูดจิก”

ผลิตภัณฑ์หมี่โคราชกูดจิก ๑๐๐ ปี
ที่มา : อนุรักษ์ แสงพันธุ์. 2560.

ผู้คนที่อาศัยที่ท่าหมี่กูดจิก
ที่มา : ภาพถ่ายของคุณยายชลอ จิตรกระสัน

ในปัจจุบัน ใช้ทุกส่วนของเมล็ดข้าว ใช้ข้าวหอมมะลิและจะต้องเป็นข้าวมะลิเก่าเท่านั้น สาเหตุที่ต้องใช้ข้าวมะลิเก่า คือ จะทำให้เนื้อแป้งนั้นเหนียวนุ่ม ไม่ขาดง่าย หากเป็นข้าวหอมมะลิใหม่ จะทำให้ขาดยุ่ยง่าย แป้งแข็งไม่สวย ไม่ได้รูปทรง ไม่เหนียวนุ่ม ข้าวหอมมะลิ 1 กิโลกรัม จะทำเส้นหมี่ได้ประมาณ 4 แผ่นใหญ่ สีของหมี่กูดจิกจะเป็นสีขาว

ที่มา : นฤมล ปิยวิทย์. 2555.

การแต่งกาย

ในสมัยก่อนนั้นมีการนุ่งกางเกง ที่เรียกว่า “โสัง” หรือ “โซ่ง” และผ้าโจงกระเบน (แบบเขมร) ต่อมาแม้แต่งกายแบบฝรั่งแล้ว เมื่อมีงานพิธีหรืองานอื่นๆ ที่สำคัญและเป็นทางการก็ยังนิยม “นุ่งโจง” เพราะเป็นแบบแผนที่ดีและสุภาพ ที่นิยมกันมากคือ “ผ้าม่วงและผ้าหางกระรอก” คนสามัญนุ่งโจงผ้าพื้น โดยมากเป็นผ้าฝ้ายทอ ต่อมานิยมนุ่งผ้า “ตาสมุก” เป็นผ้าตาเล็ก ทอเป็นลายขัดเหมือนลายจกลายสานยกหนึ่งชมหนึ่ง (อีสานเรียกว่า ลายขิดราชวัด) ผ้าชนิดนี้ทอยาก จึงเปลี่ยนมาทอเป็นตาหมากรุก ต่อมาตาใหญ่ขึ้นกลายเป็นผ้า “ตาโสร่ง” นอกจากนุ่งโจงแล้วมีการนุ่งผ้าแบบ “ลอยชาย” เพื่อให้สบายอิริยาบถ หรืออยู่ในที่ส่วนตัว เช่นนุ่งอยู่กับบ้าน แสดงว่าเป็นผู้มีอำนาจ แต่ถ้านุ่งออกนอกบ้านเป็นการแสดงการวางตัวเป็นพวกนักเลง โดยเฉพาะการนุ่ง “โสร่งลอยชาย” ถือว่าไม่สุภาพมาก

ปัจจุบันการ “นุ่งโจงหาง” มีให้เห็นเฉพาะงานพิธีที่สำคัญๆ เช่น การแต่งงาน หรืองานแสดงทางศิลปวัฒนธรรมไทยเท่านั้น คนส่วนใหญ่ในยุคนี้แต่งกายตามสมัยนิยม คือ นุ่งกางเกงขายาว ขาสั้น กระโปรง เสื้อยืด เช่นปัจจุบัน ส่วนผ้านุ่งผ้าถุงยังคงมีให้เห็นเฉพาะผู้สูงอายุ

อาคารบ้านเรือน

ชาวไทโคราชมีเอกลักษณ์ของกลุ่มชน คือ สร้างเรือนยกเสาสูง แบบเรือนไทย มีหน้าต่างประตู บานเล็ก สลักของประตู เป็นลวดลายแบบง่าย ๆ ฝาเรือน คือ ฝาฟาก ฝาค้อ เป็นต้น

บ้านไทโคราชที่อำเภอสูงเนิน
ที่มา : อนุรักษ์ แสงพันธุ์. 2560.

เรือนโคราชที่มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ที่มา : สุวณัฏฐ์ ศรีเพ็ญ. 2560.

ศาสนา

กลุ่มชาติพันธุ์ไทโคราช ผู้คนส่วนใหญ่จะนับถือศาสนาพุทธ

ภาษาพูด

ภาษาโคราช เป็นภาษาที่ใช้กันในหมู่ของคนไทโคราช เป็นการผสมผสานกันระหว่างภาษาโคราชภาคกลาง กับภาษาของคนพื้นเมืองเดิมของคนจังหวัดนครราชสีมา กลายเป็นภาษาที่มีลักษณะเฉพาะตัวทั้งด้านสำเนียง ลำนวน และคำศัพท์บางคำที่แตกต่างออกไป ซึ่งในปัจจุบันผู้พูดภาษาโคราชจะเป็นคนรุ่นเก่า หรืออยู่ตามชนบท ชาวโคราชที่อยู่ในเขตเมืองมักพูดภาษากลางในการติดต่อสื่อสาร แต่เมื่อพูดกับคนโคราชด้วยกันมักใช้คำศัพท์ภาษาไทยกลางมาปรับเสียงวรรณยุกต์ให้เป็นสำเนียงโคราช เริ่มมีการสูญหายทางภาษาลงไปเป็นอันมากเพราะปัจจุบันคนรุ่นใหม่เริ่มมีการใช้ภาษาไทยกลางมากขึ้น ประกอบกับการอพยพของคนต่างถิ่นเข้ามามาก จนบางแห่งไม่มีการรับรู้และเข้าใจในภาษาโคราช อันเป็นภาษาของคนโคราชแล้ว

ปราชญ์และภูมิปัญญาชาวบ้าน

ปราชญ์ด้านเศรษฐกิจพอเพียง นายจักรพงศ์ ผาวีรัตน์ อายุ 25 ปี บ้านเลขที่ 51 หมู่ที่ 12 ตำบลมะเกลือเก่า อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา ทำเกษตรผสมผสานแบบพอเพียง เป็นสมาชิกและประธานกลุ่มเกษตรกรรุ่นใหม่่นครราชสีมา และเป็นวิทยากรเผยแพร่การทำเกษตรพอเพียง

นายจักรพงศ์ ผาวีรัตน์ ปราชญ์ด้านเศรษฐกิจพอเพียงรุ่นใหม่
ที่มา : อภิญา จันทร์พ้อง. 2560.

ปราชญ์ด้านการทำหมี่กูดจิก คุณยายชลอ จิตรกระสัน อายุ 66 ปี หมู่บ้านกูดจิก ผู้ถ่ายทอดภูมิปัญญาดั้งเดิมในการแปรรูปข้าวให้เป็นหมี่โคราช หมี่กูดจิกโบราณ เป็นผู้ที่มีความรู้ความเป็นมาและวิธีการทำหมี่โคราช หมี่กูดจิกที่มีอายุมากกว่า 100 ปี ทุกขั้นตอน

คุณยายชลอ จิตรกระสัน ปราชญ์ด้านการทำหมี่กูดจิก
ที่มา : ณัฐพร แผลงพันธ์. 2560.

ภาพในอดีตการลอกแผ่นหมี่ ภาพถ่ายของ คุณยายชลอ จิตรกระสัน

ปราชญ์ผู้เชี่ยวชาญการปั้นเตา นายสมัย แซ่เล้า อายุ 53 ปี เริ่มปั้นเตาตั้งแต่อายุ 20 ปี

การทำเตาดินแบบโบราณ

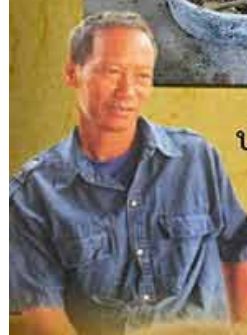
วิธีการปั้นเตา

เตาภูมิที่ใช้ทำจากดินเหนียว (ดินนา) ผสมกับ
แกลบขาวสามารถตากแดดตากฝนได้ไม่กร่อน

- ก่อนจะปั้นต้องนำดินเหนียวมาแช่น้ำไว้ ๑ คืน พอแช่น้ำ
ได้ที่แล้วนำไปผสมกับแกลบในอัตรา ๑:๒ ส่วน ขยำ
ให้เข้ากัน
- จากนั้นนำมาปั้นเป็นรูปทรงเตาตามขนาดที่ต้องการ
โดยใช้ถังโลหะสีแดง ๒๐๐ ลิตร ตัดให้มีความสูง
ประมาณ ๔๕ ซม. ในการขึ้นรูปทรง ถ้าเป็นเมื่อก่อน
จะใช้บิ๊บหล่อไม้ ปัจจุบันใช้อลูมิเนียมไฟโสไว้ข้างใน
เพื่อกันความร้อนออกจากเตา
- หลังจากปั้นขึ้นรูปเสร็จทิ้งไว้ประมาณ ๒-๓ วัน
ก็สามารถใช้งานได้เลย
- หากไม่มีดินเหนียวสามารถใช้ดินทรายทดแทนได้
แต่การใช้งานมีระยะเวลาแค่เพียงชั่วคราวเท่านั้น
ต่างจากดินเหนียวซึ่งมีระยะเวลาการใช้งานที่ยาวนานกว่า

ปราชญ์ชาวบ้านผู้เชี่ยวชาญการปั้นเตา

คุณลุงสมัย แซ่เล้า อายุ ๕๓ ปี เริ่มปั้นเตาตั้งแต่อายุ ๒๐ ปี
คุณแม่ของคุณลุงเคยทำหม้อมาก่อน คุณลุงสมัยเป็นช่าง
ปั้นเตาเพียงคนเดียวในชุมชน ปัจจุบันคุณลุงสมัยมีอาชีพ
เป็นพนักงานเทศบาลตำบลภูคดจิก คุณลุงได้ถ่ายทอดความรู้
เกี่ยวกับการปั้นเตาให้แก่เยาวชนในชุมชนที่มีความสนใจ

ภูคดจิก
KUTCHIK

พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านหมักดจิก

นายสมัย แซ่เล้า ปราชญ์ผู้เชี่ยวชาญการปั้นเตา
ที่มา : เพจภูคดจิก หมักโคราช ๑๐๐ ปี

ภูมิปัญญาชาวบ้าน

การทำหมี่กูดจิก

การใช้ก้นขันเกลี่ยให้ทั่วเป็นวงกลม (การกูดหมี่)
ที่มา : เพจหมี่ ๑๐๐ ปี

การซอยหมี่
ที่มา : เพจหมี่ ๑๐๐ ปี

สถานที่การถูหมี่

เขียงทำหมี่

มิดที่ใช้ทำหมี่เป็นเส้น

เตาปั้นทำหมี่กูดจิก

กลุ่มชาติพันธุ์ไทโคราช มีปราชญ์ และภูมิปัญญาชาวบ้านมากมายหลาย แต่ใน สถานการณ์ปัจจุบัน มีการกลืนด้าน วัฒนธรรมจึงทำให้ภูมิปัญญาชาวบ้านลดน้อย ลงมาก เนื่องจากมีเทคโนโลยีที่ทันสมัย เผยแพร่เข้ามาจำนวนมาก แต่ก็ยังหลงเหลือ ภูมิปัญญาอยู่บ้าง เช่น ภูมิปัญญาด้านการ บั่นเตา และภูมิปัญญาด้านแปรรูปข้าวทำหมี่ กูดจิก ที่อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา เป็นต้น

แผ่นตากหมี่

กลุ่มชาติพันธุ์
ไทอีสาน

การถักสวิง

ที่มา : แพรพรรณ สมบัติทองอนัน. 2560.

การเลี้ยงวัว

ที่มา : แพรพรรณ สมบัติทองอนัน. 2560.

วิถีชีวิต

ช่วงฤดูร้อน ชาวไทอีสานผู้หญิงส่วนมากจะทอเสื้อกก นั่งจักสานของใช้ในบ้านเล็กๆ น้อยๆ อยู่ที่บ้าน เช่น ตะกร้า สวิงไว้สอยไข่มดแดง ส่วนผู้ชายต้องออกไปเลี้ยงวัว เลี้ยงควาย ตามไร่นา มีอาชีพเสริมคือการรับจ้างเล็กๆ น้อยๆ เป็นครั้งคราวไป

ช่วงฤดูฝน เป็นช่วงดำนาของชาวไทอีสาน และในฤดูนี้ชาวไทอีสานจะมีรายได้ในแต่ละวัน สูงกว่าปกติ เนื่องจากเป็นฤดูที่สามารถรับจ้างดำนาได้ หาเก็บของป่าขายได้ ไม่ว่าจะเป็น เก็บเห็ด หน่อไม้ ดอกกระเจียว และผักต่างๆ ที่ขึ้นตามป่า และการจับสัตว์น้ำต่างๆ เช่น ปลา บู่ กุ้งฝอย หอย เพื่อนำมาขายตามตลาดในตอนเช้า

ช่วงฤดูหนาว จะเป็นช่วงเวลาที่ใกล้ได้เก็บเกี่ยวข้าวที่ปลูกไว้ในช่วงต้นฤดูฝน ชาวไทอีสานจะกลับมารวมตัวกันอีกครั้ง รวมตัวในที่นี้หมายถึง ชาวไทอีสานส่วนมากที่อยู่ในวัยทำงานจะเข้าไปทำงานในเมือง ส่วนวัยชรา กับวัยเด็กจะอยู่ที่บ้าน เพราะฉะนั้นในช่วงนี้คนในวัยทำงานก็กลับมาเพื่อมาเก็บเกี่ยวผลผลิตของครอบครัวตนเอง

การทำเห็ดป่านำมาขายตามตลาดเช้า
ที่มา : อนุรักษ์ แสงพันธุ์. 2560.

ประวัติความเป็นมา

คนลาวเวียง (เวียงจันทน์) หรือคนไทอีสาน อพยพเข้ามาหลายรุ่น ส่วนใหญ่เข้ามาเมื่อครั้งสงครามปราบปรามเมืองเวียงจันทน์สมัยกรุงธนบุรี และมีการติดต่อค้าขายกันมากขึ้นเมื่อทางรถไฟสายกรุงเทพฯ-นครราชสีมาสร้างเสร็จ ไทอีสานเป็นกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มใหญ่กลุ่มหนึ่งรองจาก ไทโคราช ซึ่งส่วนใหญ่อพยพมาจากฝั่งซ้ายแม่น้ำโขงตั้งแต่สมัยอยุธยาตอนปลายจนถึงกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น ตั้งหลักแหล่งอยู่ทั่วไปในจังหวัดนครราชสีมา ที่หนาแน่นมากคือ อำเภอแก้งสนามนาง บัวลาย เมืองยาง ลำทะเมนชัย และบางส่วนของอำเภอบัวใหญ่ ประทาย ชุมพวง ปักธงชัย สีคิ้ว สูงเนิน ห้วยแถลง บ้านเหลื่อม ไทอีสานรักษาวิถีชีวิตความคิดความเชื่อประเพณี พิธีกรรม และภาษาอีสาน อันเป็นอัตลักษณ์ของคนอีสาน

ความคิดความเชื่อ

การรับผี (ร่างทรง) ผีบรรพบุรุษ ผีเมือง ผีน้ำ ผีเมืองเสมา ผีไร่ผีนาค เป็นต้น

การรับผีของคนสูงเนินจะมี 2 ลักษณะ

1. ป่วยเลยจำเป็นต้องรับ โดยเชื่อว่าถ้ารับผีแล้ว การป่วยก็จะดีขึ้น หรืออาจจะหายป่วย การป่วยในที่นี้ คือ ป่วยจากสิ่งที่เรามองไม่เห็นเป็นผู้กระทำ เป็นการป่วยโดยหาสาเหตุไม่ได้ เมื่อหาสาเหตุการป่วยไม่ได้ หมอก็รักษาไม่ได้ ดังนั้นคนที่ป่วยจึงจำเป็นต้องรับผี เพื่อเป็นการรักษาตนเอง

2. การรับต่อจากบรรพบุรุษ คือ ผีพ่อ ผีแม่ ที่ยังไม่ไปเกิด หรือผีเจ้าที่เจ้าทาง เจ้าบ้าน เจ้านา เจ้าไร่ ของตนเอง ก็ต้องรับ ในพิธีรับจะมี ชัน 5 ชัน 8 เพื่อรับผี ในพิธีจะมีผู้ใหญ่ที่รับผีก่อนหน้านี้ มาช่วยทรงให้ พอทรงเสร็จ คนที่จะรับผีต้องถือดอกไม้ไว้ในมือ แล้วประนมมือ พอรับเสร็จหมดคนก็จะเริ่มเป่าแคน ผู้รับผีจะเริ่มตัวสั่น และจะลุกขึ้นมารำพร้อมกับเสียงแคน การรับผีนั้นจะต้องทำบุญเลี้ยงทุกปี แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นก็ขึ้นอยู่กับอาการตกลงกับผีทรงของตนเอง ซึ่งการเลี้ยงผีจะมีอยู่ 2 แบบ

1) แบบที่ 1 แบบธรรมดา คือ การถวายพะเช่า เป็นการเลี้ยงแบบเล็กๆ ภายในบ้าน

2) แบบที่ 2 ลงควง คือ เป็นการเลี้ยงใหญ่ โดยจะมีเครื่องเซ่น มีขนมหวานจำพวก ขนมฝักบัว ขนมนางเล็ด ข้าว พิษพรรณที่มีอยู่ภายในไร่ แล้วทำการไหว้ ผีบางตัวจะเลือกกินเฉพาะของหวาน บางตัวเลือกกินเฉพาะของคาว หรือบางตัวกินทั้งหมดทั้งของคาว และของหวาน ในพิธีลงควงนั้น จะมีคนที่เลี้ยงผีอยู่ในหมู่บ้านต่างๆ มาช่วยงาน ลักษณะเหมือนขอแรงกัน พอเขาจัดงานเราก็ไปช่วย พอเราจัดงานเขาก็มาช่วย

การรับผีนี้จะต้องมีการสืบทอดต่อเป็นรุ่นต่อรุ่น ครอบครัวไหนที่มีการทรงผี ครอบครัวนั้นจะต้องมีทายาทผู้สืบทอดต่อจากบรรพบุรุษ ซึ่งจะสามารถเป็นใครก็ได้ในครอบครัวนั้น หรือในอีกกรณีหนึ่งคือ การหมดเวรหมดกรรมของผี จะไม่มีการต่อผี การต่อผีของครอบครัวนั้นถือว่าสิ้นสุดลง แต่ในกรณีนี้จะเกิดขึ้นได้ยากมาก เพราะถึงแม้ลูกหลานหรือคนในครอบครัวไม่ทำการต่อผี ผีก็จะทำการเลือกร่างทรงของเขาเอง

การเลี้ยงผีจะเลี้ยงในช่วงหลังสงกรานต์ไปจนถึงช่วงก่อนเข้าพรรษา ของไหว้ก็จะมีพวก เหล้า เบียร์ น้ำอัดลม พวงเครื่องเซ่น อาหารคาว อาหารหวาน ตามระเบียบ จะมีผ้าแพร ผ้าขาวม้า แป้ง กระจก เครื่องหอม ชัน 5 ชัน 8 ดอกไม้ ธูป เทียน อยู่ในกรวย ซึ่งดอกไม้ใน ชัน 5 และชัน 8 จะเปลี่ยนปีละ 1 ครั้ง ตามคนเฒ่าคนแก่เล่าว่า ถ้าผีจับเหล้า แสดงว่าได้ที่มา ถ้าผีจับเบียร์ แสดงว่า ได้ที่ช้าง

ยายไคล แยกสูงเนิน ร่างทรงผีบรรพบุรุษ และเป็นผู้ที่ให้ข้อมูลด้านความคิดความเชื่อ
ที่มา : อภิญา จันทรผ่อง. 2560.

ประเพณี และการละเล่น

กลุ่มชาติพันธุ์ไทอีสาน มีประเพณีที่สำคัญ มีการทำบุญตามประเพณีในเดือนต่างๆ เกือบตลอดปี โดยเฉพาะวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ตามตารางประเพณีในรอบ 1 ปี

ประเพณีและกิจกรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทอีสาน ในรอบ 1 ปี

เดือน	ประเพณีและกิจกรรม
มกราคม	ทำบุญต้อนรับปีใหม่ ใส่บาตรข้าวสารอาหารแห้ง
กุมภาพันธ์	ตรุษจีน ไหว้เจ้า
มีนาคม	วันมาฆบูชา บวชสามเณรภาคฤดูร้อน ประเพณีกินเขาคั่ว
เมษายน	วันสงกรานต์ สรงน้ำพระ รดน้ำผู้ใหญ่ ฝ่าป่าต้นตระกูล ประเพณีลงช่วง
พฤษภาคม	วันวิสาขบูชา ทำบุญกลางบ้านไหว้ศาลปู่ตา
มิถุนายน	-
กรกฎาคม-สิงหาคม	หล่อเทียนพรรษา แห่เทียนพรรษา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา
ตุลาคม	ทำบุญวันสารทไทย
พฤศจิกายน	การกวนข้าวทิพย์ วันออกพรรษา ตักบาตรเทโว งานทอดกฐิน งานลอยกระทง
ธันวาคม	งานประเพณีไหว้ศาลเจ้าพ่อเจ้าแม่

ประเพณีลงช่วง (เลี้ยงผีปู่ตา) ประเพณีลงช่วง คือ การเลี้ยงผีปู่ตายาย หรือ ผีเมือง จะมีการบูชาชั้น 5 ชั้น 8 เครื่องบูชา ฐูปเทียน น้ำเบปซี่ เหล้าขาว เหล้าสี เบียร์ แป้ง กระจก หวี จะวางไว้บนโต๊ะตรงกลางวง จะมีร่างทรงซึ่งคนนั้นคือ คนที่มีผีบรรพบุรุษ ผีเมืองเสมา ผีน้ำ (จะส่งเสียงร้องตลอดการรำ) ผีเก้งโก ผีพญานาค ผีไร่ผีนา เป็นต้น เข้ามาทรงอยู่ในร่าง ภาษาอีสานจะเรียกร่างทรงว่า เจ้านาย แต่ละเจ้านายจะไม่เหมือนกัน ให้สังเกตจากท่า รำ งานที่จัดขึ้นนั้นจะไม่เหมือนกัน บางหมู่บ้านอาจจะจัดงาน ทำปีเว้นปี, 1 ครั้งต่อ 1 ปี, 1 ครั้งต่อ 3 ปี, 1 ครั้งต่อ 5 ปี บางหมู่บ้านอาจจะขึ้นอยู่กับการพร้อมทางการเงิน เพราะการจัดงานจะต้องใช้เงินค่อนข้างเยอะ ก่อนจะมีการรำจะต้องมีพิธียก ชั้น 5 ชั้น 8 ในชั้น 5 จะมี 5 กรวย ชั้น 8 จะมี 8 กรวย พอทำพิธียกชั้น 5 ชั้น 8 เสร็จ ร่างทรงที่ทำพิธีลงช่วงจะรู้ได้ด้วยตัวเองว่าเจ้านายจะมาตอนไหน

พิธีลงช่วง

ที่มา : ภาพถ่ายของนายธวัชชัย เชาววัลล์

การประกอบพิธีจะต้องทำที่บ้าน เครื่องประกอบพิธีจะประกอบด้วย ชันน้ำมนต์ เหล้า ภาชนะข้าว (หมายถึง ถาดใส่อาหาร) ลักษณะคล้ายกับการแต่งหรือจัดภาชนะข้าว ให้บรรพบุรุษปู่ย่าตายาย เหมือนบุญข้าวสาก ข้าวพระพุทธรูป มีไก่ หวีหมู ผลไม้ 9 อย่าง ถ้ามีบรรพบุรุษมาแล้ว จะให้ลูกหลานทำพิธีสมโภชหรือเป็นการขอขมาบรรพบุรุษ หลังจากนั้นทำการพ้อนรำ 3 รอบ แล้วค่อยลงมาข้างล่าง เรียกว่า เหยียบเต็นบ้าน (เหยียบพื้นบ้าน)

การทำพิธีที่บ้าน

ที่มา : ภาพถ่ายของนายธวัชชัย เชาววัลล์

การทำพิธีการร่ำอยู่ข้างล่างรอบเครื่องบูชา

ที่มา : ภาพถ่ายของนายธวัชชัย เชาววัลล์

การทำพิธีการร่ำอยู่ข้างล่างรอบเครื่องบูชา

ที่มา : ภาพถ่ายของนายธวัชชัย เชาววัลล์

ในช่วงก่อนเข้าพรรษา จะมีการส่งช้างส่งม้าเข้าเมือง นั่นก็คือ
 ส่งผีเข้าเมือง ก็คือ ส่งผีไปจำพรรษา พิธีนี้จะเกิดขึ้นก่อนวันเข้าพรรษา
 1 วัน เรียกว่า ปิดประตูเมือง หลังจากสงกรานต์แล้ว ขึ้น 1 ค่ำ เดือน 6 คือ
 การเริ่มเลี้ยงศาลปู่บ้าน ก็คือ การเลี้ยงศาลปู่ตา จนถึงเดือน 7 วันพุธ
 เดือน 7 ไทย จะตรงกับวันอะไรก็ได้ แต่ห้ามตรงกับวันพระ ถ้าตรงกับวันพระ
 จะไม่มีการเล่นหรือไม่มีการทำพิธี นอกเหนือจากนั้นก็ทำพิธีได้ตามปกติ

การสัมภาษณ์นายวัชชัย เชาวล์ หอมแคนผู้รู้พิธีลงช่วง
 ที่มา : ธีรพร แผงพันธุ์. 2560.

ประเพณีกินเขาคั่ว เกิดจากหน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมท้องถิ่น จังหวัดนครราชสีมา สถาบันราชภัฏนครราชสีมา ได้จัดอบรมประชาชน
 ในเขตอำเภอปากช่อง สีคิ้ว สูงเนิน และอำเภอขามทะเลสอ เรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม ที่อำเภอสูงเนินในปี พ.ศ. 2538 ในการอบรมจำนวน
 3 วัน ได้มีการเลี้ยงผู้ที่เข้าอบรมทั้งหมดที่ปราสาทเมืองแขก รูปแบบของงานมีทั้งการแสดงพื้นบ้าน การละเล่นพื้นบ้าน อาหารการกินก็เป็นแบบพื้นบ้าน
 ท่านนายอำเภอขณะนั้น คือ นายชาญวิทย์ วสยางกูร และผู้นำชุมชนที่เป็นประธานสภาวัฒนธรรมอำเภอ คือ นายสมชาย กิริวัฒน์ศักดิ์ ได้เล็งเห็น
 ความสำคัญจึงได้จัดงานต่อเนื่องมาทุก ๆ ปี พัฒนางานให้มีความงดงามอลังการขึ้น และจัดให้งานกินเขาคั่วเข้าไปอยู่ในคำขวัญของอำเภอสูงเนิน

ประเพณีกินเขาคั่ว
 ที่มา : <https://pantip.com>. ออนไลน์

ประเพณีกินเขาคั่ว

ที่มา : <https://pantip.com>. ออนไลน์.

การจัดงานครั้งแรกเป็นการจัดแบบเรียบง่าย โดยการเชิญชนส่วนราชการ องค์กรปกครองท้องถิ่น ภาครัฐและกลุ่มพลังมวลชน กลุ่มสตรีแม่บ้าน จัดเตรียมอาหารมารับประทานร่วมกัน ณ บริเวณปราสาทเมืองแขก มีการจัดงานมาอย่างต่อเนื่อง มีการประชาสัมพันธ์กับหน่วยงานต่าง ๆ เช่น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) มีการร่วมโครงการเที่ยวทั่วไทยไปได้ทุกเดือน จัดงานประเพณีกินเขาคั่วของดีเมืองสูงเนิน จะจัดขึ้นในระหว่างวันที่ 8-10 มีนาคมของทุกปี เพื่อเป็นการเฉลิมฉลองของชาวอำเภอสสูงเนิน และเป็นการสืบสานประเพณีของท้องถิ่นให้คงอยู่ต่อไป และมีการได้เพิ่มชื่องานเป็น “งานกินเขาคั่ว ของดีเมืองสูงเนิน”

งานประเพณีกินเขาคั่ว ของชาวอำเภอสสูงเนิน เป็นแบบอีสานชนโตกนั่งกับพื้น และชมการแสดงประกอบแสง สี เสียง ชุดศรีจนาสะปุระ และการรำรำแบบอีสานรวมถึงเพลงรำวงพื้นบ้านผู้เฒ่าผู้แก่ร่วมกันร้องรำทำเพลงเป็นที่สนุกสนาน การแสดงวิถีตรงดงาม ความอ่อนช้อยและท่วงท่ารำรำทำให้กินเขาคั่วเอร์ดีอร่อย ส่วนอาหารในชนโตก เป็นอาหารพื้นบ้านของโคราช เช่น ไส้กรอกอีสาน ผัดหมี่โคราช ข้าวเหนียว ล้มตำ ไก่ย่าง ลาบปลาตุก ต้มยำรสแซบ เป็นต้น ได้มีการนำกิจกรรมต่าง ๆ มาไว้ในงานมากมาย อาทิ การประกวดและการแสดงหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ การประกวดล้มตำลีลา คัดเลือกสายพันธุ์ไก่พื้นเมือง จักรยานแรลลี่ชิงอนุรักษ์ การจำหน่ายสินค้าส่งออก และการแสดงดนตรีของศิลปินชื่อดัง

ประเพณีบวงสรวงพระพุทธรูปปางไสยาสน์ (พระนอน) เป็นพิธีบวงสรวงพระพุทธรูปปางไสยาสน์ (พระนอน) อายุ 1,300 ปี วัดธรรมจักรเสมาราม ตำบลเสมา อำเภอสสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา โดยวัตถุประสงค์เพื่อขอขมาพระพุทธรูปปางไสยาสน์ (พระนอน) อายุ 1,300 ปี ซึ่งเป็นพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคู่มือง ของตำบลเสมา อำเภอสสูงเนิน มาตั้งแต่โบราณกาล และผู้คนให้ความเคารพบูชา เดินทางมาสักการะกราบไหว้อย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน

การจัดสถานที่ในการบวงสรวงพระพุทธรูปไสยาสน์ (พระนอน)
ที่มา : อนุรักษ์ ฝรั่งพันธุ์. 2560.

ประเพณีบวงสรวงพระพุทธรูปไสยาสน์ (พระนอน)
ที่มา : อนุรักษ์ ฝรั่งพันธุ์. 2560.

ประเพณีบวงสรวงพระพุทธรูปไสยาสน์ (พระนอน)
ที่มา : อนุรักษ์ ฝรั่งพันธุ์. 2560.

ขบวนการแต่งกายรำในพิธีบวงสรวง
ที่มา : อนุรักษ์ ฝรั่งพันธุ์. 2560.

อาหารการกิน

อาหารการกินที่หายากที่สำคัญและขึ้นชื่อของสูงเนินก็จะเป็นเช่าแพะ ส่วนอาหารที่ขึ้นชื่อก็อีกอย่างก็จะมี ซาลาเปาทอด ลอดช่องไทย และส้มโอหวาน (มีในคำขวัญของสูงเนิน) อื่นๆ

1. ข้าวแพะ หรือเช่าแพะ เป็นอาหารของคนไทโคราช คำว่า แพะ ภาษาโคราช แปลว่า หุงข้าวใส่น้ำมากๆ ใส่ข้าวสารน้อยๆ เนื่องจากการอดข้าว (ข้าวยากหมากแพง) และใส่ผัก ปลา หมู ไก่ ตามที่มี ทำให้ได้อาหารสำหรับทุกคนในครอบครัวได้รับประทาน

1) เครื่องปรุง

ข้าวสาร 1 ถ้วย

เนื้อปลา (สดหรือแห้ง) หมู หรือไก่เล็กน้อยตามต้องการ

ฟักทอง 3 ชีด

บวบ 5 ลูก

ข้าวโพดแก่ 2 ฝัก

หน่อไม้ 3 ชีด

เห็ดฟาง 3 ชีด

ใบตำลึง 1 กำ

ใบแมงลัก 1 กำ

ยอดฟักทอง 5-10 ยอด

หอมแดง 3 หัว

กระเทียม 1 หัว

ข่า 3 แว่น

ตะไคร้ 1 ต้น

พริกแห้ง 5 เม็ด

น้ำปลาร้า หรือปลาเค็มตามชอบ

น้ำตาล 1 ช้อนชา

น้ำปลาตามชอบ เกลือป่นตามชอบ

มะพร้าว 1 กิโลกรัม

เช่าแพะ

ที่มา : อภิญญา จันทรผ่อง. 2560.

2) วิธีการทำ

2.1) เตรียมพริกแกง โดยตำพริกแห้ง หอม กระเทียม เกลือป่น ข่า ตะไคร้ให้ละเอียด หรือจะใช้พริกแกงเผ็ดซึ่งปรุงเสร็จแล้วก็ได้

2.2) ต้มข้าวสารกับกะทิ พอเดือดใส่พริกแกง หากใส่ไก่หรือหมูให้ผัดกับพริกแกงให้หอม แล้วจึงนำมาใส่กับข้าวที่กำลังต้ม ใส่ฟักทอง ข้าวโพด สูตรเดิมนิยมใส่ ผล (เมล็ด) ข้าวโพด หรือจะใส่ข้าวโพดอ่อนก็ได้ หน่อไม้ (ต้มให้จืดก่อน) เห็ดฟางไม่มีก็ไม่ต้องใส่ บวบ ยอดฟักทอง ใส่ปลาร้า หรือปลาเค็ม น้ำปลา น้ำตาล ชิมรส ก่อนยกลงใส่ใบตำลึง และใบแมงลัก เป็นต้น

บางพื้นที่ไม่นิยมใส่กะทิ พืชผักที่ใช้ปรับเปลี่ยนได้ตามฤดูกาล แต่ไม่ควรขาดผักทอง และยอดผักทอง บางตำรับอาจทำโดยต้มเครื่องแกงกะทิและผักให้สุก แล้วใส่ข้าวสุกที่หั่น เพื่อจะได้กะปริมาณข้าวมากน้อยตามต้องการ และไม่ให้อืด ปริมาณเครื่องปรุงรสมากน้อย ควรใช้วิธีการกะประมาณจากมากน้อยกว่า สูตรข้างต้น ขึ้นอยู่กับจำนวนผู้รับประทาน และความชอบ

2. ลอดช่องไทยน้ำกะทิ ลอดช่องน้ำกะทิเป็นอาหารหวานพื้นบ้านที่นิยมทำเลี้ยงกันในงานบุญ เช่น โกนจุก บวชนาค แต่งงาน เพราะต้องใช้กำลังคนช่วยกัน

1) เครื่องปรุง

แป้งข้าวเจ้า 3 ถ้วย

ใบเตย 15 ใบ (ถ้าชอบเขียวมากก็ใช้มาก)

น้ำปูนใส 9 ถ้วยตวง

มะพร้าวขูด 1 กิโลกรัม

น้ำตาล 1/2 กิโลกรัม

ลอดช่องไทยน้ำกะทิ

ที่มา : เพจแป้งม้วนลอดช่องไทย. ออนไลน์.

2) วิธีการทำ

2.1) ผสมแป้งข้าวเจ้ากับน้ำปูนใส และน้ำใบเตย

2.2) กรองแป้งที่ผสมแล้ว นำตั้งไฟขนาดกลาง กวนไปเรื่อย ๆ (กวนไปทางเดียวกันโดยสม่ำเสมอ) จนเหนียว ทดลองดูโดยหยดลงในน้ำเย็นเห็นเป็นตัวเหนียวใส ตักใส่กระป๋องที่เจาะรูที่ก้นกระป๋องเพื่อทำตัวลอดช่อง ใช้ช้อนน้ำที่สะอาดกดแป้งลงไปใต้น้ำเย็นจนหมด ถ้าน้ำที่รองนั้นอุ่นต้องเปลี่ยนใหม่ ทำไปจนหมดแป้งแล้วเทใส่ตะแกรงให้สะเด็ดน้ำ

2.3) คั้นน้ำกะทิ ใช้ไฟ 2 ถ้วยตวง ค่อย ๆ คั้นทีละถ้วยตวงไปจนหมด

2.4) ใส่น้ำตาลลงในกะทิคั้นแล้ว คนให้ละลาย เติมน้ำตาลเล็กน้อย เวลาจะรับประทานก็เอาตัวลอดช่องผสมกับน้ำกะทิคนให้เข้ากัน

3. ข้าวปาด เป็นขนมที่ทำง่าย ๆ ใช้แป้งข้าวเจ้าที่ไม่ละเอียดแล้ว หรือแป้งข้าวเจ้าละลายน้ำใส่กระทะทองเหลืองตั้งไฟ ใส่น้ำปูนใสเล็กน้อย ใช้พายเล็ก ๆ กวนตลอดเวลา ถ้ามีใบเตยก็คั้นน้ำให้ได้น้ำข้น ๆ ใส่ลงไปด้วย จะทำให้ขนมมีสีเขียวและมีกลิ่นหอมเมื่อแบ่งใส่แสดงว่าขนมสุก ใส่น้ำตาลลงในกระทะ กวนต่อไปจนน้ำตาลละลายและขนมข้นพอที่จะใช้พายตักปาดได้ นำมาเทใส่ถาด ที่เรียกว่าข้าวปาดเพราะกวนจากแป้งเหลว ๆ จนสามารถตักปาดใส่ถาดได้ เมื่อขนมเย็นแล้วตัดเป็นชิ้นสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูน เวลากินชุดมะพร้าวเป็นเส้น ๆ โรยหน้าส่วนผสมในการทำข้าวปาดนั้น ไม่แน่นอน คนที่ชอบหวานก็ใส่น้ำตาลมาก ปกติมักจะกวนไปชิมไปจนเป็นที่พอใจ แล้วจึงเทลงใส่ถาด บางแห่งชุดมะพร้าวเป็นเส้น ๆ ลงไปกวนด้วย

ข้าวปาด

ที่มา : พจนานุกรมภาษาอีสานโดยอีสานร้อยแปด. 2559. ออนไลน์.

4. ข้าวโป่ง ข้าวโป่งเป็นขนมพื้นบ้านที่สามารถทำเก็บไว้กินยามว่างหรือขายได้ ส่วนผสมของข้าวโป่ง ที่แปลกคือ แป้งจากหัวตดหมา (กระพังโหม) ซึ่งเกว๋ลยซ์ชนิดนี้ ใบและเถาจะมีกลิ่นเหม็น ส่วนหัวของมันจะกลิ่นหอมอ่อนๆ เมื่อผสมลงในข้าวโป่งจึงทำให้หอมน่ากิน

1) เครื่องปรุง

ข้าวเหนียวจำนวน 1 กิโลกรัม

น้ำตาลปึก ½ กิโลกรัม

ไข่ไก่ต้ม 1 ฟอง (เอาแต่ไข่แดงยีปนกับน้ำมัน)

น้ำมัน ½ ถ้วยตวง

แป้งจากหัว ¼ ถ้วย

การย่างข้าวโป่ง

ที่มา : <https://www.youtube.com/watch?v=ChLzX9UV-m4.2559>. ออนไลน์

2) วิธีการทำข้าวโป่ง

2.1) แช่วข้าวเหนียวทิ้งไว้ 1 คืน ล้างให้สะอาด นำไปนึ่งให้สุก

2.2) นำข้าวเหนียวมาโขลกในครกกระเดื่องให้ละเอียด ค่อยๆ ใส่รากเครือตดหมา (คุณสมบัติของรากเครือตดหมา คือ ให้ความยืดหยุ่น)

2.3) ค่อยๆ ใส่น้ำตาลปึก โขลกให้เข้าเป็นเนื้อเดียวกัน

2.4) เช็ดใบตองด้วยน้ำมันให้ทั่ว แล้วนำข้าวเหนียวและไข่ชนิดหน้อยมาคลึงแผ่บางๆ บนใบตองให้เป็นแผ่นกลมๆ ทำจนหมดข้าวเหนียว แล้วนำไปผึ่งลมให้แห้ง

2.5) เมื่อจะรับประทาน นำมาปิ้งไฟโดยใช้ไม้ส้อมแหว่งพลิกกลับไปกลับมา เพื่อให้โป่งสุกจนทั่วแผ่น

5. แกงบวน แกงบวนเป็นอาหารไทยโบราณที่นิยมทำในงานโอกาสพิเศษ และงานพิธีต่างๆ เช่น งานแต่งงาน งานศพ เป็นต้น

1) เครื่องปรุง จะมีกระบวนการที่ค่อนข้างจะยุ่งยากพอควร มีเครื่องปรุง ประกอบด้วย

เนื้อหมูสามชั้น

เครื่องในหมู ได้แก่ ตับ, กระเพาะ, หัวใจ, ใส่อ่อน, ใส้ตัน, ปอด, หรือรวมเครื่องในทุกชนิดก็ได้ 1.5 กิโลกรัม

กุ้งแห้ง

ปลาอินทรีเค็มทอด 1 ชิ้น

พริกชี้ฟ้าแดงตากแห้ง ทอด 10 เม็ด

ตะไคร้หั่น 3 ซ่อนโต๊ะ

หอมแดง 6-10 หัว

กระเทียม 10-20 กลีบ

ใบมะกรูด 10 ใบ

ข้าวอ่อนหั่น 5 ซ่อนโต๊ะ

พริกไทยแก่ 30 เม็ด

ใบมะตูม 10 ใบ

ใบขี้เหล็กสด 10 ใบ

น้ำปลา และน้ำตาลตามชอบ

แกงบวน

ที่มา : อาหารไทยโบราณ. (ม.ป.ป.). : ออนไลน์.

2) วิธีการทำ

2.1) ล้างเครื่องใน (ตื้อฮวนและกระเพาะ) ด้วยสารส้ม กับเกลือ (เพื่อไม่ให้มีกลิ่น)

2.2) ต้มกระดูกหมู ใส่ตื้อฮวนกับกระเพาะ ใส่อ่อน ลงต้มพร้อมกัน ใช้เล็บบหิยกดู ถ้าหิยกเข้าแสดงว่าใช้ได้ ใส่ตับหั่น ใส่ข้าวอ่อนหั่น ที่ตำกับใบขี้เหล็กซึ่งกรองไว้ ใส่ข้าวอ่อนหั่น และตะไคร้หั่น

2.3) ตำเครื่องแกงซึ่งประกอบด้วย กุ้งแห้ง ปลาเค็มทอด หอมเจียวกระเทียมเจียว พริกไทยดำให้ละเอียด หากใส่หมูสามชั้น ให้เจียวเอาน้ำมันออกเล็กน้อย ใส่ลงไปพร้อมกับเครื่องแกง

2.4) ต้มต่อไปสักพักใส่น้ำตาล น้ำปลา ชิมให้ออกรสเค็มและหวานกึ่งกัน

2.5) ใส่ใบมะตูมอ่อน หากไม่มีให้ตำใบมะตูมแก่พร้อมกับใบย่านาง

2.6) ใส่ใบมะกรูด ลอยด้วยพริกทอด หรือพริกสดตามต้องการ

หมายเหตุ หากชอบหน่อไม้ ให้หั่นหน่อไม้บางๆ ต้มน้ำซมทิ้งก่อน แล้วใส่พร้อมเครื่องแกง หากไม่ใช้หน่อไม้อาจใช้ยอดมะพร้าวก็ได้

6. แกงไข่น้ำ หรือไข่ดำ ไข่น้ำเป็นพืชลอยน้ำ มีลักษณะกลมเล็ก ๆ สีเขียว พบมากในฤดูฝน มีกรรมวิธีในการทำดังนี้

1) เครื่องปรุง

ไข่น้ำ 1 ถ้วยตวง
ตะไคร้ 2 ซ่อนโต๊ะ
ข่า 1 ซ่อนชา
หอมแดง 1 ซ่อนชา
กระเทียม 1 ซ่อนชา
กะปิ 3/5 ซ่อนชา
พริกแห้ง 4-5 เม็ด
เกลือป่น 1/4 ซ่อนชา
น้ำปลาร้า 2 ซ่อนโต๊ะ
หมูสามชั้น 1 ชีด
ใบส้มซ่า 5-6 ใบ

แกงไข่น้ำ

ที่มา : ไข่น้ำ. 2557. (ออนไลน์.)

2) วิธีการทำ

- 2.1) ล้างไข่น้ำให้สะอาด แล้วใส่ตะแกรงพักให้สะเด็ดน้ำ
- 2.2) นำกระเทียม ข่า ตะไคร้ เกลือ โขลกให้เข้ากันใส่พริกแห้ง หอมแดง กะปิ โขลกให้ละเอียด
- 2.3) หมูสามชั้นหั่นเป็นชิ้นเล็ก ใส่กระทะผัดกับพริกแกงจนมีกลิ่นหอม
- 2.4) เติมน้ำพอประมาณ รอจนเดือดจึงใส่ไข่น้ำลงไปผัด ปรุงรสด้วยน้ำปลา น้ำปลาร้าสุก แล้วยกลงฉีกใบส้มซ่าโรยหน้าเพื่อให้มีกลิ่นหอม

การแต่งกาย

ผ้าเงียงนางคำของชาวสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา เป็นอีกหนึ่งวิถีชีวิตของการสืบสานภูมิปัญญาจากปู่ย่า ตายาย เป็นมรดกทางวัฒนธรรมได้รับการสืบทอดต่อกันมา จากรุ่นสู่รุ่น มีเอกลักษณ์เป็นของตนเอง มีลวดลายที่ออกมา จากจิตวิญญาณ และใช้วัสดุท้องถิ่นที่มีอยู่ทั่วไป คือ ฝ้าย หรือไหมที่มีคุณภาพดี เป็นสินค้าที่มีชื่อเสียง เป็นความต้องการของตลาด ควรค่าแก่การได้รับการส่งเสริมให้มีการ ทอผ้าให้มากขึ้น เพื่อเป็นการส่งเสริมภูมิปัญญาชาวบ้าน ไม่ให้เลือนหายไปตามกาลเวลา เป็นการเสริมรายได้ให้กับ ท้องถิ่น การใช้ผ้าชนิดนี้มีมาเป็นเวลานานหลายชั่วอายุคน เท่าที่พอสืบค้นได้ไม่ต่ำกว่า 100 ปี

การแต่งกายผ้าเงียงนางคำ
ที่มา : อนุรักษ์ วงศ์กาลิทธิ. 2558.

อาคารบ้านเรือน

หมู่บ้านกลุ่มชาติพันธุ์ไทอีสานจะตั้งอยู่ติดแม่น้ำ และนาข้าว ตัวบ้านสร้างจากไม้เนื้อแข็งในท้องถิ่น เช่น ตันยาง ตันสัก เป็นต้น จะมีลักษณะเป็นบ้านใต้ถุนสูง มีบันไดอยู่ด้านหน้า บนเรือนจะมีการกั้นเป็นห้องนอน มีชานโล่งไม่มีหลังคา ติดต่อกับครัว ใต้ถุนบ้านใช้เป็นที่เก็บเครื่องมือ และใช้เลี้ยงสัตว์ ส่วนผู้หญิงจะปลูกอยู่ห่างจากตัวบ้านออกไป เพื่อทำกิจกรรม เช่น ทอผ้า เก็บเครื่องมือทำนา ให้วัวควายนอนส่วนหนึ่ง และห้องน้ำจะอยู่นอกบ้าน

ลักษณะบ้านชาวไทอีสาน
ที่มา : อภิญา จันทร์พ่อง. 2560.

ลักษณะบ้านชาวไทอีสาน
ที่มา : อภิญา จันทร์ฟอง. 2560.

ศาสนา

กลุ่มชาติพันธุ์ไทอีสาน นับถือศาสนาพุทธ 100 เปอร์เซ็นต์

ภาษาพูด

กลุ่มชาติพันธุ์ไทอีสานพูดภาษาอีสาน มีน้ำเสียงการพูดระหว่างแบบไทยภาคกลางของประเทศไทย ผสมกับการพูดแบบประเทศลาว

ปราชญ์ และภูมิปัญญาชาวบ้าน

ปราชญ์ด้านหมอแคนและปราชญ์ผู้รู้พิธีลงช่วง นายธวัชชัย เชาว์วัลล์ ปราชญ์ชาวบ้าน ตะคองหลง ตำบลสูงเนิน อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา เป็นหมอแคนและปราชญ์ผู้รู้พิธีลงช่วง ซึ่งเป็นคนรุ่นใหม่ที่หลงใหลในวัฒนธรรมการเป่าแคนของไทอีสาน

นายธวัชชัย เชาว์วัลล์ หมอแคน และปราชญ์ผู้รู้พิธีลงช่วง
ที่มา : อกัญญา จันทร์ผ่อง. 2560.

ปราชญ์ด้านอาหารการกินของชาวสูงเนิน นายธรรมชาติ อมฤกษ์ อดีตผู้อำนวยการโรงเรียนสูงเนิน

นายธรรมชาติ อมฤกษ์ อดีตผู้อำนวยการโรงเรียนสูงเนิน
ผู้ให้ข้อมูลเรื่องอาหารการกินของชาวสูงเนิน
ที่มา : อภิญา จันทร์ผ่อง. 2560.

ปราชญ์ด้านการจักสานตะกร้า ผู้ใหญ่นุญมี เมาสูงเนิน อายุ 53 ปี ผู้มีความสามารถด้านงานจักสานผลิตภัณฑ์ที่มาจากไม้ไผ่ อยู่ที่บ้านมะเกลือเก่า ตำบลมะเกลือเก่า อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา

ผู้ใหญ่นุญมี เมาสูงเนิน ปราชญ์ด้านงานจักสาน
ที่มา : ณัฐพร แสงพันธุ์. 2560.

ปราชญ์ด้านการทอผ้าเงียงนางดำ นายณัฐพงษ์ วงศ์กาสิทธิ์ ครูผู้มีภูมิปัญญาเรื่องผ้าเงียงนางดำ แหล่งเรียนรู้การทอผ้าเงียงนางดำของโรงเรียน
สูงเนิน ตำบลสูงเนิน อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา

นายณัฐพงษ์ วงศ์กาสิทธิ์

ครูผู้มีภูมิปัญญาเรื่องการทอผ้าเงียงนางดำ และการแต่งกายของชาวสูงเนิน
ที่มา : อกัญญา จันทรพ้อง. 2560.

ภูมิปัญญาชาวบ้าน

การทอผ้าเงียงนางดำ

นายณัฐพงษ์ วงศ์กาสิทธิ์ ครูผู้มีภูมิปัญญา และมีความรู้ด้านการทอผ้าเงียงนางดำ ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการทอผ้าเงียงนางดำ และการแต่งกายของ
คนไทอีสาน อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา ว่า การทอผ้าเงียงนางดำของชาวสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา เป็นอีกหนึ่งวิถีชีวิตของการสืบสานภูมิปัญญา
จากปู่ย่าตายาย เป็นมรดกทางวัฒนธรรมได้รับการสืบทอดต่อกันมาจากรุ่นสู่รุ่น มีเอกลักษณ์เป็นของตนเอง มีลวดลายที่แสดงออกถึงจิตวิญญาณ และใช้
วัสดุท้องถิ่นที่มีอยู่ทั่วไปคือ ฝ้ายหรือไหมที่มีคุณภาพที่ดี จุดกำเนิดของลวดลายต่าง ๆ เห็นได้จากเด่นชัดจากดอกฝ้ายสีขาวผ่านขั้นตอนกระบวนการผลิต
อย่างเป็นขั้นตอน สีหลักที่ใช้ในการทอผ้าชนิดนี้ คือ สีน้ำเงินได้จากต้นคราม จะต้องผ่านการย้อมเย็น โดยการก่อหม้อครามแล้วเกิดปฏิกิริยาทางเคมี
ได้น้ำย้อมสีคราม สีแดงได้จากครั่ง โดยวิธีการย้อมร้อนนำก้อนครั่งมาตำ ผ่านการกรองแล้วนำไปต้มย้อมเส้นด้าย สีดำได้จากผลของต้นมะเกลือผ่านการ
ย้อมร้อน สีหลักของผ้าทอเงียงนางดำมีสามสีหลัก คือ สีดำ สีน้ำเงิน และสีแดง ผ่านการทอด้วยกี่ทอมือแบบโบราณ

ผ้าเงียงนางดำเป็นผ้าที่มี 3 ส่วน คือ

1. ส่วนหัวของผ้า จะมีลวดลายที่สวยงาม โดยใช้การขิดลาย มีลายต่างๆ มากมาย เช่น ลายผีเสื้อ ลายช้าง ลายม้า ลายผัก ลายดอกไม้ต่างๆ
ตามจินตนาการของผู้ทอ นิยมใช้สีแดงเป็นหลักในการทอ
2. ส่วนตัว ส่วนนี้จะมีลวดลายกว้างมากกว่าทุกส่วน การทอใช้ทางยืนจะต้องเป็นสีดำเท่านั้น และนี่เป็นที่มาของผ้าเงียงนางดำ เส้นพุ่งนิยมใส่พุ่ง
นิยมสีน้ำเงินขึ้นด้วยสีแดง

3. ส่วนตีนขึ้นหรือเชิงผ้า จะเป็นส่วนที่เพิ่มความสวยงามของตัวผ้าใช้สีสันทันที่สดใสดูสะดุดตาอาจมีลวดลายมากบ้าง แต่ไม่มากตามจินตนาการของผู้ทอ

นิยมใส่เส้นฝ้ายทอมากกว่าใช้เส้นไหม ถ้าเป็นผ้าไหมจะใช้สวมใส่ในงานพิธีที่สำคัญเท่านั้น เนื่องจากการผลิตที่ซับซ้อนและมีราคาสูง วัตถุประสงค์หายาก ผ้าเงียงนางดำส่วนใหญ่เป็นผ้าฝ้าย เนื่องจากผู้ที่นิยมนุ่งหรือสวมใส่เป็นประกอบอาชีพชาวนาหรือเกษตรกรต้องทำงานอยู่กันดินกับโคนจึงใช้เป็นผ้าฝ้ายกันส่วนใหญ่ซึ่งสามารถดูแลรักษาได้ง่ายมีราคาไม่สูงวัตถุประสงค์หาง่ายและทำความสะอาดได้ง่าย ลักษณะส่วนใหญ่จะเป็นสีเข้มอีกด้วยจึงเหมาะกับสภาพการใช้งานของผู้คนบริเวณนี้ ในสมัยก่อนของบริเวณเขตชุมชนแถบอำเภอสูงเนินเป็นผ้าโทนสีเข้ม ในหมู่บ้านมีการสวมใส่กันมากมาตั้งบรรพบุรุษเป็นผ้าที่นิยมสวมใส่กันมาก จนถึงรุ่นปัจจุบันก็เริ่มเลือนหาย ผู้คนส่วนมากประกอบอาชีพหลักเป็นชาวนาหรือเกษตรกรหลังว่างจากการทำงานก็จะทอผ้าไว้ใช้เองในครัวเรือน

ผ้าเงียงนางดำ อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา
ที่มา : อภิญา จันทร์พ่อง. 2560.

ขั้นตอนการผลิตผ้าเงียงนางดำ ได้ดังนี้

1. วัสดุอุปกรณ์ ประกอบด้วย

- 1) กี่ทอผ้า มี 2 แบบ คือ กี่มือแบบโบราณ และกี่กระตุก
- 2) เส้นใยต่างๆ เส้นฝ้าย เส้นไหม เส้นใยสังเคราะห์
- 3) กระสวยทอผ้า
- 4) ตะกอล (เขาหูก) ใช้วิธีการถัก
- 5) ฟืมทอผ้า
- 6) ไนปั่นหลอดด้าย
- 7) แกนม้วนเครือหูก (โมเล่)

กี่มือแบบโบราณ

ที่มา : อภิญญา จันทร์ผ่อง. 2560.

กี่ยี่กระตุก

ที่มา : อภิญญา จันทร์ผ่อง. 2560.

เส้นไหม

ที่มา : อภิญญา จันทร์ผ่อง. 2560.

ไนปั่นหลอดด้าย

ที่มา : อภิญญา จันทร์ผ่อง. 2560.

2. ขั้นตอนการทอผ้าเจียงนางดำ

- 1) คัดเลือกวัสดุ, สี, ฝ้าย, ไหม, และใยสังเคราะห์ ฯลฯ
- 2) นำด้ายมากวักปั่นไล่หลอดขนาดใหญ่ พร้อมจัดเรียงแผงหลอดด้ายเส้นยืน
- 3) การคันเครือหูก คือ การทำเส้นยืนของตามขนาดความยาวที่ต้องการ เช่น 12 เมตร ถึง 80 เมตร
- 4) นำปลายเส้นด้ายมาทำการสอดใส่ฟันพิมพ์ (ฟันหวี)
- 5) การหวีเครือหูก คือ การนำเส้นยืนจากการคันหูกมาจัดเรียงให้เป็นระเบียบโดยใช้ฟันพิมพ์เป็นตัวกำหนด ความกว้างของหน้าผ้า หวีหรือหูกแล้วม้วนใส่แกนม้วนจนสุดความยาวของผ้า
- 6) ทำการเก็บตะกอล (เขาหูก) ที่เป็นส่วนสำคัญในการแยกเส้นด้ายในการทอผ้า
- 7) การปั่นหลอดขนาดเล็กใส่เส้นพุ่ง

นับว่าเป็นสินค้าที่มีความสำคัญของคนในท้องถิ่นที่มีชื่อเสียง เป็นความต้องการของตลาด สมควรได้รับการส่งเสริมให้มีการทอผ้าให้มากขึ้น เพื่อเป็นการส่งเสริมภูมิปัญญาชาวบ้านไม่ให้เลือนหายไปตามกาลเวลา เป็นการเสริมรายได้ให้กับท้องถิ่น การใช้ผ้าชนิดนี้เป็นเวลานานหลายชั่วอายุคนเท่าที่พอสืบค้นได้ก็ไม่ต่ำกว่า 100 ปี ทางหน่วยงานราชการต่างๆ อาทิเช่น โรงเรียนสูงเนิน และหน่วยงานต่างๆ จึงได้ลงมติและถือกันว่า ให้ผ้าทอเจียงนางดำเป็น “ผ้าทอประจำอำเภอ” ซึ่งการทอผ้าเจียงนางดำเป็นวัฒนธรรมพื้นฐานเกี่ยวกับเครื่องนุ่งห่ม เป็นงานฝีมือที่ต้องการเรียนรู้ที่ได้รับสืบทอดมาจากรุ่นบุรุษประกอบกับความสามารถพิเศษ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ปรับปรุงให้เกิดลวดลายใหม่ๆ ที่สวยงามและไม่ซ้ำแบบใคร โดยอาจผสมผสานระหว่างลายเก่ากับลายใหม่ที่คิดประดิษฐ์ขึ้นเอง

การทอผ้าเจียงนางดำ อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา
ที่มา : อภิญญา จันทร์ผ่อง. 2560.

ผ้าเจียงนางดำ อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา
ที่มา : อภิญญา จันทร์ผ่อง. 2560.

การทำจานกาบหมาก

ความเป็นมาของจานกาบหมาก ได้รับความรู้จากนางปาณิสรา คุ่มไชน้ำ เจ้าของบริษัท ภิญญวานิช จำกัด ผู้ผลิตจานกาบหมากว่า เนื่องจากในงานประเพณีกินข้าวคั่วที่บริเวณปราสาทเมืองแขกทุก ๆ ปี จะต้องมีการจัดเตรียมอาหารการกิน โดยเริ่มแรกมีการคิดที่จะใช้พวกวัสดุธรรมชาติ เช่น ใบตอง เป็นองค์ประกอบหลัก และต้องมีจานกระเบื้องด้วย แต่ก็มีปัญหาตามมา คือ ใบตองแตกหรือร้าว จานกระเบื้องก็หาย และแตก เดิมแต่ก่อนบริเวณที่จัดตั้งบริษัท และพื้นที่ในหมู่บ้านนี้ส่วนใหญ่จะเป็นสวนหมาก คุณพ่อซึ่งเป็นนายทหารช่างที่มีความรู้ด้านการประดิษฐ์คิดค้น ได้เห็นกาบของต้นหมากที่ร่วงหล่นตามบริเวณนี้ จึงเกิดแนวคิดว่าจะนำมาทำเป็นประโยชน์ จึงลองประดิษฐ์เครื่องทำจานกาบหมากขึ้นมา และสามารถใช้งานได้เป็นอย่างดี

จานกาบหมาก

ที่มา : อนุรักษ์ แสงพันธ์ุ. 2560.

ต้นหมาก

ที่มา : อนุรักษ์ แสงพันธ์ุ. 2560.

ในช่วงเริ่มแรกจานกาบหมากจะถูกนำมาใช้เฉพาะงานกินข้าวคั่วเท่านั้น คือใน 1 ปีจะได้ทำครั้งเดียว แต่ต่อมา 4-5 ปีหลัง เริ่มมีโครงการปลูกจิตสำนึกรักษ์โลก ลดโลกร้อน ทำให้ผู้คนสนใจใช้สิ่งที่ทำจากธรรมชาติ แทนการใช้โฟม หรือสิ่งที่ย่อยสลายยาก ทำให้มีผู้สนใจจานกาบหมากเพิ่มขึ้น จึงได้จัดตั้งบริษัทแล้วได้สร้างยี่ห้อขึ้นมาเพื่อให้เป็นที่รู้จัก และมีบริษัทผลิตแค่ที่สูงเนินทีเดียว ขณะนี้จานกาบหมากมีจำหน่ายอยู่ที่ซูเปอร์มาร์เก็ต และยังคงใช้จัดโต๊ะในงานประเพณีกินข้าวคั่วเช่นเดิม

นางปาณิสรา คุ่มไชน้ำ เจ้าของบริษัท ภิญญวานิช จำกัด ผู้ผลิตจานกาบหมาก

ที่มา : อนุรักษ์ แสงพันธ์ุ. 2560.

การถักสวิงไว้แหย่ไข่มดแดง

มีขั้นตอนการทำคือ ใช้เชือกไนลอน สานให้เป็นรูปทรงสามเหลี่ยมปากกว้าง เพื่อที่จะใช้ครอบเหล็กหรือไม้ตรงขอบปากของตาข่าย แล้วทำการเก็บปากตาข่ายให้สวยงาม และให้มีความคงทน ใช้ในการแหย่ไข่มดแดง ซึ่งผู้นำไปใช้จะต้องนำไปผูกติดกับปลายของไม้ไผ่ที่มีขนาดที่ยาวมากที่สามารถจะนำไปแหย่รังของมดแดงที่อยู่บนต้นไม้สูง ราคาขายอันละประมาณ 400 บาท

นางรุ่งนภา นามบุญศรี ผู้ให้ข้อมูลการถักสวิง
ที่มา : อนุรักษ์ แสงพันธ์ุ. 2560.

การถักสวิงไว้แหย่ไข่มดแดง
ที่มา : อนุรักษ์ แสงพันธ์ุ (ช่างภาพ : วันที่ 16 ตุลาคม 2560)

การถักสวิง

สวิงเป็นเครื่องมือขนาดเล็กที่ใช้สำหรับการหาอาหารในท้องถิ่นเป็นเครื่องมือที่ทำได้ง่ายๆ เพราะวัสดุอุปกรณ์ไม่เก๋ขึ้น คนไทยอีสานมีไว้สำหรับไว้หาสัตว์น้ำพื้นบ้านที่อยู่ในแหล่งน้ำตื้นเขิน เช่น กุ้ง หอย ปู ปลา กบ และแมลงต่างๆ เป็นต้น ราคาขายอันละประมาณ 200 บาท

นางตุ้ นามบุญศรี ผู้ให้ข้อมูลการถักสวิง
ที่มา : อนุรักษ์ แสงพันธุ์. 2560.

สวิงเครื่องมือจับสัตว์น้ำ
ที่มา : อนุรักษ์ แสงพันธุ์. 2560.

กลุ่มชาติพันธุ์
ไท-ยวน

ลักษณะลำตะคองไหลผ่านอำเภอสีคิ้ว
ที่มา : ศูนย์การเรียนรู้วัฒนธรรมไท-ยวน บ้านยวนนครจันทัก

วิถีชีวิต

ชาวไทย-ยวน ที่อาศัยอยู่ในอำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา โดยมากทำเกษตรกรรม ปลูกพืช และเลี้ยงสัตว์ มีวิถีชีวิตที่เกี่ยวข้องกับประเพณีดั้งเดิมของตน พิธีกรรมทางความเชื่อ และพุทธศาสนา

ประวัติความเป็นมา

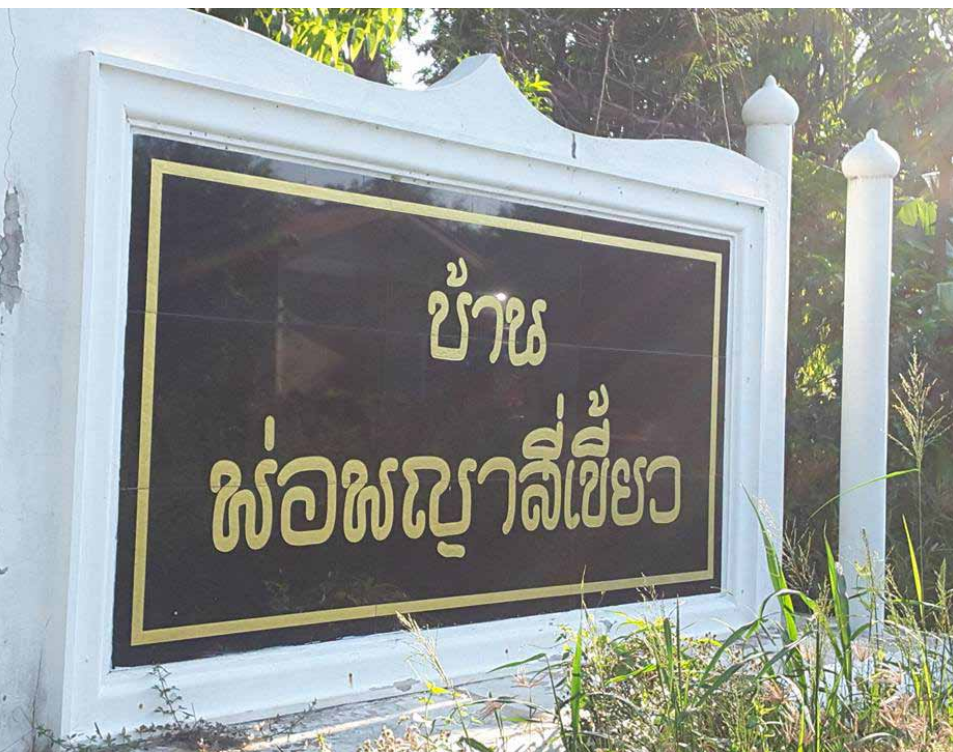
ชาวไทย-ยวน ซึ่งอ่านว่า ไท-ยวน ตามตำนาน มาจากคำว่า “ยูน” หรือ “โยนก” เป็นชนกลุ่มใหญ่ที่อาศัยทางภาคเหนือของประเทศไทยมาเป็นเวลานาน มักเรียกตนเองว่า “แตนยวน” อยู่ทางยูนนาน ต่อมาได้ตั้งบ้านเรือนอยู่ลุ่มแม่น้ำโขงตอนใต้ (ซึ่งก็คือเชียงใหม่หรือจังหวัดเชียงรายในปัจจุบัน)

ต่อมาปี พ.ศ.2347 ซึ่งตรงกับรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก พม่าได้เข้ายึดครองเมืองเชียงใหม่ พระองค์จึงโปรดเกล้าให้หลวงเทพหริรักษ์ และพระยายมราช ยกทัพไปตีเมืองเชียงใหม่ หลังจากตีเมืองเชียงใหม่ชนะศึกได้แล้วนั้น จึงได้มีการรวบรวมผู้คนชาวเชียงใหม่

ที่เป็นชลอศึกส่วนหนึ่งได้นำมายังกรุงเทพฯ ในขณะที่เดินทางมานั้น ส่วนหนึ่งก็มีการได้ตั้งบ้านเรือนอยู่ตามจังหวัดที่เดินทางผ่าน เช่น จังหวัดราชบุรี และ จังหวัดสระบุรี เป็นต้น เนื่องจากขณะนั้นยังมีการทำศึกสงครามกบฏอริสราพ และขยาย อาณาเขตอยู่เป็นประจำ จึงต้องมีการจัดตั้งกองโคเพื่อเป็นสัตว์พาหนะในเวลาที่ต้องการขนส่งเสบียงกองหนึ่งที่ตั้งอยู่ที่ชายป่าดงพญาเย็น เป็นกองโคที่ใหญ่ที่สุดอยู่ใกล้ลำน้ำนั่นก็คือ “ลำตะคอง” (ปัจจุบันคือบริเวณ อำเภอสี่คิ้ว) ด้วยความเหมาะสมด้านภูมิศาสตร์ มีความอุดมสมบูรณ์ เหมาะแก่การทำเกษตรกรรมและเลี้ยงสัตว์ จึงได้อยู่ทำมาหากินสร้างบ้านแปลงเมืองตั้งแต่นั้นมาปัจจุบัน มีกลุ่มชาวไทย-ยวน กระจายอยู่ตามหมู่บ้านต่าง ๆ จำนวนมากในอำเภอสี่คิ้ว จังหวัดนครราชสีมา

ความคิดความเชื่อ

ชาวบ้านมีความเชื่อเพียงอย่างเดียว นั่นก็คือ การเชื่อในพ่อพญาสีเขี้ยว ชาวบ้านไม่ว่าจะชนชาติไหนในอำเภอสี่คิ้วให้ความเคารพนับถือเป็นอย่างมาก มีการเลี้ยงพ่อพญาทุกปี ในอำเภอสี่คิ้ว วันที่เลี้ยงพ่อพญาจะมีรำทรง ชาวบ้านก็จะฆ่าวัว นำอาหารคาวสด มาถวาย เมื่อคนทรงบอกอะไร ชาวบ้านก็จะทำตามที่คนทรงบอก ตำนานพ่อพญาสีเขี้ยว คือพ่อพญาเป็นคนคุมกองทัพบาตั้งกองทัพที่จันทิก (ปัจจุบันคือบ้านบุงลำไย) พญาท่านชอบกินเนื้อสัตว์ที่สดๆ ใหม่ ๆ จึงสั่งทหารไปหาล่าเนื้อสัตว์มาถวาย แต่แล้วไม่นานทหารก็เกิดล่าสัตว์ไม่ได้ และเกรงว่าจะถูกฆ่า จึงฆ่ามนุษย์ นำเครื่องในมาถวายให้กินทุกๆ วันจนกระทั่งวันหนึ่ง พ่อพญาเกิดมีเขี้ยวงอกออกมาเหมือนยักษ์ พระองค์จึงสั่งทหารมาสอบสวนว่าทำไม พ่อพญาท่านจึงมีเขี้ยวงอกออกมาแบบยักษ์ ทหารก็ทรงพูดความจริงออกไปว่าได้นำเนื้อมนุษย์มาให้ท่านพ่อท่านเป็นการเซ่นสังเวย การเฉลิมฉลองและการแสดงมากมายที่บ่งบอกความเป็นไทย-ยวนสี่คิ้ว เช่น การฟ้อนรำ ฟ้อนดาบ เป็นต้น ด้วยเหตุนี้การเข้าทรงพ่อพญาสีเขี้ยวซึ่งเป็นพิธีกรรมทางความเชื่อจึงมีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตของไทย-ยวนสี่คิ้วสืบมาจนกระทั่งปัจจุบัน

บ้านพ่อพญาสีเขี้ยว ที่มา : ศูนย์การเรียนรู้วัฒนธรรมไทย-ยวน บ้านยวนนครจันทิก

ประเพณี และการละเล่น

งานประเพณีของชาวไทย-ยวน มีมากมายหลากหลาย แต่เนื่องจากปัจจุบันมีการกลมกลืนของวัฒนธรรม และประเพณีของสากลไปมาก จึงทำให้หลงเหลือประเพณีไม่มากนัก ซึ่งสามารถยกตัวอย่าง และสรุปตามตารางประเพณี ดังต่อไปนี้

เดือน	กิจกรรม/ประเพณี
มกราคม	วันขึ้นปีใหม่
กุมภาพันธ์	บุญพระเวส
มีนาคม	-
เมษายน	วันปีใหม่อยวน/วันสงกรานต์
พฤษภาคม	เลี้ยงพ่อพญาลีเขียว
มิถุนายน	ปอยพระสงหรือปอยส้างลอง
สิงหาคม	ตานก๋วยสลาก
กันยายน	ทำบุญออกพรรษา/ทอดกฐิน/สารทยวน
ตุลาคม	-
พฤศจิกายน	ลอยกระทง/เทศน์มหาชาติ
ธันวาคม	วันขึ้นปีใหม่

ประเพณีเลี้ยงพ่อพญา (ขึ้น 6 ค่ำ เดือน 6) จะมีการจัดงานการเช่นสังเวย มีการเฉลิมฉลอง และการแสดงมากมายที่บ่งบอกความเป็นไทย-ยวน ลีคิ้ว เช่น การฟ้อนรำ ฟ้อนดาบ เป็นต้น ด้วยเหตุนี้ การเข้าทรงพ่อผีพญาลีเขียวซึ่งเป็นพิธีกรรมทางความเชื่อจึงมีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตของไทย-ยวน ลีคิ้ว สืบมาจนกระทั่งปัจจุบัน

ประเพณีออกพรรษาและงานเทศน์มหาชาติ (15 ค่ำ เดือน 12) งานมักจะมีขึ้นในช่วงงานวันลอยกระทง ซึ่งจะมีการทำบุญไปวัด ฟังเทศน์ ฟังธรรม และจะมีประเพณีที่สืบทอดต่อกันมา คือการกวนข้าวทิพย์ หรือข้าวยาคุ ตามที่ชาวยวนเรียกกัน ในส่วนผสมของข้าวยาคุนั้น จะมีน้ำมันข้าว น้ำตาล กะทิ และอื่นๆ กวนในกระทะ ซึ่งมีในการกวนข้าวทิพย์หรือข้าวยาคุตานก๋วยสลากทำต้นไมใส่กระถางใหญ่ ปักดอกไม้ มีการปักเงิน ปักของ ที่ต้องการถวายลงในต้นก๋วยตั้ง มีการทำสลาก จากนั้นพระจะจับสลากได้ของใครเบอร์นั้นก็ต้องเอาไปถวายกับพระองค์นั้นตามเบอร์ที่ติดไว้

การทำบุญไปวัด ฟังเทศน์ ฟังธรรมในวันออกพรรษา
ที่มา : ศูนย์การเรียนรู้วัฒนธรรมไท-ยวน บ้านยวนนครจันทิก

การกวนข้าวทิพย์
ที่มา : ศูนย์การเรียนรู้วัฒนธรรมไท-ยวน บ้านยวนนครจันทิก

การเฉลิมฉลองและการแสดงฟ้อนรำ
ที่มา : ศูนย์การเรียนรู้วัฒนธรรมไท-ยวน บ้านยวนนครจันทิก

อาหารการกิน

อาหารของกลุ่มชาติพันธุ์ไท-ยวนของคนลีคว์ เป็นอาหารที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว มีการผสมผสานระหว่างอาหารของคนภาคเหนือ และภาคอีสาน ได้อย่างกลมกล่อม ทั้งอาหารคาว อาหารหวาน อาหารที่คนไท-ยวน มักจะชอบทำรับประทาน ได้แก่ ซุปซุนนุ แกงหยวกกล้วย แกงป่า แกงเปรอะ และ แกงขี้เหล็ก เป็นต้นการแต่งกาย

แกงหยวกกล้วย

ที่มา : สุพัตตรา เปี้ยคำ. 2560.

แกงเปรอะ

ที่มา : สุพัตตรา เปี้ยคำ. 2560.

การแต่งกายของชาวไท-ยวน มีวิวัฒนาการมาจนถึงปัจจุบัน มีการรักษาวัฒนธรรม การนุ่งผ้าซิ่นยวน การแต่งกายด้วยผ้าซิ่นยวนของผู้หญิงในปัจจุบันจะใช้ในโอกาสหรืองานสำคัญๆ เท่านั้น เช่น การนุ่งไปงานวัด โดยเฉพาะเด็กสมัยนี้จะไม่มีการนุ่งผ้าซิ่นยวนแล้ว ชาวบ้านจึงได้มีการนำผ้าทอมาดัดแปลงตัดเป็นชุดต่างๆ เพื่อให้สามารถนำส่งออกจำหน่ายเป็นสินค้าที่มีความต้องการตามยุคสมัย ในปัจจุบันก็ยังคงมีการทอผ้าด้วยกี่ธรรมดา หลงเหลืออยู่บ้าง เช่น ผ้าหม่มมุก ผ้าซิ่น และผ้าเสื่อ เป็นต้น ส่วนผู้ชายจะนุ่งกางเกงขาก๊วย ย้อมด้วยคราม ขาวหรือสามส่วน เสื้อคอกลมแขนสามส่วนใช้ผ้าขาวม้าพาดบ่าหรือคาดเอว บางคนจะนิยมนำผ้าหม่มเล็กๆ มาพาดที่บริเวณบ่าและไหล่ ถ้าเป็นผืนเล็กนิยมทำเป็นผ้าพาดบ่า เรียกว่า ผ้าหม่ม หากผืนใหญ่นิยมทำเป็นผ้าหม่ม เรียกว่า ผ้าหม่มมุก

การแต่งกายของกลุ่มชาติพันธุ์ไท-ยวน ในงานวันสงกรานต์ในอดีต

ที่มา : ศูนย์การเรียนรู้วัฒนธรรมไท-ยวน บ้านยวนนครจันทิก

การตัดเย็บผ้าไท-ยวนให้เข้ากับยุคสมัย
ที่มา : พรรณรายณ์ สมบัติทองอนัน. 2560.

อาคารบ้านเรือน

ลักษณะทั่วไปของบ้านไท-ยวน จะประกอบด้วยส่วนเรือนหลังใหญ่มีไว้สำหรับพ่อแม่ มี 1 ห้องจะมีการยกสูงกว่าเรือนทั่วไป โดยเชื่อว่าเป็นการเคารพบิดามารดาผู้ให้กำเนิด โดยตัวเรือนมีการยกสูงมีใต้ถุนบ้านเพื่อประกอบกิจกรรมต่างๆ

ลักษณะเรือนชาวไท-ยวน
ที่มา : ศูนย์การเรียนรู้วัฒนธรรมไท-ยวน บ้านยวนนครจันทิ

ตัวอย่างเรือนของนางไฉ่ คำสูงเนิน บ้านเลขที่ 89 ชุมชนบ้านเหนือ หมู่ที่ 4 บ้านเหนือ ตำบลสีคิ้ว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา
สร้างเมื่อประมาณ พ.ศ. 2480 เป็นลักษณะอาคาร ตัวบ้านจะยกใต้ถุนสูง
ลักษณะเรือนสามหลังติดกันเรือน

ตัวอย่างเรือนของนายหลอด อะจันทิก บ้านเลขที่ 48 ชุมชนบ้านใต้ หมู่ที่ 2 อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา
ลักษณะของบ้านจะเป็นอาคารต่อเนื่อง ยกใต้ถุนสูง สามเรือนติดกัน โครงสร้างเป็นไม้แข็ง หลังคาทรงปั้นหยาและทรงจั่ว มุงสังกะสี ฝาไม้กระดาน

ศาสนา

กลุ่มชาติพันธุ์ไท-ยวน นับถือศาสนาพุทธทุกครั้วเรือน (100 เปอร์เซ็นต์)

ภาษาพูด

ชาวไทย-ยวน จะพูดเหมือนภาษาเหนือ แต่จะมีบางคำที่เพี้ยน เช่น คำว่า “พูด” ในภาษาไทย ภาคเหนือจะพูดว่า “อู้”, คำว่า “แต่” ชาวยวนจะพูดว่า “ฟู่” ปัจจุบันภาษายวนไม่มีใครเขียนได้เพราะขาดการสืบทอด แต่ยังมีคนเขียนได้นั้นจะเป็นชาวไทย-ยวน ในอำเภอเสาไห้ จังหวัดสระบุรี ชาวยวนเรียกหนังสือยวน หรืออักษรธรรม มีอักษรคล้ายกับอักษรมอญโบราณ ซึ่งที่ยังคงเหลือปรากฏอยู่ในศิลาจารึกหริภุญไชย สมัยพุทธศตวรรษที่ 18 และนำมาเขียนเป็นอักษรไทยเหนือตั้งแต่ต้นสมัยราชวงศ์มังราย

ก	ข	ฌ	ด	ด	ข	ด
ก	ข	ข	ก	ค	ข	ง
อ	ว	ค	ค	อ	ข	
จ	จ	จ	ข	ค	ข	
บ	บ/อ	ข	ข	ค		
บ	บ	ก/ค	ค	ค		
ว	ค	อ	ค	ค		
ค	ค	ค	ค	ค		
บ	บ	บ	บ	ค	ค	ค
บ/บ	บ	ค	ค	ค	ค	ค
ค	ค	ค	ค	ค	ค	ค
ค	ค	ค	ค	ค	ค	ค

อักษรไทยวน

หมายเหตุ

๑. พยัญชนะทั้งหมดมี ๔๕ ตัว

๒. พยัญชนะที่ประดิษฐ์ขึ้นภายหลัง คือ ฌ ฎ ฏ ฐ ฑ ฒ ฌ ฎ ฏ ฐ ฑ ฒ

๓. บางพยัญชนะมีสองรูป คือ ฌ / ฌ ฎ / ฎ ฐ / ฐ ฑ / ฑ ฒ / ฒ

๔. ฌ (อ) ยวนสระบุรี ใช้ ฌ

พยัญชนะที่มีรูปคล้ายกัน

โปรดสังเกตว่า อักษรยวนจะมีรูปกลม ป้อม คล้ายอักษรมอญ เช่น ฌ ฎ ฏ ฐ ฑ ฒ ฌ ฎ ฏ ฐ ฑ ฒ

พยัญชนะ (และสระบางตัว) ที่มีรูปคล้ายกัน จะมีดังนี้

อ	อ	อ	อ	อ	อ	อ	อ
อ	อ	อ	อ	อ	อ	อ	อ
อ	อ	อ	อ	อ	อ	อ	อ
อ	อ	อ	อ	อ	อ	อ	อ
อ	อ	อ	อ	อ	อ	อ	อ
อ	อ	อ	อ	อ	อ	อ	อ
อ	อ	อ	อ	อ	อ	อ	อ
อ	อ	อ	อ	อ	อ	อ	อ

อักษรไท-ยวน
ที่มา : สรัญญา นาคาเริงฤทธิ์

สระรวม คือ สระที่ผสมกับพยัญชนะต้น เพื่อให้เกิดคำหรือพยางค์ต่าง ๆ มีรูปดังต่อไปนี้

รูปสระ	ชื่อเรียก	เทียบสระไทย	ตัวอย่าง	คำอ่าน
- ๑	ไมกะ	- ๑	๑๑	เกะ
- ๒	ไมกา	- ๒	๑๒	กา
- ๓	ไมกิ	- ๓	๑๓	กิ
- ๔	ไมกี	- ๔	๑๔	กี
- ๕	ไมกั	- ๕	๑๕	กั
- ๖	ไมกึ	- ๖	๑๖	กึ
- ๗	ไมกึ	- ๗	๑๗	กึ
- ๘	ไมกึ	- ๘	๑๘	กึ
- ๙	ไมกึ	- ๙	๑๙	กึ
- ๑๐	ไมกึ	- ๑๐	๑๑๐	กึ
- ๑๑	ไมกึ	- ๑๑	๑๑๑	กึ
- ๑๒	ไมกึ	- ๑๒	๑๑๒	กึ
- ๑๓	ไมกึ	- ๑๓	๑๑๓	กึ
- ๑๔	ไมกึ	- ๑๔	๑๑๔	กึ
- ๑๕	ไมกึ	- ๑๕	๑๑๕	กึ
- ๑๖	ไมกึ	- ๑๖	๑๑๖	กึ
- ๑๗	ไมกึ	- ๑๗	๑๑๗	กึ
- ๑๘	ไมกึ	- ๑๘	๑๑๘	กึ
- ๑๙	ไมกึ	- ๑๙	๑๑๙	กึ
- ๒๐	ไมกึ	- ๒๐	๑๒๐	กึ
- ๒๑	ไมกึ	- ๒๑	๑๒๑	กึ
- ๒๒	ไมกึ	- ๒๒	๑๒๒	กึ
- ๒๓	ไมกึ	- ๒๓	๑๒๓	กึ
- ๒๔	ไมกึ	- ๒๔	๑๒๔	กึ
- ๒๕	ไมกึ	- ๒๕	๑๒๕	กึ
- ๒๖	ไมกึ	- ๒๖	๑๒๖	กึ
- ๒๗	ไมกึ	- ๒๗	๑๒๗	กึ
- ๒๘	ไมกึ	- ๒๘	๑๒๘	กึ
- ๒๙	ไมกึ	- ๒๙	๑๒๙	กึ
- ๓๐	ไมกึ	- ๓๐	๑๓๐	กึ
- ๓๑	ไมกึ	- ๓๑	๑๓๑	กึ
- ๓๒	ไมกึ	- ๓๒	๑๓๒	กึ
- ๓๓	ไมกึ	- ๓๓	๑๓๓	กึ
- ๓๔	ไมกึ	- ๓๔	๑๓๔	กึ
- ๓๕	ไมกึ	- ๓๕	๑๓๕	กึ
- ๓๖	ไมกึ	- ๓๖	๑๓๖	กึ
- ๓๗	ไมกึ	- ๓๗	๑๓๗	กึ
- ๓๘	ไมกึ	- ๓๘	๑๓๘	กึ
- ๓๙	ไมกึ	- ๓๙	๑๓๙	กึ
- ๔๐	ไมกึ	- ๔๐	๑๔๐	กึ
- ๔๑	ไมกึ	- ๔๑	๑๔๑	กึ
- ๔๒	ไมกึ	- ๔๒	๑๔๒	กึ
- ๔๓	ไมกึ	- ๔๓	๑๔๓	กึ
- ๔๔	ไมกึ	- ๔๔	๑๔๔	กึ
- ๔๕	ไมกึ	- ๔๕	๑๔๕	กึ

สระรวมในภาษาไทย-ยวน
ที่มา : สรัญญา นาคาเริงฤทธิ์

ปราชญ์ และภูมิปัญญาชาวบ้าน

ปราชญ์และภูมิปัญญาชาวบ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ไท-ยวน สมัยก่อนผู้ชายหากว่างจากการทำไร่ ทำนา ทำสวน จะมาทำเครื่องจักสานจำพวก ตะกร้า หรือเผาถ่านไว้ทำเป็นเชื้อเพลิง ส่วนผู้หญิงหากว่างจากการทำไร่นาจะมาทอผ้าขึ้นยวน ซึ่งปัจจุบันยังมีการทอผ้าขึ้นยวนอยู่บ้าง ปราชญ์และภูมิปัญญาชาวบ้านของชาวบ้านก็ยังหลงเหลืออยู่บ้างบางส่วน ซึ่งปัจจุบันนี้ได้มีการกลืนวัฒนธรรมไปมากแล้ว ขอยกตัวอย่างได้ดังนี้

1. นายแก้ว เหมิกจันทิก ปราชญ์ด้านเป่าแคน

มีความสามารถโซวเพลงรำแคนเดือน 5 ซึ่งเป็นการละเล่นที่บ่งบอกถึงความสนุกสนานของชาวไทย-ยวน และยังมีอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งเป็นการผสมผสานรับวัฒนธรรมมาจากชาวลาว นิยมเล่นกันในช่วงวันสงกรานต์ มีการเป่าเพื่อพ้อนรำกันเป็นงานรื่นเริงสนุกสนาน สมัยก่อนจะเล่นรอบกองไฟโดยนำก้านมะพร้าวมารวมๆ กันแล้วจุดไฟ โดยการละเล่นนี้ จะเริ่มในเวลา 4 โมงเย็น บ้างก็จะมีการตกลองเรียกมาเล่นในลานวัด ซึ่งปัจจุบันนี้หาชมได้ยากมาก และไม่มีการแสดงโซวเป่าแคนแล้ว

2. นายสะอาด นาคาเริงฤทธิ์ 79 ปี

ผู้ให้ข้อมูลเรื่องประวัติความเป็นมา ความเชื่อ ประเพณีและข้อมูลการละเล่น

3. นางหนูแดง ลอยจันทิก อายุ 63 ปี

ผู้ให้ข้อมูลเรื่องอาหารการกินของชาวไทย-ยวน

4. นางตา กุณศิริ อายุ 73 ปี

ผู้ให้ข้อมูลเรื่องอาหารการกินของชาวไทย-ยวน

1	2
3	4

5. นางน้อม ดิษฐานสรณ์

ปราชญ์ด้านการทอผ้าขึ้นไท-ยวน อายุ 77 ปี เป็นปราชญ์ที่มีความสามารถด้านการทอผ้าอยู่ที่ศูนย์การเรียนรู้วัฒนธรรมไท-ยวน และมีภูมิปัญญาเรื่องประวัติความเป็นมาและประเพณีต่างๆ ของชาวไท-ยวน

6. นางวรรณฯ แซ่จ้อหอ อายุ 72 ปี

ผู้ให้ข้อมูลเรื่องผ้าทอไท-ยวน และการทำสินค้าจากผ้าไท-ยวน

7. นางเตือนจิต ศรีรองเมือง อายุ 57 ปี

ผู้ให้ข้อมูลเรื่องผ้าทอไท-ยวน และการทำสินค้าจากผ้าไท-ยวน

5	
6	7

8. นางประณีต วรวงสานนท์

ผู้ให้ข้อมูลเรื่องการทอผ้าไท-ยวน
และเป็นประธานกลุ่มทอผ้าไท-ยวน

9. นางสร้อยญา นาคาเริงฤทธิ์

ครูโรงเรียนสีคิ้ว (ส่วสดีผดุงวิทยา) ผู้ให้ข้อมูลเรื่องภาษา และการแต่งกาย
วัฒนธรรมไท-ยวน

เครื่องมือเครื่องใช้ของคนไท-ยวน
ที่มา : แพรพรรณ สมบัติทองอนัน. 2560.

กลุ่มชาติพันธุ์
ไทจีน

คนไทจีน

ที่มา : สุพัตตรา เปี้ยคำ. 2560.

วิถีชีวิต

กลุ่มชาติพันธุ์ไทจีน ที่เข้ามาในจังหวัดนครราชสีมาในช่วงแรกนั้น จะมีการดำเนินชีวิตอย่างเรียบง่ายคล้ายวิถีชีวิตของคนไทย มีการเริ่มต้นด้วยการทำสวนก่อน หลังจากนั้นก็เริ่มประกอบอาชีพค้าขาย มีการเปิดร้านเป็นเจ้าของมากมาย ทั้งยังมีการเพิ่มจำนวนประชากร และแสวงหาแหล่งทำมาหากินเพิ่มเติม เริ่มแรกจากที่อยู่อาศัยอยู่เพียงบริเวณใกล้กับรางรถไฟเท่านั้น จนกระทั่งปัจจุบันจะพบว่ามีคนไทยเชื้อสายจีนกระจายตัวกันอยู่ทั่วทุกอำเภอในจังหวัดนครราชสีมา

ประวัติความเป็นมา

กลุ่มชาติพันธุ์ไทจีนเข้ามาตั้งหลักแหล่งในจังหวัดนครราชสีมา ประมาณสมัยรัชกาลที่ 4 และเริ่มเพิ่มจำนวนมากขึ้นเรื่อยๆ ในสมัยรัชกาลที่ 5 เมื่อสร้างทางรถไฟสายนครราชสีมาเสร็จทำให้การคมนาคมขนส่ง และการค้าเชื่อมโยงระหว่างภาคกลางและภาคอีสานส่งผลดีกับการค้าให้สามารถขนส่งสินค้าได้อย่างสะดวกรวดเร็วมากขึ้น เมื่อมีคนกลุ่มชาติพันธุ์ไทจีนเข้ามามากขึ้น ยิ่งทำให้มีการเปลี่ยนระบบการค้าของจังหวัดนครราชสีมา ทำให้บทบาทของกลุ่มชาติพันธุ์ไทจีน ยิ่งมีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจการค้ามากขึ้นเรื่อยๆ ทำให้มีความเจริญก้าวหน้าเป็นอย่างมาก โดยกลุ่มชาติพันธุ์ไทจีนในอำเภอสูงเนินนั้นเริ่มแรกเดิมทีนั้นได้เข้ามาอยู่ในอำเภอสูงเนิน จะอาศัยอยู่บริเวณพื้นที่บ้านตะคองหลง และบ้านสว่างธรรม เป็นต้น แต่ในปัจจุบันนี้คนไทจีนส่วนใหญ่จะทำการค้าขายในตลาดของอำเภอสูงเนิน เป็นต้น

การเดินทางมาโคราชกับรถไฟ ของคนจีน
ที่มา : Kikigaki. (ม.ป.ป.). ออนไลน์.

บริเวณที่เคยเป็นตลาดร้อยปี คนจีนในอำเภอสูงเนิน
ที่มา : อนุรักษ์ แสงพันธุ์. 2560.

ความคิดความเชื่อ

กลุ่มชาติพันธุ์ไทจีนมีประเพณีความคิดและความเชื่อที่ยังคงยึดถือมาโดยตลอด เช่น ประเพณีการแต่งงาน ประเพณีงานศพ ประเพณีตรุษจีน สารทจีน แข็งเม้ง และไหว้เจ้า เป็นต้น กลุ่มไทจีนนับถือศาสนาของคนไทยเชื้อสายจีน นั่นคือศาสนาพุทธ นิกายมหายาน และลัทธิเต๋า จะนับถือควบคู่กันไป รวมถึงการเคารพนับถือเจ้าในเจ้าแม่กวนอิม ศาลเจ้า และปัจจุบันนี้ได้กลมกลืนวัฒนธรรมกันค่อนข้างมาก ยกตัวอย่างเช่น การนับถือศาลเจ้า และเทพเจ้าที่มีความเชื่อเกี่ยวกับพิธีประทับร่างทรงทေးอาจารย์ หรืออาจารย์แปดเซียน ศาลเจ้าพุทธสถานสว่างแสงธรรมสถาน

ศาลเจ้าพุทธสถานสว่างแสงธรรมสถาน (เม่งกวงเซียงตั่ว) อำเภอสองเนิน

อัญเชิญเทวอาจารย์แปดเซียนทำพิธีชุดศพ ที่สุสานจีนสี่คิ้ว
ที่มา : มูลนิธิสูงเนินสงเคราะห์สว่างแสงธรรมสถาน อำเภอสูงเนิน. 2560 : ออนไลน์.

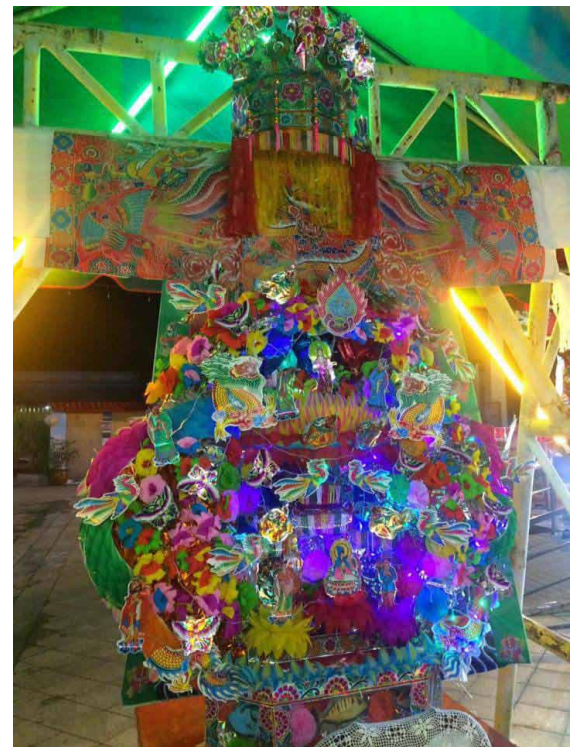

พิธีเทกระจาด (อุลั้งเซ่งหวย) ประจำปี ณ ศาลเจ้าพ่อห้วยราช
ที่มา : มูลนิธิสูงเนินสงเคราะห์สว่างแสงธรรมสถาน อำเภอสูงเนิน. 2560 : ออนไลน์.

ประเพณี และการละเล่น

กลุ่มชาติพันธุ์ไทจีนที่ยังยึดมั่นในประเพณี มีการจัดงานประเพณีเป็นประจำทุก ๆ ปี ในอำเภอสูงเนิน ยกตัวอย่างงานประเพณีคนไทจีนที่ยังคงปฏิบัติสืบทอดกันมาจนถึงทุกวันนี้ ได้แก่

1. ประเพณีวันตรุษจีน
2. ประเพณีวันงวนเลี้ยว 15 วันหลังจากตรุษจีน
3. ประเพณีวันสารทเซ็งเม้ง (การไหว้บรรพบุรุษ)
4. ประเพณีวันสารทจีน
5. ประเพณีวันสารทวันไหว้พระจันทร์
6. ประเพณีกินเจ (ที่เมืองจีนไม่ได้ให้ความสำคัญ)
7. ประเพณีวันไหว้ขอบคุณสิ่งศักดิ์สิทธิ์หรือเทพเจ้า และเล่นงิ้ว เป็นต้น ฯลฯ

ประเพณีวันสารทวันไหว้พระจันทร์ อำเภอสูงเนิน
ที่มา : มูลนิธิสูงเนินสงเคราะห์สว่างแสงธรรมสถาน อำเภอสูงเนิน. 2560 : ออนไลน์.

อาหารการกิน

กลุ่มชาติพันธุ์ไทจีน ในช่วงแรก ๆ ที่ชาวจีนได้เข้ามาอยู่ในอำเภอสูงเนิน อาหารการกินจะเป็นอาหารที่มีรสชาติค่อนข้างอ่อน ไม่เผ็ดเหมือนดังเช่นคนไทยทั่วไป เช่น ข้าวต้ม ไข่เบี๊ต ไข่ไก่ และพืชผักทั่ว ๆ ไป ต่อมาได้มีวิวัฒนาการการกินอาหารเหมือนกับคนไทยได้มากยิ่งขึ้น แต่จะมีช่วงเทศกาลกินเจ กลุ่มชาติพันธุ์ไทจีนจะมีการมุ่งเน้นต้องเป็นอาหารจำพวกมังสวิรัติ เรียกสั้น ๆ ว่า กินเจ ในช่วงเดือน 9 ประมาณวันที่ 1-9 เป็นวันจันทร์คติจีนในหนึ่งปี จะมีการกินเจหนึ่งครั้ง มักจะมีโรงทานในศาลเจ้าตลอดช่วงของวันที่กินเจ และจะมีคนไทจีนบางส่วนที่กินเจได้ตลอด

การแต่งกาย

สมัยก่อนจะใส่ชุดสีเข้ม เช่น สีดำ สีกรมท่า เป็นต้น จะไม่มีสีฉูดฉาด เป็นเสื้อผ้าที่ชุดติดกระดุมผ้า กางเกงปลิงลิ้น และกางเกงขาก๊วย เป็นต้น

การแต่งกายของคนจีนอพยพมาประเทศไทยสมัยก่อน
ที่มา : คอลัมน์ รู้ไปไม่ด : จีนในเมืองไทย. 2560 : ออนไลน์.

อาคารบ้านเรือน

รูปแบบอาคารบ้านเรือนของกลุ่มชาติพันธุ์ไทจีน ที่เข้ามาอยู่ในอำเภอสูงเนินและอำเภอสี่คิ้ว จะมีลักษณะอาคารบ้านเรือนเป็นแบบห้องแถว 1 ชั้น หรือ 2 ชั้น บ้างก็เป็นบ้านไม้ ประตูปานจะเป็นบานไม้คั่นข้างหนา และหนักมาก มีรอยพับต่อกัน อาศัยอยู่เป็นกลุ่มๆ ส่วนมากจะอาศัยอยู่ใกล้ๆ รางรถไฟ เมื่อทางรถไฟสายโคราชตั้งเสร็จ มีบางส่วนอพยพเข้ามาหลังถนนมิตรภาพเปิดเส้นทางคมนาคม ส่วนใหญ่จะอาศัยอยู่แถบตลาดสี่คิ้วและตำบลลาดบัวขาว

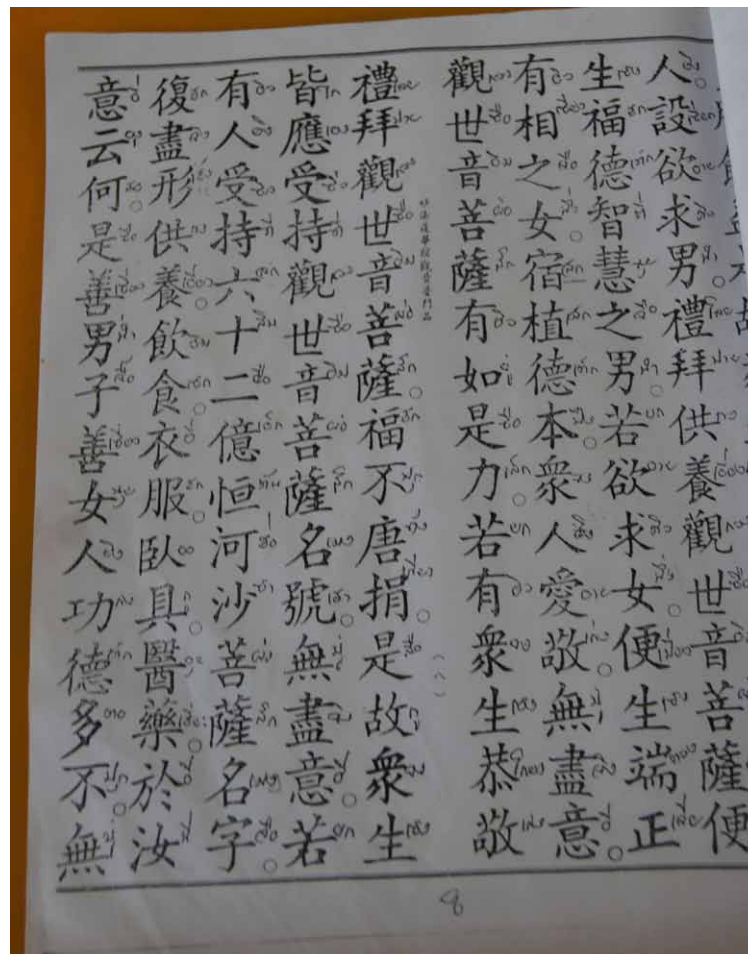
ลักษณะภายนอกของบ้านกลุ่มชาติพันธุ์ไทจีน อำเภอสูงเนิน
ที่มา : อนุรักษ์ แสงพันธุ์. 2560.

ศาสนา

กลุ่มชาติพันธุ์ไทจีนนับถือศาสนาของคนไทยเชื้อสายจีน นั่นคือศาสนาพุทธ นิกายมหายาน และลัทธิเต๋า จะนับถือควบคู่กันไป รวมถึงการเคารพนับถือเจ้าในเจ้าแม่กวนอิม ศาลเจ้า

ภาษาพูด

กลุ่มชาติพันธุ์ไทจีน จะมีภาษาพูดที่ค่อนข้างหลากหลาย ในช่วงแรกๆคนไทจีนที่อพยพมายังประเทศไทยมีจีนหลายกลุ่ม เช่น จีนไหหลำ จีนแต้จิ๋ว และจีนกวางตุ้ง เป็นต้น แต่ละกลุ่มมีภาษาพูดและภาษาเขียนไม่เหมือนกัน ส่วนมากจะเริ่มเข้ามาอยู่อาศัยในเขตอำเภอเมืองนครราชสีมา ก่อนที่จะกระจายไปตามอำเภอต่างๆ คนไทจีนรุ่นแรกๆ มีการเรียนรู้พูดภาษาโคราชเพื่อใช้ในการค้าขายก่อน จากนั้นรุ่นต่อมาหรือรุ่นที่ 2 ถือว่าเป็นรุ่นที่ส่งลูกเรียนหนังสือไทย แต่ยังคงพูดภาษาจีนตามครอบครัวเพื่อการทำธุรกิจ จึงทำให้มีความสามารถเข้าใจภาษาโคราชได้มากขึ้น และรุ่นที่ 3 คือรุ่นหลาน และรุ่นต่อมา จะมีความกลมกลืนในความเป็นวัฒนธรรมไทยสูง ได้เรียนหนังสือถึงขั้นสูงสุดระดับมหาวิทยาลัย ยังคงทำธุรกิจการค้า และจำนวนไม่น้อยที่เข้ารับราชการ มีความคิดเปลี่ยนแปลงไปตามสังคม แต่ยังคงยึดมั่นกับขนบธรรมเนียมประเพณีที่บรรพบุรุษสืบทอด

อักษรจีน

ปราชญ์ และภูมิปัญญาชาวบ้าน

นายชนะชัย โค้วพงษ์พันธ์ ผู้จัดการศาลเจ้าฯ เป็นปราชญ์ที่มีความรู้ในความเป็นมาในการนับถือศาลเจ้า และประวัติของเทพเจ้าทุกองค์ในพุทธสถานสว่างแสงธรรมสถาน (เม่งกวงเซียงตั่ว) อำเภอสูงเนิน

นายชนะชัย โค้วพงษ์พันธ์ ผู้จัดการศาลเจ้าสูงเนิน
ที่มา : อนุรักษ์ แดงพันธุ์. 2560.

กลุ่มชาติพันธุ์
ไทยมุสลิม

มัสยิดรูละมะน เขายายเที่ยงได้ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา
ที่มา : สุพัตตรา เปี้ยคำ. 2560.

วิถีชีวิต

กลุ่มชาติพันธุ์ไทยมุสลิมในพื้นที่หมู่บ้านเขายายเที่ยง ตำบลคลองไผ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมาปัจจุบันมีจำนวนประชากรของไทยมุสลิมที่อาศัยอยู่รอบๆ บริเวณมัสยิดบนเขายายเที่ยงไม่มากนัก เนื่องจากเป็นพื้นที่ลาดชันและเป็นที่สูงบนภูเขา ส่วนมากทำเกษตรกรรม ปลูกพืชผักสวนครัว ข้าวโพด และเลี้ยงวัวนม ดำรงชีวิตด้วยการจับปู จับปลาตามลำตะคอง เป็นต้น

วัวนมที่คนไทยมุสลิมเลี้ยง
ที่มา : สุพัตตรา เปี้ยคำ. 2560.

ประวัติความเป็นมา

กลุ่มชาติพันธุ์ไทยมุสลิม คำว่า มุสลิม หมายถึง มีผู้นับถือศาสนาอิสลาม แบ่งเป็นมุสลิมชาย (มุสลิมิน) และมุสลิมหญิง (มุสลิมะห์) ที่เข้ามาอยู่ที่อำเภอสีคิ้วเป็นกลุ่มคนที่เริ่มต้นจากการอพยพมาจากภาคใต้ของประเทศไทย เช่น จังหวัดปัตตานี นราธิวาส ตั้งแต่สมัยกรุงธนบุรี และยังมีบางส่วนที่อพยพมาจากกรุงเทพฯ ในเขตบางลำพู และเขตพระโขนงเลียบคลองแสนแสบ เป็นต้น เข้ามาหาแหล่งทำมาหากินใหม่ในพื้นที่หมู่บ้านเขายายเที่ยง ตำบลคลองไผ่ อำเภอสีคิ้วในปัจจุบัน มีการศาสนสถานแสดงถึงสัญลักษณ์ของการนับถือศาสนาอิสลาม คือ มัสยิดที่บ้านเขายายเที่ยงได้ ได้รับความช่วยเหลือในการสร้างจากเงิน และการบริจาคที่ดินของคนมีฐานะดีให้การช่วยเหลือ รวมพื้นที่และตัวอาคารมัสยิดมีพื้นที่ประมาณ 16 ไร่ มีจำนวนประชากรของไทยมุสลิมที่อาศัยอยู่รอบ ๆ บริเวณมัสยิดบนเขายายเที่ยงไม่มากนักเนื่องจากเป็นพื้นลาดชันและเป็นที่สูงบนภูเขา

มัสยิดรูละมะน เขายายเที่ยงได้ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา
ที่มา : สุพัตตรา เปี้ยคำ. 2560.

ความคิดความเชื่อ

1. เชื่อในพระผู้เป็นเจ้า ชาวไทยมุสลิมจะเชื่อในพระผู้เป็นเจ้าที่ไม่มีสิ่งใดมาเปรียบเทียบกับได้ มีเอกลักษณ์เด่นพิเศษเพียงพระองค์เดียว ผู้ซึ่งไม่มีพระบุตรหรือบริวาร และไม่มีผู้ใดมีสิทธิ์ที่จะได้รับการสักการะบูชา นอกจากพระองค์เพียงผู้เดียวเท่านั้น พระองค์ทรงเป็นพระผู้เป็นเจ้าที่แท้จริง และพระเจ้าองค์อื่นเป็นของจอมปลอมทั้งสิ้น ทรงมีพระนามที่ไพเราะ และมีพระจริยาวัตรอันเพียบพร้อมงดงาม ไม่มีผู้ใดจะมาแบ่งความเป็นพระผู้เป็นเจ้าของพระองค์ หรือพระจริยาวัตรของพระองค์ไปได้ ในพระคัมภีร์กุรอ่าน พระผู้เป็นเจ้าทรงอธิบายตัวของพระองค์เองไว้

2. ความเชื่อในเรื่องเทพเจ้า ชาวมุสลิมมีความเชื่อว่าเทพเจ้ามีอยู่จริง และเชื่อว่าเทพเจ้าเหล่านั้นเป็นผู้ทรงเกียรติ บรรดาเทพเจ้าต่างให้ความเคารพพระผู้เป็นเจ้าพระองค์เดียว เชื่อฟังพระองค์ และปฏิบัติตามคำบัญชาของพระองค์เท่านั้น ในบรรดาเทพเจ้าเหล่านั้น เทพเจ้ากาเบรียล คือผู้ซึ่งนำเอาพระคัมภีร์กุรอ่านลงมามอบให้แก่ พระมุหะหมัด

3. ความเชื่อในลัทธิแห่งพระเจ้านั้น ได้แก่ ความเชื่อใน 4 สิ่งดังต่อไปนี้

- 1) พระผู้เป็นเจ้าทรงหยั่งรู้ในทุกสรรพสิ่ง พระองค์ทรงหยั่งรู้ว่าอะไรได้เกิดขึ้นและอะไรจะเกิดขึ้น
- 2) พระผู้เป็นเจ้าทรงบันทึกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทั้งหมดและที่จะเกิดขึ้นทั้งหมดไว้
- 3) อะไรก็ตามที่พระผู้เป็นเจ้าประสงค์จะให้เกิดขึ้น จะต้องบังเกิดขึ้น และอะไรก็ตามที่พระองค์ไม่ประสงค์จะให้เกิดขึ้น ก็จะไม่บังเกิดขึ้น
- 4) พระผู้เป็นเจ้าทรงเป็นผู้สร้างทุกสรรพสิ่ง

บริเวณภายในอาคารมัสยิด
ที่มา : สุพัตตรา เปียคำ. 2560.

คำสอนในศาสนาอิสลาม
ที่มา : สุพัตตรา เปียคำ. 2560.

ประเพณี และการละเล่น

1. ประเพณีการเข้าสู่หน้ด การเข้าสู่หน้ด (มาโชะยาวิ) คำว่า สู่หน้ด ภาษาอาหรับว่า ซุนนะฮ์ แปลว่า แบบอย่างหรือแนวทาง หมายความว่า เป็นการปฏิบัติตาม นบีที่ได้เคยทำมา คำว่า มาโชะยาวิ เป็นภาษามลายู (มาโชะ แปลว่า เข้า, ยาวิ เป็นคำที่ใช้เรียกชาวอิสลามที่อยู่แถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้โดยส่วนรวม) หมายถึงเข้าอิสลาม หรือพิธีขลิบหนังปลายอวัยวะเพศชาย การเข้าสู่หน้ดชายมักจะทำการเข้าสู่หน้ดในระหว่างอายุ 1 ขวบ ถึงอายุ 15 ขวบ หญิงจะเข้าสู่หน้ดตั้งแต่คลอดใหม่ ๆ จนอายุไม่เกิน 2 ขวบ พิธีเข้าสู่หน้ดหญิงนั้น หมอตำแยจะเอาสตางค์แดงมีรู วางรูสตางค์ตรงปลายก๊ีบเนื้อ ซึ่งอยู่ระหว่างอวัยวะเพศของทารกหญิงแล้วใช้มีดคม ๆ หรือปลายเข็มสะกิดปลายเนื้อส่วนนั้น ทำให้เลือดออกมาขนาดแมลงวันตัวหนึ่งกินอ้ม เป็นอันเสร็จ พิธีส่วนการเข้าสู่หน้ดชายนั้น ผู้ทำพิธีขลิบหนังหุ้มปลายอวัยวะเพศเรียกว่า โต๊ะมุเต็ง บางรายจะจัดงานและมีขบวนแห่ใหญ่โต เชิญแขกหรือให้มา กินเหนียว (มาแกปูโละ) หรือบางรายจัดให้มีการแสดงมหรสพ เช่น มะโย่ง ลิเกฮูลู ให้ชมด้วย

2. วันฮารีรายอ หรือวันอิฎิ้ลฟิตรี เป็นวันรื่นเริง เนื่องจากสิ้นสุดการถือศีลอดในเดือนรอมฎอน เป็นการกลับเข้าสู่สภาพเดิม ตรงกับวันที่หนึ่งของเดือนเซาวาล ซึ่งเป็นเดือนที่สิบทางจันทรคติ การปฏิบัติของชาวอิสลามในวันรายอจะบริจาคทานเรียกว่า ซากัดฟิตเราะห์ (การบริจาคข้าวสาร) มีการบริจาคทานแก่คนแก่หรือคนยากจน บางทีจึงเรียกว่า วันรายอฟิตเราะห์ หลังจากนั้นจะไปละหมาดที่มัสยิด จากนั้นจะมีการขอขมาจากเพื่อน มีการเยี่ยมเยียนญาติพี่น้องที่อยู่ใกล้และไกลออกไป มีการเลี้ยงอาหารด้วย

3. วันฮารีรายอหัวญี หรือวันรายอออิฎิ้ลอัฎฮา คำว่า อัฎฮา แปลว่า การเชือดพลี เป็นการเชือดสัตว์เพื่อเป็นอาหารแก่ประชาชนและคนยากจน อิดัลอัฎฮา จึงหมายถึงวันรื่นเริงเนื่องในวันเชือดสัตว์พลี ตรงกับวันที่สิบของเดือนซุลฮัจญะ เป็นเวลาเดียวกับการประกอบพิธีหัจญ์ ที่เมืองเมกกะของชาวอิสลามทั่วโลก ชาวไทยอิสลามจึงนิยมเรียกวันตรุษนี้ว่า วันฮีดใหญ่ การปฏิบัติจะมีการละหมาดร่วมกันและเชือดสัตว์ เช่น วัว แพะ แกะ แล้วแจกจ่ายเนื้อสัตว์เหล่านั้นแก่คนยากจน การเชือดสัตว์พลีนี้เรียกว่า กรุบาน จะมีการปฏิบัติในวันนี้คือ

3.1 อาบน้ำสู่หน้ด ทั้งชายและหญิง และเด็กที่สามารถไปละหมาดได้ เวลาดีที่สุดคือ หลังจากแสงอรุณขึ้นของวันฮารีรายอ

3.2 แต่งกายด้วยเสื้อผ้าที่สะอาดสวยงาม

3.3 บริจาคชะกาตฟิตเราะห์ก่อนละหมาด อิฎิ้ลฟิตรี

3.4 ให้ทุกคนไปละหมาดรวมกันกลางแจ้งหรือที่มัสยิด และฟังการบรรยายธรรมหลังละหมาด

3.5 การกล่าวสรรเสริญอัลเลาะห์

3.6 ทำกรุบาน ถ้ามีความสามารถด้านการเงิน

3.7 เยี่ยมเยียน พ่อแม่ ญาติ และครูอาจารย์ เพื่อเป็นการกระชับความสัมพันธ์กับขออภัยซึ่งกันและกันในความผิดพลาด ที่อาจเกิดขึ้น ทั้งที่รู้ตัว และไม่รู้ตัว

อาหารการกิน

วัฒนธรรมอาหารการกินที่เป็นไปตามวิถีชีวิตของชาวมุสลิม คือเลือกบริโภคอาหารเฉพาะที่เป็นประโยชน์ต่อร่างกาย บริโภคอาหารที่เป็นประโยชน์ ซึ่งทั่วไปเรียกว่า “ฮาลาล” นอกจากนี้ องค์อัลลอฮ์ ทรงแนะนำให้ไทยมุสลิมบริโภคสิ่งที่บำรุงร่างกายได้ เช่น นานม น้ำผึ้ง ผลไม้ อาหารทะเล การบริโภคต้องอยู่ในอาการสำรวม ไม่เอน หรือเดินขณะรับประทานอาหาร อาหารที่ไม่อนุญาตให้มุสลิมบริโภค คือ หมู โดยชาวไทยมุสลิมเชื่อว่า หมูเป็นสัตว์สี่เท้าที่กินอาหารไม่เลือกและเป็นสัตว์ที่มีเชื้อโรคภายในตัวมาก เป็นเชื้อโรคที่ฆ่าให้ตายได้ยาก

อย่างไรก็ตาม หากมุสลิมอยู่ในสภาวะคับขัน เมื่อสุดวิสัยที่จะหาอาหารใดๆ ได้แล้ว หากอดอาหารอันจะเป็นผลต่อชีวิตหรือสุขภาพก็ยอมให้บริโภคได้ ส่วนอาหารที่เป็นของมีนเมาทุกชนิด ได้แก่ เหล้า เบียร์ มีข้อห้ามอย่างชัดเจน แม้แต่จะนำมาผสมยารักษาโรคก็ถือว่าทำไม่ได้ และการห้ามดังกล่าวให้รวมถึงผู้เข้าไปมีส่วนร่วมในการผลิต ผู้จำหน่าย ผู้เสิร์ฟ หรือบริการด้วยอาหารยอดนิยมของคนไทยมุสลิม คือ ข้าวหมกไก่ ซุปเนื้อวัว ข้าวยา และขนมหวาน เช่น โรตีสาย่าย โรตีมะตะบะ ซึ่งในปัจจุบันมีการกินที่คล้ายคลึงกับคนไทยทั่ว ๆ ไปได้มากขึ้น

อาหารการกินของไทยมุสลิม
ที่มา : สุพัตตรา เปี้ยคำ. 2560.

การแต่งกาย

ในการแต่งกายของไทยมุสลิมตามหลักการในศาสนาอิสลาม มีวัตถุประสงค์สำคัญในการปกปิดสิ่งฟุ้งละอายของร่างกาย โดยเฉพาะร่างกายของสตรีมุสลิม ทั้งนี้เพื่อไม่ให้ส่วนหนึ่งส่วนใดของเรือนร่างเพศหญิง ดึงดูดความสนใจของบุรุษเพศ อันจะก่อให้เกิด “ฟิตนะห์” (ความเสียหาย ความไม่ดี ไม่งามต่อสังคม) ศาสนาอิสลามจึงได้วางหลักเกณฑ์ไว้เพื่อป้องกันฟิตนะห์ที่จะเกิดขึ้น เสื้อผ้าของทั้งมุสลิมชาย และมุสลิมหญิง ต้องสะอาด ประณีต เรียบร้อย ดูสวยงามเหมาะสมกับบุคลิกภาพ โดยการดำรงตนสมณะหรือการเคร่งครัดในศาสนา ซึ่งไม่จำเป็นต้องหมายถึงการใส่เสื้อผ้าเก่าแลดูขมขื่อ เพื่อให้บุคคลอื่นเห็นว่าไม่ใส่ใจใยดีต่อโลก แต่ควรแต่งกายให้เหมาะสมด้วยสีสันและลวดลาย โดยหลักการศาสนาอิสลาม เสื้อผ้าที่มีลวดลายเป็นรูปสัตว์ หรือรูปมนุษย์ ต้องพิจารณาเป็นกรณีพิเศษ และสำหรับมุสลิมชายนั้น มีข้อห้ามในการสวมผ้าไหม และสิ่งทอที่ประกอบหรือประดับด้วยทองคำ

การแต่งกายของไทยมุสลิม

ที่มา : สุพัตตรา เปี้ยคำ. 2560.

การแต่งกายของไทมุสลิม
 ที่มา : สุพัตตรา เปี้ยคำ. 2560.

อาคารบ้านเรือน

การปลูกสร้างเรือนไทยมุสลิม ในปัจจุบันจะไม่มีการก่อสร้างเรือนหรือมีการเขียนแบบใดๆ ว่าง่วงหน้า ช่างพื้นบ้านจะสร้างเรือนโดยอาศัยประสบการณ์ในการกำหนดผังเรือน ขนาดและรูปแบบของเรือน โดยเรือนที่สร้างเสร็จแล้วจะใช้สีน้ำมันทาไม้ ผนังและพื้น แต่ยังมีลักษณะที่พอจะสังเกตได้ชัดเจนอยู่บ้างคือ สันหลังคา ใช้กรอบกระเบื้องและปูนในส่วนปลายของสันหลังคาที่เผลงมา การตกแต่งส่วนมากทำกันในเรือนที่มีหลังคาทรงปั้นหยา

ศาสนา

กลุ่มชาติพันธุ์ไทยมุสลิม จะมีการนับถือศาสนาอิสลาม (Islam) เป็นศาสนาเอกเทวนิยม และศาสนาอับราฮัม บัญญัติไว้ในคัมภีร์อัลกุรอาน คัมภีร์ศักดิ์สิทธิ์ของอิสลาม ซึ่งสาวกถือว่าเป็นพระวจนะคำต่อคำของพระเป็นเจ้า (อัลลอฮ์) และสำหรับสาวกส่วนใหญ่เป็นคำสอนและตัวอย่างเชิงบรรทัดฐาน (เรียกว่า สุนัต และประกอบด้วยหะดีษ) มุฮัมมัด (ประมาณ 570–8 มิถุนายน 632) เป็นศาสดา (นบี) องค์สุดท้ายของพระเป็นเจ้า สาวกของศาสนาอิสลาม เรียกว่า มุสลิม

คัมภีร์อัลกุรอาน
ที่มา : สุพัตตรา เปี้ยคำ. 2560.

ตัวอักษร และหนังสือของไทยมุสลิม

ที่มา : สุพัตตรา เปี้ยคำ. 2560.

ภาษาพูด

กลุ่มชาติพันธุ์ไทยมุสลิมมีภาษาพูดเป็นอาหรับมาตรฐาน ซึ่งใช้ในหมู่ผู้นับถือศาสนาอิสลาม ภาษาอาหรับสมัยใหม่มาจากภาษาอาหรับคลาสสิก ซึ่งเป็นภาษาเดียวที่เหลืออยู่ในภาษากลุ่มอาหรับเหนือโบราณ เริ่มพบในสมัยพุทธศตวรรษที่ 11 และกลายเป็นภาษาทางศาสนาของศาสนาอิสลามตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 12 เป็นภาษาของคัมภีร์อัลกุรอาน และภาษาของการนมาซ และบทวิงวอนของชาวมุสลิมทั่วโลก ชาวมุสลิมจะเริ่มศึกษาภาษาอาหรับตั้งแต่เด็ก เพื่ออ่านอัลกุรอาน และทำการละหมาด หรือนมาซ เป็นศาสนกิจอย่างหนึ่งในศาสนาอิสลาม เพื่อแสดงถึงความเคารพสักการะ ความขอบคุณ และความภักดีต่ออัลลอฮ์ โดยทั่วไปการละหมาดคือการขอพร ส่วนทางศาสนาหมายถึงการกล่าว และการกระทำ การละหมาดจะกระทำ 5 เวลา ได้แก่ ยามรุ่งอรุณ ยามบ่ายช่วงตะวันตกล้อย ยามอาทิตย์ตกดิน และยามค่ำคืน การละหมาดทุกครั้งต้องหันหน้าไปทางทิศกิบละฮ์ในเมืองมักกะฮ์

ปราชญ์ และภูมิปัญญาท้องถิ่น

นายอารีฟิน วิเศษศักดิ์ ปราชญ์ชาวบ้านที่เป็นครูสอนภาษาอาหรับ และอบรมทุกวันศุกร์ที่ท่าพิธิละหมาดในโบสถ์ เป็นปราชญ์ที่ผู้คนให้ความเคารพนับถือ อาศัยอยู่บนเขาขายเทียน ตำบลคลองไผ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา

นายอารีฟิน วิเศษศักดิ์ ปราชญ์ชาวบ้านที่เป็นครูสอนภาษาอาหรับ
ที่มา : สุพัตตรา เปี้ยคำ. 2560.

บรรณานุกรม

- กรมศิลปากร. (2543). จังหวัดนครราชสีมา. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://i-san.tourismthailand.org/detail/province/19>. [26 สิงหาคม 2560].
- กระทรวงวัฒนธรรม. (2542). วัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์และภูมิปัญญา จังหวัดนครราชสีมา. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงมหาดไทย.
- กลุ่มยุทธศาสตร์และแผนงานสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดนครราชสีมา. (2552). สัมมนาภาษาถิ่นกับภาษาไทย. คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุในคณะกรรมการอำนวยการจัดงานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 6 รอบ 5 ธันวาคม 2542.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2560). ปราสาทหินพนมวัน. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา <https://thai.tourismthailand.org> : [9 สิงหาคม 2560].
- คอลัมน์ รู้ไปมั่ว : เงินในเมืองไทย. (2560). การแต่งกายของคนจีนอพยพมาประเทศไทยสมัยก่อน. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : https://www.khaosod.co.th/lifestyle/news_177228. [17 ตุลาคม 2560].
- โคราชสตาร์ทอัพ. (2555). ชาติพันธุ์และภาษาถิ่นของชาวโคราช. [ออนไลน์]. แหล่งข้อมูล : <http://www.koratstartup.com/thaikorastories/> [30 สิงหาคม 2560].
- ชาวสังคมเล่นส่ำวันสงกรานต์. (2560). การเล่นส่ำ. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <https://sadoodta.com>. [16 ตุลาคม 2560].
- ดวงกมล สอนเสถียร. (2556). การเล่นเกมอุช้อนผ้า. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://duangkamon18.blogspot.com/>. [16 ตุลาคม 2560].
- ตราด. (ม.ป.ป.). การเล่นเกมพื้นบ้านส่ำล้อของจังหวัดตราด.[ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://kanchanapisek.or.th/kp8/trd/trd304.html>. [16 ตุลาคม 2560].
- พจนานุกรมภาษาอีสานโดยอีสานร้อยแปด. (2559). ข้าวปาด. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <https://esan108.com/dic/view.php?id=434>. [16 ตุลาคม 2560].
- พรพิมล ไชยภักดิ์. (2559). การเล่นเกมอุช้อนผ้า. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <https://sites.google.com/site/pornpimolstrongg/>. [16 ตุลาคม 2560].
- เวปครูเด่น 2. (2558). การเล่นเกมส่ำล้อ. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <https://sites.google.com/site/wepkhruden/hmwd-thawpi/sara-na-ru/saba-lx-meuxng-trad> [16 ตุลาคม 2560].
- นฤมล ปิยวิทย์. (2550). ไทโคราช. ที่ระลึกในโอกาสเกษียณอายุราชการ 30 กันยายน 2550. นครราชสีมา : มิตรภาพการพิมพ์.
- ประเทือง จินตสกุล และคณะ. (2525) ภูมิศาสตร์จังหวัดนครราชสีมา เล่ม 2. เอกสารโรเนียวเย็บเล่มภาควิชาภูมิศาสตร์ วิทยาลัยครูนครราชสีมา. 140 หน้า.
- ประชา อินทร์แก้ว. (2541). ชีวิตกับสิ่งแวดล้อม. สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์ กรุงเทพฯ.
- พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2549). นครราชสีมา. กรุงเทพฯ : ราชบัณฑิตยสถาน.
- รัตนา รุจิรกุล. (2553). เอกสารประกอบการสอนรายวิชาโคราศศึกษา (Khorat Studies). คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- วิโรจน์ จงขวัญยืน. (2547). วัดป่าสาละวัน. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://thaniyo.brinkster.net/index.asp> [9 สิงหาคม 2560].

สาขาวิชาสังคมศึกษา. (2560). เอกสารประกอบการสอนวิชาท้องถิ่นไทย. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
สำนักศิลปวัฒนธรรม สถาบันราชภัฏนครราชสีมา. (2541). **ของดีโคราช เล่ม 1**. สาขามนุษยศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ :

บริษัท เฟื่องฟ้าปิ่นดั่ง จำกัด.

ศูนย์ข้อมูลท้องถิ่นเพื่อการพัฒนา. (2560). **ข้อมูลเชิงพื้นที่ 32 อำเภอ**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://www.koratcf.or.th>. [9 กรกฎาคม 2560].

ศูนย์วัฒนธรรมเฉลิมราช ศูนย์การเรียนรู้วัฒนธรรมไทยวน บ้านยวนนครจันทิก. (2560). **ประเพณีตานก๋วยสลากของชาวอำเภอสีคิ้ว**. [ออนไลน์].

แหล่งที่มา : <http://chalermrath.xyz/> [1 สิงหาคม 2560].

หอการค้าจังหวัดนครราชสีมา. (2552). **ย้อนรอย 100 ปี โคราชวานิช**. กรุงเทพฯ: บริษัท ฟิวเจอร์เพรสแอนด์มีเดีย จำกัด.

Addsiam. (ม.ป.ป.). **พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติมหาวิทยาลัยราชภัฏ**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://www.addsiam.com>. [9 สิงหาคม 2560].

Rakkorat. (2556). **วัดศาลาลอย**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://rakkorat.com/> [9 สิงหาคม 2560].

Rakkorat. (2552). **วัดศาลาทอง**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://rakkorat.com/> [9 สิงหาคม 2560].

Rakkorat. (2552). **วัดพระนารายณ์มหาราช**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://rakkorat.com/> [9 สิงหาคม 2560].

Rakkorat. (2552). **ศาลหลักเมือง**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://rakkorat.com/> [9 สิงหาคม 2560].

นิกร เกษโกมล. (ม.ป.ป.) **สวนรุกขชาติปรางใหญ่**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://koratsite.nfe.go.th/> [9 สิงหาคม 2560].

พิพิธภัณฑ์เมืองนครราชสีมา. (2558) **สำนักศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา**. [ออนไลน์].

แหล่งที่มา:http://www.koratmuseum.com/7_metropolis_korat2.html. [9 สิงหาคม 2560].

อาหารว่าง!! ปิ้งข้าวโป่ง หรือ ข้าวเขียบ สู้กันกิน. (ม.ป.ป.). **ข้าวโป่ง**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <https://www.youtube.com/watch?v=ChLzX9UV-m4>.

[16 ตุลาคม 2560].

อาหารไทยโบราณ. (ม.ป.ป.). **แกงบวน**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <https://sites.google.com/site/tthailandancientdiet/kaeng-bwn>. [16 ตุลาคม 2560].

อีเวนท์ 77 จังหวัด. (2554). **งานประเพณีกินเขาคั่วและของดีเมืองสูงเนิน**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา :

<http://www.thailandexhibition.com/Event-77/1875>. [15 ตุลาคม 2560].

อีเวนท์ 77 จังหวัด. (2559). **งานประเพณีกินเขาคั่วและของดีเมืองสูงเนิน ประจำปี 2559**. ระหว่างวันที่ 11-13 มีนาคม 2559. [ออนไลน์].

แหล่งที่มา : <http://www.thailandexhibition.com/Event-77/15620>. [15 ตุลาคม 2560].

Facebook. (2560). **เพจมูลนิธิสูงเนินสงเคราะห์สว่างแสงธรรมธรรมสถาน อำเภอสูงเนิน**. [ออนไลน์].

แหล่งที่มา : <https://web.facebook.com/>. [17 ตุลาคม 2560].

Holidaythai. (ม.ป.ป.). **อนุสรณ์สถานนางสาวบุญเหลือ**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://holidaythai.com/> [9 สิงหาคม 2560].

Rakkorat. (2557). **ศาลเจ้าหลักช้างเผือก**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://rakkorat.com/>

Kikigaki. (ม.ป.ป.). **การเดินทางมาที่รถไฟ ซึ่งมีเพียงเสือผืนหมอนใบของคนจีน**. [ออนไลน์].

แหล่งที่มา : http://kikigaki.rq-center.jp/jibunshi/m_onodera/. [16 ตุลาคม 2560].

Remawadee.com. (ม.ป.ป.). **งานประเพณีกินเขาคั่ว อำเภอสูงเนิน นครราชสีมา**. [ออนไลน์].

แหล่งที่มา : <http://www.remawadee.com/koraj/Eat-Dinner.html>. [15 ตุลาคม 2560].

Siamfishing. (2557). **ผ่า ไข่ผ่า ไข่ไข่ ไข่ไหน**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา :

<http://www.siamfishing.com/content/view.php?nid=181130&cat=recipe>. [16 ตุลาคม 2560].

A photograph of a traditional wooden interior, likely a museum or research facility. The room features a raised wooden platform with a low railing. On the platform, four large, light-colored ceramic jars are displayed. The walls are made of dark wood, and the floor is also wooden. A doorway in the background leads to another room. The lighting is warm and golden, creating a serene atmosphere.

สถาบันวิจัยไม้กลายเป็นหินและทรัพยากรธรณีภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
เฉลิมพระเกียรติ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
Northeastern Research Institute of Petrified Wood and Resources
(In Honour of His Majesty the King) , Nakhon Ratchasima Rajabhat University